

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

57. aastakäik

8. juuli 2014

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

ARVAMUSED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Täiskogu 496. istungjärk 26.–27. veebruaril 2014

2014/C 214/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa Liidu tasakaalustatuma territoriaalse arengu suunas” (omaalgatuslik arvamus)	1
2014/C 214/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Integreeritud tootmine Euroopa Liidus” (omaalgatuslik arvamus)	8
2014/C 214/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa Liidu ja Maroko kaubandussuhted” (omaalgatuslik arvamus)	13

III Ettevalmistavad aktid

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

Täiskogu 496. istungjärk 26.–27. veebruaril 2014

2014/C 214/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, standardse käibedeklaratsiooni osas” COM(2013) 721 final – 2013/0343(CNS)	20
2014/C 214/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ARVAMUS teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades” COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)	25
2014/C 214/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Avatud haridusruum: innovaatilised õpetamis- ja õppemeetodid kõigi jaoks uue tehnoloogia ja avatud õppematerjalide kaudu” COM(2013) 654 final	31

2014/C 214/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu soovitus praktika kvaliteediraamistiku kohta” COM(2013) 857 <i>final</i>	36
2014/C 214/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist” COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD)	40
2014/C 214/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 seoses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollide tehnilise rakendamise” COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD)	44
2014/C 214/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis „2014. aasta majanduskasvu analüüs”” COM(2013) 800 <i>final</i>	46
2014/C 214/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega nähakse ette eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord” COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)	55

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 496. ISTUNGJÄRK 26.–27. VEEBRUARIL 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa Liidu tasakaalustatuma territoriaalse arengu suunas” (omaalgatuslik arvamus)

(2014/C 214/01)

Raportöör: **Staffan NILSSON**

9. juulil 2013. aastal otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Euroopa Liidu tasakaalustatuma territoriaalse arengu suunas”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 12. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 230, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused

1.1 „**Kogu Euroopa peab elama,**” kuulutati esimesel „Euroopa maapiirkondade parlamendil” (maapiirkondade Euroopa ja riiklike organisatsioonide foorum), mille Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee korraldas 13. novembril 2013. Asjakohaste poliitikameetmete abil saavad maapiirkonnad jõudsalt areneda ja anda linnadega võrdse panuse Euroopa heolusse. Maapiirkondade parlamendil kutsuti üles otsustama geograafiliselt suunatud, mitut valdkonda hõlmava, osalusel ja partnerlusel põhineva kohaliku tasandi poliitika kasuks.

1.2 Käesoleva omaalgatusliku arvamuse eesmärk on käsitleda lähemalt seda väljakutset ning toetada tasakaalustatumat arengut, et kõik ELi osad saaksid anda oma panuse Lissaboni lepingus sätestatud territoriaalse arengu eesmärgi saavutamisse. Seda olukorras, kus riikide- ja piirkondadevahelised erinevused on üha suuremad.

1.3 Maapiirkondade majanduse kõige tõsisema ohuna tuleb käsitleda rahvaarvu vähenemist, mis puudutab tõsiselt paljusid maapiirkondi. Mõnes riigis ja piirkonnas on registreeritud rahvaarvu vähenemine lausa dramaatiline, moodustades aastast ligikaudu 1 %, vahel veelgi rohkem. Samas on olukord siiski väga ebahühtlane. Enamikus ELi maapiirkondades rahvaarv ei vähene ning piirkonnad on jätkuvalt nii inimestele kui ka ettevõtetele atraktiivsed paigad.

1.4 Komitee rõhutab, et rahvaarvu vähenemise majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega võitlemiseks on vaja tugevaid poliitilisi meetmeid kõigil tasanditel. Nende keskmes peaksid olema **töökohad, taristu ja teenused**, mida toetataks integreeritud maaelu arengu poliitikameetmetega kõigil tasanditel (Euroopa, riiklik ja piirkondlik) ning mis oleksid suunatud kohalike sisemiste ressurside ärakasutamisele. Täielikult tuleks ära kasutada kõiki ELi programme, eelkõige ühtekeuluvuspoliitikat ja selle maaelu ja kohaliku arengu vahendeid, nagu Leader ja kogukonna juhitud kohalik areng. Liikmesriigid peavad eraldama rahalisi vahendeid rahvaarvu vähenemise all kõige enam kannatavatele piirkondadele.

1.5 Kõiki geograafilise mõõtmega poliitilisi otsuseid tuleb hinnata nende territoriaalse mõju seisukohast. Rohkem tähelepanu tuleks pöörata olemasolevatele keskkonna- ja sotsiaal-majandusliku mõju hinnangutele ja välja tuleks töötada uued kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed näitajad.

1.6 Kõrvuti esmaste sektorite arendamisega on vaja poliitikaraamistikku, millega toetatakse ettevõtluse mitmekesistamist ja edendamist investeringute, innovatsiooni ja teadmiste abil. Sellistes valdkondades nagu toiduained ja energia tuleks edendada lühikesi tarneahelaid. Samuti tuleks kaaluda stiimuleid detsentraliseerimise läbiviimiseks.

1.7 Töövõimaluste loomine on eluliselt tähtis ning hädavajalik on tagada, et üksikisiku õigus haridusele ja koolitusele tagatakse ka praktikas, investeerides teadmiste ja tehnoloogia edendamiseks vajalikesse rajatistesse. Peamine mureküsimus peaks olema noorte atraktiivsete töökohtade ja hariduse tagamine. On vaja luua õiged tingimused, et lihtsustada noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist kui maapiirkondade stabiilsuse tegurit. Tuleks ära kasutada naiste potentsiaal töötajate ja ettevõtjateks. Seaduslike sisserändajate värbamine võiks anda võimaluse nende aktiivseks kaasamiseks maaelu arendamise, juhul kui seda toetatakse tõhusate segregatsiooni ennetavate meetmetega.

1.8 Taristusse tehtavad investeringud tõhusate transpordi-, kommunikatsiooni- (sealhulgas kiire lairibaühendus) ja energiaühenduste loomiseks on vajalikud selleks, et vähendada geograafilisi erinevusi ja muuta maapiirkonnad inimestele ja ettevõtetele atraktiivseteks paikadeks.

1.9 Teine võtmetingimus maapiirkondade atraktiivsuse suurendamisel ja territoriaalsete erinevuste vähendamisel on nii kaubanduslike teenuste kui ka üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste piisav pakkumine. Kiiresti on vaja investeringuid mitte ainult tervishoidu, haridusse ja erinevatesse hooldusasutustesse, vaid ka kultuuri- ja muudesse vabaajajärgitustesse.

1.10 Komitee leiab, et osalusdemokraatia on Euroopa Liidus parema territoriaalse tasakaalu saavutamise eeltingimus. Maapiirkondade elanikud ja nende organisatsioonid peaksid olema kaasatud territoriaalse ühtekuuluvuse poliitika ja selle meetmete kavandamisse ja elluviimisse. ELi struktuurifondide partnerluse põhimõtet tuleks kasutada tõhusalt ja laiendada ka teistele poliitikavaldkondadele.

1.11 ELi institutsioonide ja kodanikuühiskonna vahelise sillana toetab komitee ideed „Euroopa maapiirkondade parlamendi” – ehk laiapõhjalise Euroopa maapiirkondade foorumi – korrapärase korraldamise kohta koostöös komiteega.

2. Omaalgatusliku arvamuse taust

2.1 Käesoleva komitee arvamuse eesmärk on ennekõike toetada asjaomaste ELi poliitikavaldkondade territoriaalse mõju hindamist, et võidelda teatud maapiirkondade rahvaarvu dramaatilise vähenemise vastu.

3. Sissejuhatus

3.1 Erinevad kultuurid, keeled ja ajalugu – Euroopa Liit on väga mitmekesine, kuid samas kehtivad ka ühised põhimõtted ja ideaalid, mis ühendavad meid kõiki. Need on sätestatud asutamislepingu artiklis 2⁽¹⁾. Inimväärne töö, juurdepääs üldist huvi pakkuvatele sotsiaal- ja majandusteenustele ning kõrged keskkonnastandardid on põhivajadused kõigis piirkondades.

3.2 Siiski ei ole tingimused kõikjal Euroopas ühesugused. Piirkondadevahelised erinevused võivad hõlmata ajaloolisi erinevusi, päritud kultuurilisi struktuure, vastanduvaid poliitilisi süsteeme, mitmesuguseid sotsiaal-majanduslikke arengumudeleid, samuti kõigi nimetatud tegurite eri kombinatsioone. Vaja on sügavamaid teadmisi geograafiliste erinevuste keeruka nähtuse ja selle mõjude kohta poliitikale ja tavadele.

⁽¹⁾ Artiklis 2 on sätestatud, et EL „rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärkuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine”. Liikmesriigid jagavad ühiskonda, „kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus”.

3.3 Maapiirkonnad seisavad silmitsi ühise väljakutsega – nende võimekus luua kvaliteetseid, jätkusuutlikke töökohti on jäänud linnapiirkondade omast maha ⁽²⁾. Keskmine sissetulek on 25–30 % väiksem kui linnapiirkondades, kuid Kesk- ja Ida-Euroopas võib see mõnel puhul olla kuni 50 % väiksem. Töövõimalusi on vähem ja võimalike tegevusalade valik on piiratum. Kehv taristu, sealhulgas lairibaside madal kvaliteet, vähene juurdepääs kaubanduslikele ja sotsiaalteenustele ning nii haridus- ja koolitus- kui ka kultuuri- ja vabaajaveetmise võimaluste puudumine aitavad märkimisväärselt kaasa maapiirkondade elanike, eelkõige noorte ja valdavalt noorte naiste lahkumisele.

3.4 Üldpilt ei ole siiski nii sünge. Ajavahemikus 2000–2010 oli maapiirkondade majanduskasv keskmiselt veidi suurem kui linnapiirkondades ⁽³⁾. See peegeldab ka asjaolu, et maakogukonnad on leidnud palju huvitavaid viise väljakutsetega toimetulekuks ja saavutanud positiivseid tulemusi, kasutades sisemisi ja muid kohalikke ressursse ⁽⁴⁾. Hiljutiste kriiside ajal on maapiirkonnad olnud vähem muutlikud ja näidanud suuremat vastupanuvõimet. Hiljutisest uuringust nähtus ka, et ummikukulude ja kõrgete üürihindade tulemusena on majandustegevus hakanud levima vähem arenenud piirkondadesse, mis on sageli maapiirkonnad ⁽⁵⁾.

3.5 Suur väljakutse on ebaühtlane territoriaalne areng riikide, piirkondade ja maa- ja linnakogukondade vahel ja sees. Kohalik ja piirkondlik areng pakuvad nüüd suurt huvi Kesk- ja Kagu-Euroopa riikides, kes avastasid ELiga ühinemise ajal uuesti kohalike ja piirkondlike kogukondade rolli **vastutustundlike territoriaalsete osalejatena**. Ka teistes Euroopa piirkondades on uuesti tärnanud huvi kohaliku ja piirkondliku arengu vastu.

3.6 Hõredalt asustatud piirkondi ja mahajäetud külasid on kõikjal Euroopas ning see on ühine mure ka kõige väiksemate liikmesriikide jaoks. Hõredalt asustatud piirkondadel on konkreetsed iseärasused ja vajadused. Hoolimata erinevustest peavad nad siiski seisma silmitsi vähemalt nelja ühise probleemiga: geograafiline eraldatus koos sellest tulenevate suurte transpordikuludega, väljarändest, elanikkonna vananemisest ja madalast sündimusest tingitud demograafilised probleemid, nõrk ja monoliitne majandusstruktuur ning madal keskmine sissetulek, millega mõnel juhul kaasneb maapiirkonna tõsine vaesus.

3.7 Arvamuses püütakse kirjeldada, kuidas maapiirkonnad saavad anda panuse territoriaalsesse ja sotsiaalsesse ühtekuuluvusse, kasutades integreeritud arengupoliitika raames sisemisi ressursse, saades nii üle majanduskriisist, säilitades ja luues töökohti ja kaitstes keskkonda. Paljudes piirkondades on keskne roll põllumajandus- ning põllumajandus- ja toiduainesektoril. Siiski on vaja mitmekesistamist. Suunatud poliitikameetmete abil peavad kõik sektorid suutma anda oma panuse.

4. Üldised märkused

4.1 Väljakutsed ELi poliitikakujundajatele

4.1.1 Lissaboni lepingu artiklites 174–178 sätestatud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse meetmetega toetatakse ELi harmoonilist arengut, püütakse vähendada erinevusi arengutasemes, keskendutakse ebasoodsate looduslike või demograafiliste tingimustega piirkondadele ning kutsutakse liikmesriike üles juhtima ja koordineerima oma majanduspoliitikat nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

4.1.2 Euroopa Komisjoni määratluse kohaselt tähendab territoriaalne ühtekuuluvus Euroopa kui terviku harmoonilise arengu ning Euroopa inimestele eri piirkondade iseärasustest võimalikult suure kasu tagamist. Seega on territoriaalne ühtekuuluvus vahend, mille abil muuta mitmekesisus eeliseks, mis annab panuse säästvasse arengusse kogu ELis ⁽⁶⁾.

4.1.3 Piirkonnad hõlmavad nii dünaamilisi kui ka probleemseid alasid. Poliitilise sidususe ja territoriaalse ühtekuuluvuse tasakaalu saavutamine on raske, kuna piirkonnad on juba määratluse kohaselt erinevad. Sellest tulenevalt on vaja poliitilist seisukohta, mis põhineb piirkondade koostööl ja eri poliitikavaldkondade kooskõlastamisel partnerluses territoriaalsete osalejatega. Ka subsidiaarsuse põhimõte on kõigi regionaalpoliitika lähenemisviiside oluline osa, kuna konkreetseid kogukonnaga seotud probleeme on alati eelistatav lahendada kohalikul tasandil.

⁽²⁾ Vt nt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne 425/2011 (raportöör: Pedro Narro) ja ELT C 376, 22.12.2011, lk 25–31.

⁽³⁾ Majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse viies aruanne.

⁽⁴⁾ ELT C 132, 3.5.2011, lk 82–86.

⁽⁵⁾ ESPON 2013, CAEE-programm – projekt „The Case for Agglomeration Economies in Europe” 2013/2/1.

⁽⁶⁾ Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraat, 2008.

4.1.4 Mis puutub ELi poliitikasse, siis on põllumajanduse ja maaelu arengu seisukohast kõige olulisem ühine põllumajanduspoliitika. Siiski ei tohiks see olla ainus vahend. Teiste fondide tegevusprogrammide koostamisel peaksid liikmesriigid keskenduma ka maapiirkondade jätkusuutlikkusele.

4.2 Rahvaarvu vähenemine

4.2.1 ELi statistikast⁽⁷⁾ nähtub, et 2008. ja 2009. aastal kasvas Euroopa maapiirkondade rahvaarv vähe (0,1–0,2 %). 2010. ja 2011. aastal püsis rahvaarv samal tasemel, samas kui linnapiirkondade rahvaarv kasvas neil aastatel ligikaudu 0,5 %. Samas on olukord siiski väga ebahühtlane. Paljudes maapiirkondades on rahvaarv viimase viie aasta vältel kasvanud. 2011. aastal kasvas maapiirkondade keskmine rahvaarv 27st riigist kaheksas. Sellele vastupidiselt registreeriti samal aastal väga negatiivsed näitajad eelkõige Lätis ja Leedus, kus maapiirkondade rahvaarv vähenes 2 % võrra. Neile järgnesid Bulgaaria (-1 %) ning Portugal, Saksamaa, Rumeenia ja Ungari (kõik ligikaudu - 0,5 %).

4.2.2 Piirkonniti (NUTS 3) analüüsimisel muutuvad näitajad dramaatiliseks. 1 300st piirkonnast ligikaudu 100s sellises piirkonnas vähenes rahvaarv 5 % (ja mõnel puhul isegi rohkem) aastatel 2007–2011. Need piirkonnad asuvad peamiselt eespool nimetatud riikides. Teistest eristuvad Bulgaaria, Leedu ja Läti, kus rahvaarvu vähenemine on üldiselt suur. Saksamaal asuvad need piirkonnad peamiselt idaosas, Portugalis peamiselt sisemaal.

4.2.3 Statistikast nähtub ka, et ELi elanikkonna jaotumine on märkimisväärselt ebahühtlane, mille tulemusena on eri piirkondade ja linna- ja maapiirkondade keskmine rahvastikutihedus väga erinev. Kõige suuremat muret tekitav demograafiline näitaja on ehk ehmatavalt madal rahvastikutihedus mõnes piirkonnas võrreldes rahvastikutihedusega 50–100 aastat tagasi. Rahvaarvu vähenemist tuleb käsitleda maapiirkondade majanduse kõige tõsisema ohuna, mitte ainult seepärast, et see piirab majanduskasvu võimalusi, põhjustab keskkonnaprobleeme, mõjutab sotsiaalstruktuure ja raskendab avalike teenuste pakkumist, vaid ka seepärast, et see võib ohustada väikeste linnade ja külade püsivast asustatud paikadena.

4.2.4 See suundumus jätkub. Linnade kiire kasv tööstuse ja teenuste asukoha tõttu viib tööjõu maapiirkondadest linna. Põllumajandustegevuse restruktureerimine innustab maalt linna toimuvat rännet veelgi. Ümberasumist võivad põhjustada ka suured taristuinvesteeringud. Maapiirkondade rahvaarvu vähenemine, kui väljaränne ületab rahvastiku loomuliku juurdekasvu, vähendab elanike koguarvu kriitilisele tasemele, põhjustades samas ka demograafiliste struktuuride vananemist.

4.2.5 Maapiirkondade rahvaarvu vähenemine põhjustab mitmesuguseid keskkonnamõjusid. Näiteks kui inimesed lahkuvad piirkonnast, asendub inimeste säilitatud mitmekesine maastikupilt ühe domineeriva elupaigavormiga. See nn ökoloogiline homogeneenimine võib viia bioloogilise mitmekesisuse vähenemiseni kohalikul tasandil. Muud ökoloogilised mõjud on muu hulgas mulla degradatsioon, mis tuleneb astangute ebapiisavast hooldamisest mägiapiirkondades, nagu on juhtunud suurtel Vahemere piirkonna ja Kagu-Euroopa aladel.

4.2.6 Mureküsimusi on tõstatatud ka seoses maapiirkondade rahvaarvu vähenemisega, sealhulgas metsamajandamine ja metsade tuleoht Vahemere piirkonnas ja võimalikud turvalisusprobleemid ELi välispiiridel.

4.3 Kodanikuühiskonna roll

4.3.1 Komitee on rõhutanud, et **osalusdemokraatia** kui üks ELi demokraatia põhimõtte on vältimatu tingimus parema territoriaalse tasakaalu saavutamiseks ELis⁽⁸⁾. Organiseeritud kodanikuühiskonnal peaks olema võimalus osaleda vastutustundlikult ja läbipaistvalt territoriaalse ühtekuuluvuse poliitika ja meetmete määratlemises ja elluviimises kohalikul ja piirkondlikul tasandil. ELi struktuurifondide partnerluse põhimõtet tuleks kasutada tõhusalt ja laiendada ka teistele maapiirkondi puudutavatele poliitikavaldkondadele.

4.3.2 Ühelt poolt on traditsioonilistel sotsiaalpartneritel ja ühiskondlik-ametialastel organisatsioonidel võtmeroll üha suuremate territoriaalsete erinevustega toimetulekul, edendades tööhõivet ja ettevõtteid, mis parandavad töö- ja elutingimusi.

⁽⁷⁾ Eurostat Yearbook on Regional statistics, lk 238 jj (maaelu areng).

⁽⁸⁾ ELT C 228, 22.9.2009, lk 123–129.

4.3.3 Teiselt poolt on maakogukondade liikumine tugevemas kogu Euroopas. Mõnes riigis on liikumine tekkinud hiljuti, teistes on see olnud olemas aastaid. (Eelkäijad on peamiselt Põhja-Euroopa riikides.) Riigi tasandil on sellised liikumised ühinenud keskliitudeks ja võrgustikeks, hõlmates nii ühiskondlik-ametialaseid organisatsioone kui ka uusi kohaliku tasandi algatusi. Nad annavad hääle maapiirkondade elanikele, kasutades alt üles lähenemisviisi ning edendades ettevõtete rajamist ja korraldades kohalikku tootmist ja kohalikke teenuseid.

4.3.4 2013. aasta novembris korraldas komitee ürituse, mis nimetati esimeseks Euroopa maapiirkondade parlamendiks⁽⁹⁾. Tegemist on maapiirkondade küsimustega tegelevate riiklike ja Euroopa organisatsioonide foorumiga, mille eesmärk on tugevdada Euroopa maakogukondade liikumist ja anda sellele ühine hääl. Foorumi keskne eesmärk on mõjutada Euroopa maaelu poliitikat, parandada poliitikakujundajate ja kohaliku tasandi vahelist dialoogi ja tutvustada häid tavasid.

4.3.5 ELi institutsioonide ja kodanikuühiskonna vahelise sillana võiks komitee pakkuda maapiirkondade elanikele ja neid esindavatele organisatsioonidele juhirolli maaelu poliitika kujundamisel ja elluviimisel. Seepärast toetab komitee ideed Euroopa maapiirkondade parlamendi – st ühiskondlik-ametialastele organisatsioonidele ja sotsiaalpartneritele laiendatud Euroopa maapiirkondade foorumi korrapärase korraldamise kohta koostöös komiteega. See võiks toimida ka ühenduslülina komitee kontaktrühmaga.

4.4 Territoriaalse mõju hindamine

4.4.1 Komitee on varem soovitanud, et ELi õigusakte, poliitikat ja programme tuleks analüüsida, lähtudes nende mõjust territoriaalsele ühtekuuluvusele. Komisjonil on eriline vastutus selle mõjuhindangu eest, mis peaks aktiivselt kaasama kõik asjaomased sidusrühmad⁽¹⁰⁾.

4.4.2 Seda ettepanekut toetas hiljuti ka Regioonide Komitee, kes nõudis, et „valdkondlike poliitikameetmete puhul tuleks analüüsida territoriaalset mõõdet samaväärsena majandusliku, ökoloogilise ja sotsiaalse mõõtmega”, ning kutsus üles „tegema sidusrühmade ja asjaosalistega konsulteerimisel koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsustega”⁽¹¹⁾.

4.4.3 Mõjuhindamise kontseptsioon sisaldub juba mitmes Euroopa Liidu toimimise lepingu horisontaalsetes klauslites (artiklid 8–12). Neis klauslites sätestatakse, et „oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel” võtab liit arvesse sotsiaalse mõõtmega, soolise võrdõiguslikkuse, keskkonnakaitse, tarbijakaitse ning samuti diskrimineerimise vastu võitlemisega seotud nõudeid.

4.4.4 Otsuste langetamisel peaksid poliitikakujundajad esitama küsimuse: mis on selle meetme oodatav mõju, kas veel suurema hulga inimeste linnadesse toomine või nende maapiirkondades hooldamine? Üldist territoriaalset tasakaalu parandav või vähemalt selle endisena säilitav poliitikameede võetak viivitamata vastu. Kõigi seda tasakaalu kahjustavate ja linnadesse koondumist suurendavate otsuste puhul tuleks läbi viia mõjuhindamine tõestamaks, et selle eelised kaaluvad üles selle puudused.

4.4.5 Territoriaalset mõju tuleks hinnata eelkõige sellistes poliitikavaldkondades nagu transport, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, energia, keskkond, põllumajandus, kaubandus, konkurents ja teadusuuringud⁽¹²⁾.

4.4.6 Selleks peaks komisjon tagama, et territoriaalsele mõõtmele pööratakse nõuetekohast tähelepanu keskkonnamõju strateegilise hindamise⁽¹³⁾ ja mõjuhindamise suunistes. Siiski tuleb arendada ka muid konkreetseid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid näitajaid, mis hõlmavad lisaks sotsiaal-majanduslikele ja keskkonnaaspektidele ka teisi raskemini hinnatavaid mõõtmeid, nagu traditsiooniliste oskuste kadumine.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Tasakaalustatud territoriaalne areng tähendab loodusvarade ühtlasemat ja säästvat kasutust, mis toob kaasa ummikute vähenemisest ja madalamatest kuludest tuleneva majandusliku kasu. Maapiirkondades sõltub jõukus sellest, mil määral suudetakse mobiliseerida inimesi ja kohalikke ressursse. Samas tuleb arendada neid asukohapõhiseid tegureid, mis muudavad elu- ja majanduslikud tingimused inimestele ja ettevõtetele atraktiivsemaks. Linnastute mittesäästlikkus ja negatiivsed välismõjud on vastuolus püüdlusega tagada kõigile kvaliteetsed elutingimused.

⁽⁹⁾ Euroopa maapiirkondade parlament põhineb juba üle 20 aasta tegutsenud Rootsi maapiirkondade parlamendi kontseptsioonil. See on kaks korda aastas toimuv foorum, mille moodustavad ühelt poolt nii ühiskondlik-ametialased kui ka muud riiklikud maapiirkondade organisatsioonid ning teiselt poolt kohalikud kogukonnad.

⁽¹⁰⁾ ELT C 228, 22.9.2009, lk 123–129.

⁽¹¹⁾ ELT C 280, 27.9.2013, lk 13–18.

⁽¹²⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 15–18.

⁽¹³⁾ EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30–37.

5.2 Ülekasutatud linna- ja linnalähipiirkondade kõrval on olemas palju kasutamata arengupotentsiaaliga maapiirkondi. Suurlinnadest kaugel ääremaadel on väikestel ja keskmise suurusega linnadel võtmeroll teenuste pakkumisel, säilitades nii nende piirkondade atraktiivsuse elupaigana. Selliste maakonnakeskuste säilitamine on eriti oluline selleks, et tulla toime teenuste ärakaotamisega ja elanike sissevooluga ümbritseva piirkonna väiksematest küladest. Selle eelduseks on tõhusa ühistranspordi korraldamine.

5.3 Turujõud üksi ei suuda pakkuda stiimuleid, mida on vaja praeguse suundumuse muutmiseks. Seepärast on kiiresti vaja tugevaid poliitilisi meetmeid kõigil tasanditel, et tegeleda rahvaarvu vähenemise majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega ning muuta maapiirkonnad inimestele ja ettevõtetele atraktiivseks. Selleks et innustada investeringuid, innovatsiooni ja teadmiste omandamist ning säilitada ja luua töö- ja elamisvõimalusi maapiirkondades, on vaja stiimulite tasakaalustatud kogumit. Nende keskmes peaksid olema töökohad, taristu ja teenused, mida toetatakse integreeritud maaelu arengu poliitikameetmetega kõigil tasanditel (Euroopa, riiklik ja piirkondlik).

5.4 Täielikult tuleks ära kasutada kõiki ELi programme, eelkõige ühtekuuluvuspoliitikat ja selle maaelu ja kohaliku arengu vahendeid, nagu Leader ja kogukonna juhitud kohalik areng. Liikmesriigid peavad eraldama rahalisi vahendeid rahvaarvu vähenemise all kõige enam kannatavatele piirkondadele.

5.5 Konkurentsõigust tuleks vastavalt muuta, et võimaldada vajalike erandite tegemist. Kui kavandatud muudatused puudutavad palgakulusid, tuleb neid käsitleda sotsiaalpartnerite vahelise tavapärase sotsiaaldialogi raames.

5.6 Territoriaalse ühtekuuluvuse kõige olulisem praktiline väljendus on tagada kõigile Euroopa kodanikele võrdne juurdepääs üldhuviteenustele olenemata nende elu- või töökohast. Geograafiliste erinevuste vähendamiseks on taristusse tehtavad investeringud tõhusate transpordi-, kommunikatsiooni- (sealhulgas kiire lairibaühendus) ja energiaühenduste loomiseks vajalikud kõige ebakindlamate piirkondade ja ääremaade arengu seisukohast.

5.7 Maapiirkondade, sealhulgas kõige ebasoodsamate tingimustega piirkondade elanike elutingimusi tuleb parandada teenuste piisava pakkumise kaudu. See on teine oluline tingimus territoriaalsete erinevuste vähendamisel ning see kehtib nii kaubanduslike kui ka üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste kohta. Investeringud mitte ainult tervishoidu, haridusse ja erinevatesse hooldusasutustesse, vaid ka kultuuri- ja muudesse vabaajauritustesse muudavad maapiirkonnad nii inimestele kui ka ettevõtetele atraktiivseteks paikadeks.

5.8 Sisemiste ressursside kasutamine tähendab ka lühikeste tarneaahelate loomist, millel on majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurialased eelised mitte ainult põllumajandustootjate, vaid ka teiste ettevõtete, tarbijate ja maapiirkondade jaoks üldiselt. Selle hea näide on toiduained ja energia. Sellist tootmismudelit on vaja edendada, sest rahvusvahelised jaeketid kasutavad väga harva kohalikke tootjaid, isegi kui hästi korraldatud tarnepool tagab usaldusväärse tootevoo.

5.9 Töövõimaluste loomine on otsustava tähtsusega ning õigus haridusele ja koolitusele tuleb tagada ka praktikas. Hädasti on vaja kutseõpet, et „kohandada tööjõudu uue tootmismudeli vajadustega”⁽¹⁴⁾. Eritähelepanu tuleks pöörata sellele, kuidas vähendada noorte maapiirkondadest lahkumist. See puudutab eriti noori naisi, kes on altimad välja rändama. Sellise tööhõive pakkumine, mis võimaldab noortel peredel kasutada maakoha looduskeskkonda laste kasvatamiseks sobiva kohana, toob ühiskonnale netokasu. Varem on komitee nõudnud tugevaid meetmeid, mille abil aidata naistel kasutada ära oma potentsiaali töötajate ja ettevõtjatena, võimaldades neil saada arengu ja innovatsiooni edendajateks ning andes neile selleks vajalikud teadmised ja vajaliku tehnoloogia⁽¹⁵⁾.

5.10 Kvaliteetsed töökohad arenenud loomemajanduses võiksid panna aluse positiivsele mõjuringile, meelitades ligi mitte ainult majandustegevust, vaid ka kultuurialgatusi ja muid teenuseid, mis võivad muuta noorte elu maapiirkondades huvitavamaks ning takistada neid lahkumast.

⁽¹⁴⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 41–47.

⁽¹⁵⁾ ELT C 299, 4.10.2012, lk 29–33.

5.11 Uute töökohtade loomiseks rahvaarvu vähenemise all kõige enam kannatavates piirkondades on vaja radikaalseid mitmekesistamise ja detsentraliseerimise⁽¹⁶⁾ meetmeid. Seepärast tuleks nende piirkondade jaoks kasutusele võtta erirahastamisega programmid. Tuleks tutvustada nende maapiirkondade häid kogemusi, kellel on õnnestunud rahvaarvu vähenemise probleem lahendada ning jääda inimestele ja ettevõtetele atraktiivseks paigaks.

5.12 Siseturg ja vaba liikumise õigus võimaldavad põllumajandustootjatel tegutseda teistes liikmesriikides, kus on paremad võimalused kui nende koduriigis. Siinkohal on sobiv näide Rumeeniasse siirdunud Madalamaade põllumajandustootjad. Sellegipoolest ei tohiks need liikuvuse ja maa omandamise võimalused kahjustada olemasolevat põllumajandussüsteemi ja väikeomanikke.

5.13 Komitee on kutsunud üles tagama võõrtöötajate võrdse kohtlemise maapiirkondades töö- ja elutingimuste miinimumnõuete rakendamise ning sotsiaalpartnerite protsessi kaasamise abil⁽¹⁷⁾. Integratsiooniprotsess, mida toetatakse tõhusate segregatsiooni ennetavate meetmetega, võiks olla võimalus muuta seaduslikud sisserändajad maaelu arengu allikaks.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Detsentraliseerimise suurepärase näide on Portugali Telecomi uus andmekeskus Serra da Estrela mägi piirkonnas Covilhã lähedal.
⁽¹⁷⁾ ELT C 120, 16.5.2008, lk 25.

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Integreeritud tootmine Euroopa Liidus”
(omaalgatuslik arvamus)**

(2014/C 214/02)

Raportöör: **Pedro NARRO**

12. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Integreeritud tootmine Euroopa Liidus”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 12. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 143, vastu hääletas 6, erapooletuks jäi 9 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Integreeritud tootmine on praktiline näide sellest, kuidas põllumajandussektorit majandatakse, pidades silmas säästva arengu mitmekülgeid majanduslikke, keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid aspekte. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et edendataks selliseid toiduainete tootmise mudeleid, mis seavad esikohale loodusvarade mõistliku kasutuse ja rangete keskkonnanormide järgimise.

1.2 Komitee on seisukohal, et põllumajandustegevus peab taotlema tasakaalu keskkonnakaitse, kulutasuvuse ja sotsiaalsete nõudmiste vahel. Säästev põllumajandus on kodanikuühiskonna põhiolemus, mida on võimalik saavutada mitmesuguste tootmismudelite abil. Integreeritud tootmine näitab, et Euroopa põllumajandustootjatel on huvi pidada veelgi paremini kinni säästva tootmise standarditest.

1.3 Uue ühise põllumajanduspoliitika rakendamisel riigi tasandil peavad liikmesriigid hoolitsema selle eest, et integreeritud tootmisele pakutaks maaelu arengukavade abil uusi stiimuleid ning soodustataks selle hõlmamist uutesse ekvivalentsuse süsteemidesse, mis kehtestatakse seoses nn keskkonnasäästlikkuse toetustega.

1.4 Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles üksikasjalikult analüüsima integreeritud tootmise olukorda ELi eri liikmesriikides. Õigusnormide erinevused, sertifitseerimise erasüsteemide väljatöötamine ning riikide- ja isegi piirkondadevahelised erinevused ei soodusta kõnealuse tootmismudeli arengut. Integreeritud tootmist käsitleva komisjoni teatise koostamine võiks anda ELi tasandil uut teavet integreeritud tootmise ulatuse kohta Euroopas.

1.5 Selleks et süsteem oleks sidus ja teatud määral ühtlustatud, oleks vaja algatada ELi tasandi arutelu võimaluse üle kehtestada ELi tasandi miinimumstandardid. Need ELi suunised aitaksid paremini levitada integreeritud tootmise mudelit põllumajandustootjate ja tarbijate seas. Suunised peaksid toetuma praegu läbivaatamisel olevatele ELi müügiedenduspoliitika vahenditele.

1.6 Komitee tõdeb, et tarbijate teavitamine on puudulik ning paremini on vaja mõista põllumajanduslike majapidamiste tegelikku olukorda. Kvaliteedimärgiste paljusus tekitab lõpptarbija segadust. Seepärast tuleb teha suuremaid jõupingutusi, et viia kodanikeni põllumajandustooteid, mis vastavad rangetele majandus-, sotsiaal- ja keskkonnastandarditele.

1.7 Integreeritud tootmise arendamise eesmärgil tuleb teha lisapüüdlusi teadusuuringutes, tehnilise koolituse pakkumisel, kollektiivsete algatuste edendamisel ning loomulikult tarbijate ja põllumajandussektori teavitamisel, sest nad ei tunne selle tootmismudeli võimalikke eelseid, mille puhul optimeeritakse professionaalselt loodusvarade kasutust kooskõlas keskkonnavajadustega.

1.8 Komitee pooldab Euroopa integreeritud tootmissüsteemi vabatahtlikku olemust. Kuigi paljud integreeritud tootmise elemendid muutuvad kohustuslikuks, võib ainult vabatahtlik süsteem suurendada põllumajandustootjate keskkonnateadlikkust ja nende majapidamiste kulutasuvust.

2. Sissejuhatus

2.1 Komitee on oma arvamustes teinud kokkuvõtte peamistest Euroopa ühiskonna ees seisvatest ülesannetest seoses toiduainete tootmisega: varustuskindlus, põllumajanduslikud teadusuuringud ja innovatsioon, kliimamuutused, loodusvarade vähenemine ja elurikkuse kaitse. Sellega seoses on asjakohane analüüsida tootmismudelit, mis vastab põllumajandustootjate ja tarbijate ootustele: integreeritud tootmine.

2.2 Tänapäeva põllumajandus pakub uusi võimalusi ja tehnoloogilisi uuendusi, mis võivad parandada põllumajanduse keskkonnamõju, tuues samal ajal kasu ka põllumajandustootjale tema majapidamise parema juhtimise ja suurema kulutasuvuse näol. Põllumajandus seisab suure ülesande ees varustada ohutute toiduainetega maailma elanikkonda, mis ületab 2050. aastaks 9 miljardi inimese piiri.

2.3 Selles valdkonnas toimuv põllumajandustegevus on keeruline ja raske, mistõttu peavad põllumajandustootjad olema hästi ette valmistatud ning neil peavad olema tehnilised ja keskkonnaalased teadmised, mis aitaksid kaitsta keskkonda ning tagada tootmise läbipaistvust ja toiduohutust. Põllumajandus on strateegiline sektor, mis vajab majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaalaste vajaduste sidusat ja kooskõlastatud käsitlemist.

2.4 Põllumajandus- ja metsamaa katab 80 % ELi territooriumist. Loodusvarasid kasutades võtavad põllumajandustootjad endale vastutuse nende kaitse ja säästva kasutuse eest. Selle põllumajandustootjate ja tarbijate ühise eesmärgi saavutamisele aitavad kaasa innovatsioon ja teadusuuringud, st uute integreeritud tootmise viiside väljatöötamine, mis võimaldavad loodusvarasid säästlikumalt kasutada.

2.5 Integreeritud tootmise mudel kujutab endast säästvat põllumajandust, mis peab suurendama põllumajandustegevuse kulutasuvust, järgides samal ajal rangeid sotsiaalseid ja keskkonnanäitajaid. Igal juhul peab see olema vahend, mis aitab õpetlikult tutvustada tarbijatele uusi seoseid keskkonna ja toiduainete tootmise vahel. Seda tootmismudelit tuleb toetada ja tunnustada ka turustamisel. Väga oluline on, et oleks olemas kaubanduslik huvi, mis väärtustab integreeritud tootmist.

2.6 Paljudel juhtudel vähendab süsteemi tõhusust keeruline sertifitseerimisprotsess, mis teatud riikides on liiga koormav.

3. Integreeritud tootmise mõiste

3.1 Rahvusvaheline bioloogilise ja integreeritud kontrolli organisatsioon (IOBC) määratleb integreeritud tootmist järgmiselt: „Põllumajanduslik toiduainete tootmise süsteem, mis optimeerib ressursside ja looduslike reguleerimismehhanismide kasutust, tagades pikas perspektiivis elujõulise ja säästva põllumajanduse. Selles süsteemis valitakse bioloogilisi meetodeid, viljelustehnikaid ja keemilisi protsesse väga hoolikalt, et leida tasakaal keskkonna, kulutasuvuse ja sotsiaalsete nõudmiste vahel.”

3.2 Põhimõtteliselt on tegemist vabatahtliku mudeliga, mis tugineb selliste innovatsiooni- ja tehnoloogiavahendite praktilisele ja pidevale kohaldamisele (teadmussirde ja eksperimenteerimise kaudu tehnilise personali, põllumajandustootja ja majapidamise enda vahel), mis tõhusalt kasutades võimaldavad saavutada selliseid kvaliteedi, toiduohutuse ja keskkonnasäästlikkuse standardeid, mida tänapäeva ühiskonnas soovitakse.

3.3 Integreeritud tootmise mõistet kasutatakse sageli integreeritud põllumajanduse mõiste sünonüümina ning paljudes riikides kasutatakse mõlemat mõistet neil vahet tegemata. Hoolimata sellest, et need on paljude ühiste elementidega paralleelsed süsteemid, viitavad nad siiski erinevatele olukordadele ja kujutavad endast kahte erinevat mudelit, mille vahel põllumajandustootja võib valida. Integreeritud tootmisel on valdkondlik perspektiiv eri eeskirjadega eri toodete jaoks ning integreeritud põllumajandus tähendab ühe põllumajandusliku majapidamise terviklikku juhtimist.

3.4 Integreeritud tootmine hõlmab põllumajandustootmise keskkonnaalaseid, eetilisi ja sotsiaalseid aspekte ning samuti kvaliteedi ja toiduohutusega seonduvaid aspekte. Tänapäeval peetakse integreeritud tootmist toiduainete tootmise kõige rangemaks rahvusvaheliseks standardiks. Integreeritud tootmise suunised ja sellega seonduvad vahendid on tõendanud oma kasulikkust ning olnud inspiratsiooni allikaks põllumajandusorganisatsioonidele, kes soovivad toota kvaliteetseid toiduaineid, mis vastavad rangetele keskkonna- ja sotsiaalstandarditele.

3.5 Lisaks nimetatud eesmärkidele aitab integreeritud tootmine ka põllumajandussektorit toetada, hõlmates eksperdi nõuandeteenuseid, mille ülesanne on kavandada maaharimistoiminguid, mida põllumajandustootjad peavad oma majapidamistes tegema kooskõlas integreeritud tootmise eeskirjades kehtestatud meetoditega. Eesmärk on selliste üldpõhimõtete nagu innovatsioon ja tehnoloogia pidev ja praktiline kohaldamine.

3.6 Integreeritud tootmises kombineeritakse traditsioonilisi meetodeid modernse tehnoloogiaga. Võetakse kasutusele uusi teadmisi ja meetodeid, mis on saadud pideva ja dünaamilise läbivaatamise ja hindamise tulemusena. Näiteks võib tuua täppispõllumajanduse, mis säästab edasiarendatud GPS-tehnoloogia abil põllumajandustootjale raha ja vähendab saastamist, sest kasutatakse vähem väetisi ja pestitsiide. Enne kui põllumajandustootja otsustab, millal, kuidas ja kus toota, analüüsitakse mulla, kliima, vee, toitainete jms tingimusi.

3.7 Integreeritud tootmine soodustab kiiret teadmussiiret põllumajandustootjate, tehniliste nõustajate ja haldusasutuste vahel, piirates teatud riskide ulatust põllumajandusliku majapidamise juhtimises.

3.8 Kõnealune tootmismudel pakub tarbijatele kvaliteetsemaid ja ohutumaid kaupu, tagades usalduse ostetavate ja tarbitavate toodete vastu. Arvestatakse rohkem taimede ja loomadega, kasutades vähem agressiivseid meetodeid ja kaitstes elurikkust loodusvarade asjakohase majandamise abil.

3.9 Põllumajandustootjate jaoks võib kõnealune süsteem vähendada tootmiskulusid ning parandada ja moderniseerida majapidamiste juhtimist. Seeläbi võib toote väärtustamise, maaelu parema kvaliteedi ja maapiirkondade elanikkonna säilimise abil saavutada suurema kulutasuvuse.

3.10 Integreeritud tootmine on kahtlemata keskne element säästva põllumajanduse kontseptsiooni kohaldamisel ja võib olla võrdluspunkt, mille poole ELi põllumajandusmudel peab püüdlema.

4. Integreeritud tootmine ELis

4.1 Erinevalt mahetoodete ja õiglase kaubanduse süsteemist ei ole praegu olemas integreeritud tootmist reguleerivat ELi õigusraamistikku ega ELi suuniseid, mis suunaksid selle vabatahtliku tootmismudeli toimimist.

4.2 Siiski on viimastel aastatel käivitatud integreeritud tootmise valdkonnas palju avalikke algatusi, osa neist riiklikes või piirkondlikes õigusraamistikutes (Portugal, Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Belgia ja Hispaania) ning teised erasektori algatusel ja suurte jaemüügiketide kontrolli all⁽¹⁾. See kirev olukord on põhjustanud moonutusi integreeritud tootmise määratluses, eesmärkides ja arengus.

4.3 Seepärast loodi 2001. aastal Euroopa algatus põllumajanduse jätkusuutlikuks arenguks (EISA), et edendada ja kaitsta ELis ühiseid integreeritud tootmise põhimõtteid. Üks selle organisatsiooni esimesi ülesandeid oli koostada Euroopa integreeritud tootmise tegevusjuhise⁽²⁾, mis on aidanud ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioonil määrata kindlaks põllumajanduse säästvad tavad. 2002. aastal väljendas Euroopa puu- ja köögivilja tootvate piirkondade assamblee (AREFLH) poolehoidu ELi õigusakti vastuvõtmisele ja avaldas 2013. aasta aprillis Euroopa integreeritud tootmise tavade juhise⁽³⁾.

4.4 Integreeritud tootmisest pärinevatele toodetele kvaliteedigarantii andmiseks peavad sarnaselt teiste tootmismudelitega neid kontrollima ja sertifitseerima akrediteeritud sertifitseerimisasutused. Garantiimärgise saab anda neile toodetele, mis vastavad üldistele ja igale põllukultuurile kehtestatud eriomastele tehnilistele normidele. Mõnel juhul (Taani, Madalmaad) ei sertifitseerita ühte konkreetset toodet, vaid kogu põllumajanduslikku majapidamist, mis kõnealust tootmismudelit kasutab. Praegu kasutatakse paralleelselt riiklikke ja piirkondlikke kvaliteedimärgiseid.

⁽¹⁾ EUREP-GAP, QS, QS-GAP, BRC, Nature's choice jne.

⁽²⁾ „A Common Codex for Integrated Farming”. EISA integreeritud põllumajanduse süsteem avaldati 2006. aastal ja vaadati läbi 2012. aastal.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Integreeritud tootmise põhiküsimused

Tänapäeval esitatakse mitmeid kahtlusi ja küsimusi kõnealuse tootmismudeli rolli kohta ELi põllumajanduses. Komitee arvates on vaja selgitada mõnda kõige vastuolulisemat aspekti, mis teadmatuse või kallutatud teabe tõttu võivad tekitada ühiskonnas suurt segadust.

5.1 Seosed tava-, integreeritud ja mahepõllumajanduse vahel

5.1.1 Tava-, mahe- ja integreeritud põllumajanduse mudelid on kõik õigustatud, neil on erinevusi ja sarnasusi ning igal juhul on nad kõik vastuvõetavad toiduainete tootmise võimalused.

5.1.2 Tavapõllumajanduses kasutatakse osaliselt tavasid või meetodeid, mis on kasutusel ka integreeritud põllumajanduses. 2014. aastast kehtiv integreeritud kahjuritõrje kasutamise kohustus, mis kehtestati pestitsiidide säästva kasutamise direktiiviga,⁽⁴⁾ on veel üks nende kahe tootmismudeli ühine element. Integreeritud tootmine paneb paika suuna, kuhupoole tavapõllumajandus vähehaaval liigub. See on positiivne mõju, mida tuleb hoida.

5.1.3 Siiski annab integreeritud tootmine olulist lisaväärtust, mis tuleneb tootja otsusest mudeli kasuks, mis toob endaga kaasa karmidele kontrollidele toetava range sertifitseerimise, mis vajab nõustamist kõrgelt kvalifitseeritud professionaalide poolt, individuaalset koolitust, energiatõhusust ja CO₂-jalajälje vähendamist, tehnoloogiliste süsteemide kasutamist kastmise, väetamise, pügamise, pinnasehoolduse jms jaoks.

5.1.4 Tänapäeval lähenevad paljud põllumajandustootjad integreeritud tootmisele, et optimeerida oma majapidamise tootmismahtu, suurendades samal ajal ka mullaviljakust, kaotades või vähendades pestitsiidide jääke ja parandades põllukultuuride tervist⁽⁵⁾.

5.1.5 Tava- ja mahepõllumajandus on ELi tasandil reguleeritud, mahepõllumajandusel on ka oma kvaliteedimärgis. Integreeritud tootmist aga arendatakse ainult liikmesriikide või piirkondade tasandil suure ebahütluse ja üha kasvava õigusliku kaose olukorras.

5.1.6 Integreeritud tootmise aina suurema osatähtsuse tõttu on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et tõhusalt teavitada Euroopa kodanikke sellest tootmismudelist.

5.2 ELi roll integreeritud tootmise arendamisel

5.2.1 EL peab üksikasjalikult analüüsima integreeritud tootmist Euroopas, et saada ülevaade selle praegusest olukorrast ja arenguvõimalustest. ELi kasutuses olevate mehhanismide seast oleks eriti asjakohane koostada komisjoni teatis, milles võiks käsitleda kõnealuse mudeliga seonduvaid ülesandeid ja ELi rolli selles.

5.2.2 Integreeritud tootmist käsitlevate riiklike ja piirkondlike õigusaktide heterogeensuse tõttu tuleks mõelda, kas ELi tasandil peaks kehtivaid õigusakte teatud viisil ühtlustama. Praegu suunatakse ELi abi integreeritud tootmisele maaelu arengu kavade ja ühise turukorralduse rakenduskavade kaudu, nagu puu- ja köögiviljade puhul. Uus ühine põllumajanduspoliitika ehitatakse üles säästvuse põhimõttel. Seepärast on loogiline, et integreeritud tootmine annab väärtusliku panuse uute keskkonناسäästlikkuse toetuste praktilisse rakendamisse delegeeritud õigusaktide kaudu. Kõnealusele tootmismudelile võib uusi väljavaateid pakkuda ka uus Euroopa innovatsioonipartnerlus⁽⁶⁾.

5.2.3 Ka mahepõllumajanduse ja õiglase kaubanduse süsteemide puhul toimus sarnane arutelu selle üle, kas valdkondi õigusaktidega reguleerida või mitte. Integreeritud tootmise tuvastamiseks on loodud palju piirkondlikke ja riiklikke kvaliteedimärgiseid ja seepärast arutatakse avalikult selle üle, kas oleks parem luua uus ELi logo või lihtsustada olemasolevaid. Kõigepealt peab EL paremini teavitama tarbijaid olemasolevatest märgistest, millega väärtustatakse toote kvaliteeti ja päritolu.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks.

⁽⁵⁾ Vastavalt maaelu arengu kavadele on Hispaanias suurem osa kasusajatest põllumajandustootjad, kelle majapidamised hõlmavad alla 10 hektari maad, eelkõige ebasoodsate tingimustega piirkondades.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.

5.2.4 Integreeritud tootmise sektor on mitmekesine ja eripalgeline, kuid ta vajab üksmeelselt ELi miinimumsuuniseid, mis tagaksid sidususe ja suurema teadlikkuse.

5.3 Parem teabevahetus tarbijate ja põllumajandustootjate vahel

5.3.1 Praegu on integreeritud tootmise õitseae, sest üha rohkem on neid põllumajandustootjaid, kes tunnevad vajadust saavutada oma majapidamise kulutasuvus, suurendades põllumajanduse panust keskkonna ja loodusvarade kaitseks. Põllumajandussektori kasvavast huvist hoolimata teatakse ühiskonnas vähe sellest, mida tähendab ja mis eelseid toob integreeritud tootmine säästva põllumajanduse mudelile.

5.3.2 Komitee märgib, et kõnealuse tootmismudeli levitamine on puudulik, ning kutsub üles edendama põllumajandustootjate koolitamist ja innustama tootjaid viima ellu ühiseid keskkonnakaitse algatusi. Põllumajandustootja peab tagama tarbijatele oma tootmisviiside maksimaalse läbipaistvuse ning püüdma näidata, kuidas saab innovatsiooni panna säästva põllumajanduse teenistusse. Paljudes ELi riikides viiakse ellu algatusi, mille eesmärk on tutvustada tarbijale põllumajandusliku majapidamise tegelikku igapäevaelu ning parandada tarbija teadmisi sellisest olulisest tegevusest nagu toiduainete tootmine.

5.4 Uus tootmisstandard?

5.4.1 Integreeritud kahjuritõrje on üks integreeritud tootmise element, mis 2014. aastast alates on kohustuslik, nagu sätestatakse pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi 2009/128/EÜ artiklis 14. See kõigi põllumajandustootjate kohustus on väga oluline samm integreeritud tootmise edasiarendamisel ELis ning tähendab uut ELi tootmisstandardit kahjuritõrjes.

5.4.2 Kuigi osa klassikalisi integreeritud tootmise elemente muutuvad põllumajandustootmises tasapisi kohustuslikuks, ei tohi see muuta integreeritud tootmissüsteemi vabatahtlikku olemust, et soodustada põllumajandustootjate liitumist kõnealuse süsteemiga sõltuvalt nende majanduslikest, keskkonnavalgetest ja geograafilistest tingimustest. Põllumajandustootja otsus alustada integreeritud tootmist tähendab olulisi muudatusi majapidamise juhtimises ning eelkõige suuri investeeringuid seoses tehnilise nõustamise, koolituse, kontrollide, materjali ja konkreetsete toodetega.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa Liidu ja Maroko kaubandussuhted”
(omaalgatuslik arvamus)**

(2014/C 214/03)

Raportöör: **Pedro NARRO**

Kaasraportöör: **Juan MORENO**

2013. aasta veebruari täiskogu istungjärgul otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Euroopa Liidu ja Maroko kaubandussuhted”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete seksioon võttis arvamuse vastu 4. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26 veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 179, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 3 liiget.

1. Järeldused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib ELi ja Maroko kaubandussuhete tugevnemist. Sellest hoolimata nõuab komitee kodanikuühiskonna suuremat osalemist kokkulepete väljatöötamises ja rakendamises ning toetab säästva arengu tõhusat ja laiaulatuslikku integreerimist.

1.2 Komitee märgib ära Maroko kartuse, et uued ELiga sõlmitavad kaubanduslepingud avaldavad Maroko kaubandusbilansile jätkuvalt negatiivset mõju. EL peab Maroko kodanikuühiskonna üha kasvavale skeptitsismile vastama kaubandusstrateegiaga, mis lisaks kaubavahetuse tugevdamisele rajab ka aluse inimväärsete ja kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade loomisele, ühistute edendamisele, töötajate õiguste konsolideerimisele⁽¹⁾ ja keskkonnakaitsele.

1.3 Tagamaks säästva arengu normide austamise pärast põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu jõustumist, innustab komitee Euroopa Komisjoni kaubanduse peadirektoraati nõudma, et lepingusse lisataks säästva arengu peatükk, mis sisaldab kodanikuühiskonna järelevalvemehhanisme.

1.4 EL saab Marokoga arendatava uue kaubandusraamistiku potentsiaali täielikult ära kasutada ainult siis, kui tehakse edusamme investeeringute kaitsmisel ja tagatakse investorite õiguskindlus. Komitee märgib, et uus kaubanduserimeelsuste lahendamise mehhanism ergutab soodsama kaubanduskliima loomist.

1.5 Komitee rõhutab samas, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu säästva arengu peatüki kodanikuühiskonna poolset jälgimist peavad koordineerima Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, sest need organid on esindavad ja neil on laialdased eksperditeadmised selliseks jälgimistegevuseks.

1.6 EL ja Maroko peavad püüdma tugevdada sellise lepingu täielikku potentsiaali, tõstes võimalikult kiiresti investeerimistaset, et investeerida kõigis valdkondades koolituse ja soolise võrdõiguslikkuse meetmetesse. Esmajärjekorras tuleb silmas pidada noorte, naiste ja ebasoodsamatest piirkondadest pärit inimeste erivajadusi. Komitee leiab, et ELi finantsabi programmid peavad kaasa aitama inimõiguste, tööõiguste ja võrdõiguslikkust soosivate õigusaktide arengule.

1.7 Maroko ja ELi liikuvuspartnerluse rakendamine loob haavatavamatele piirkondadele uusi arenguperspektiive, kui sellele eraldatakse kindlat finantsabi suutlikkuse ning õiguslike ja operatiivvahendite arendamiseks. Rändevoogude juhtimine ja inimeste vaba liikumine võib kodanikuühiskonna organisatsioonide aktiivsemal osalemisel paraneda.

⁽¹⁾ Kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) sätetega.

1.8 Maroko majanduse üks peamine edasiviiv jõud on põllumajandus. Maroko põllumajanduse uued võimalused Euroopa turul ei tohi tekitada Marokos peamiste toorainete osas välissõltuvust, kahjustada elurikkust või kaotada põllumajanduslikku pereettevõtlust⁽²⁾. Maroko ja EL peavad tegema koostööd toiduga kindlustatuse tagamiseks.

1.9 Käimasolevad läbirääkimised põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle peavad andma võimaluse lähendada Maroko õigusakte ELi õigustikule. See protsess on keeruline ja eeldab pidevat tihedat koostööd ning realistlike tähtaegade seadmist niivõrd olulistes küsimustes nagu intellektuaalomand või inim- ja taimeterviseiga seotud eeskirjad.

1.10 Komitee nõuab, et Maroko ja ELi majandus- ja sotsiaalvaldkonna osalejad võtaksid aktiivsemalt osa kaubanduskokkulepete väljatöötamisest, järelevalvest ja arendamisest. Komitee teeb selles raamistikus ettepaneku luua assotsiatsioonilepingu artikli 85 alusel Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu ning komitee esindajatest koosnev ühine nõuandekomitee, et võimaldada organiseeritud kodanikuühiskonnal jälgida kõigi ELi ja Maroko vahel sõlmitud lepingute mõju, sh ELi ja Maroko vaheliste kaubanduslepingute kogumõju. Lisaks tuleb tugevdada otsesuhteid Maroko ja ELi sarnaste organisatsioonide vahel, toetades nende algatusi töötajate ja ettevõtjate sotsiaaldialoogi alal ja teistes valdkondades.

2. Sissejuhatus

2.1 ELil ja Marokol on tugev kahepoolne suhe, mille tulemusena on sõlmitud olulisi lepinguid, mille üks tugisammas on olnud kaubandussuhete tugevdamine. EL ei ole ainult Maroko peamine kaubanduspartner, vaid on toetanud Marokot kui esmatähtsat strateegilist partnerit Vahemere piirkonnas demokraatia ja jõukuse saavutamiseks.

2.2 Tavapäraselt on ELi ja Maroko kaubandussuhet iseloomustanud pingelised ja kohati probleemsed läbirääkimised turulepääsu ja tollitariifide järkjärgulise liberaliseerimise üle. Minevikus keskenduti enamikus kõnealustes aruteludes põllumajandusele, kuid nüüd, mil põllumajanduse valdkond on peaaegu tervenisti liberaliseeritud, on otsustatud uute vahenditega saavutada laiem eesmärk parandada üldist kaubanduskliimat.

2.3 Maroko on ette võtnud keerulise protsessi ELi õigustikule lähenemiseks. See jõupingutus peab võimaldama paremini ära kasutada Euroopa uue naabruspoliitika pakutavaid vahendeid ja suuremat integratsioonitaset. Maroko Kuningriik on jätkuvalt peamine riik, kellele on suunatud Euroopa tehnilise ja finantskoostöö rahalised vahendid.

2.4 Vastusena araabia kevadele on EL keskendunud kaubandussuhete edendamisele nelja Vahemere riigiga – Egiptuse, Tuneesia, Jordaania ja Marokoga. EL on kiirendanud läbirääkimiste protsessi Maroko ja teiste Vahemere partneritega, hinnates samal ajal ümber oma tõlgenduse piirkonna poliitilise ja sotsiaalse olukorra kohta ning põhjalikult läbi vaadanud oma poliitilise strateegia terves Vahemere piirkonnas.

2.5 Maroko on omalt poolt ette võtnud hulga reforme, mis on viinud uue põhiseaduse vastuvõtmiseni, mille eesmärk on kohaneda Vahemere piirkonnas toimuvate muutustega ja kinni pidada Euroopa tingimustest, et liikuda edasise integreerumise suunas. Kuid komitee leiab, et väljakutsed on endiselt suured ning vajavad pidevat ja sidusat pikaajalist tegevust.

2.6 Kaubanduse uuest vaatepunktist lähtudes on äärmiselt oluline kaaluda seda, kuidas tagada ELi ja Maroko kodanikuühiskonna tõhus osalemine kaubanduskokkulepete väljatöötamises ja rakendamises, järgides kodanikuühiskonna kaasamise põhimõtet, mis on sätestatud teistes hiljutistes ELi sõlmitud kaubanduskokkulepetes. See ühisarutelu peab samuti tegelema sotsiaalsete ja keskkonnaküsimustega ühiskonnas, mis nõuab tulevaste kaubanduskokkulepete juhtsuunisena üha enam jätkusuutlikkust.

⁽²⁾ Vt ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni esitatud põllumajandusliku pereettevõtluse määratlust, www.fao.org/family-farming-2014

3. Pikk tee ELi ja Maroko kaubandussuheteni

3.1 EL on Maroko peamine kaubanduspartner ja välisinvestor. Oluliselt kaugemal asuvad suurriigid, nagu Ameerika Ühendriigid ja Hiina, on viimaste aastate jooksul teinud jõupingutusi, et tugevdada kaubandussuhteid mõne Vahemere partneriga.

3.2 Maroko majandus põhineb teenustesektoril, mis on viimastel aastatel teinud suuri jõupingutusi sektori mitmekesistamiseks. Suurem osa ELi ja Maroko vahelisest kaubandusest toimub töödeldud toodete, transpordivahendite ja masinate, toiduainete ja keemilise materjaliga. Maroko majandusel on väga suur potentsiaal, kuid viimastel aastatel on majanduskasv aeglustunud.

3.3 Maroko tähtsaim kaubanduspartner ELi liikmesriikide hulgas on Prantsusmaa, kellele järgnevad lühikese vahega Hispaania ja Ühendkuningriik, kelle investeeringud on suunatud sellistesse sektoritesse nagu turism, teenused, pangandus ja transport. Kuigi rahvusvaheline majanduskriis ei ole veel Marokole suurt mõju avaldanud, hakkab Maroko tasapisi tundma ebakindlast majanduskeskkonnast põhjustatud kahjusid, mis avalduvad turismis, transpordis ja väljarännanute rahaülekannetes. Majanduslike, rände ja piirkonna turvalisusega seotud probleemide allikas on üldine vaesus ja töötus. Seda olukorda mõjutab ka Euroopa majanduskasvu aeglustumine.

3.4 Kaubandussidemed on viimase aastakümne jooksul tugevnenud tänu 2000. aastal jõustunud assotsieerimislepingule ja 2005. aasta juulis vastu võetud tegevusplaanile, mis on Euroopa naabruspoliitika lahutamatu osa. Marokole edasijõudnud riigi staatuse andmine 2008. aastal pani aluse ambitsioonikama ja laiema partnerluse etapile. 2012. aastal kehtestati uus kaubanduserimeelsuste lahendamise mehhanism. Samal aastal sõlmiti põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas vastuolulisi kaubanduskokkuleppeid. 2013. aastal alustas EL Marokoga läbirääkimisi kokkuleppe üle geograafiliste tähistest vastastikuse kaitsmise kohta, mille pooled loodavad sõlmida enne 2014. aastat.

4. Araabia kevad ja kaubanduse uue vaatepunkti arendamine

4.1 Araabia kevad on uuesti aktiivseks muutunud Euroopa Liidu, kes üritab parandada oma rolli piirkonnas oma tegevuse, vahendite ja suhete põhjaliku läbivaatamisega. EL on uute vahenditega üritanud olukorrale kiirelt ja koordineeritult reageerida, et saavutada kaubanduse tasakaalustatud ja järkjärgulise liberaliseerimisega Vahemere piirkonnas rahu ja jõukus.

4.2 2012. aasta mais avaldas komisjon Euroopa uue naabruspoliitika raames tegevuskava Euroopa naabruspoliitika rakendamise kohta oma Vahemere partnerriikides.

4.3 Kaubandussuhete tugevdamisest Vahemere partneritega ning eelkõige Marokoga on saanud ELi oluline eesmärk uues strateegias, mis püüab üle olla ebakindlast poliitilisest ja majanduslikust kontekstist.

4.4 1. märtsil 2013. aastal avas EL ametlikult läbirääkimiste protsessi Marokoga kõrgelembelise ja põhjaliku vabakaubanduslepingu üle. Selle eesmärk, nagu on juba näidatud samasugustes lepingutes, mille üle on peetud läbirääkimisi (kuid mida pole veel allkirjastatud) ELi idapartnerluse naabritega, peamiselt Ukraina, Gruusia ja Moldovaga, on minna ELi piiridest kaugemale, et saavutada suurem regulatiivne kooskõla ELi ja tema naaberriikide vahel. Eesmärk on laiendada traditsioonilisi kaubandusega seotud küsimusi ning tegeleda ülemaailmse kaubanduskliima parandamiseks vajalike teemadega (investeeringute kaitsmine, riigihanked, teenused jne), lähendada Marokot Euroopa siseturu reeglitele ja keskenduda eelmistel läbirääkimistel vähe tähelepanu pälvinud spetsiifilistele küsimustele (intellektuaalomand, inim- ja taimetervise seotud meetmed jne).

Kõigi hiljutiste ELi sõlmitud lepingute eeskujul on Euroopa Komisjon tunnistanud sotsiaalset ja keskkonnavalast jätkusuutlikkust käsitleva peatüki olulisust ka kõnealuse lepingu sõlmimisel. Ka komitee on mitmetes arvamustes ELilt palunud, et sotsiaalsed ja keskkonnavalased kaalutlused oleksid kaubanduse liberaliseerimise kokkulepete läbirääkimistel samuti väga tähtsad.

5. Säästva arengu kaubanduslikud aspektid. ELi ja Maroko läbirääkimised põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle

5.1 ELi ja Maroko kaubandussuhete viimast etappi määratleb läbirääkimiste alustamine põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle. Pärast tollimaksude kaotamist põllumajandus- ja tööstuskaupade jaoks on järgmiseks tähtsaks eesmärgiks kaubanduskliima parandamine ja Maroko õigusnormide lähendamine ELi õigustikule⁽³⁾. Kõnealune kahepoolne leping on äärmiselt oluline, kuna selle eeskujul sõlmitakse sarnaseid lepinguid ELi ja selle Vahemere lõunaosa tähtsaimate partnerite vahel.

5.2 Euroopa Komisjon otsustas läbirääkimistesse lisada säästva arengu teemalise eripeatüki. ELi taotlusel töötas konsultatsioonifirma ECORYS lepingu säästva arengu peatüki kohta välja mõjuhinnangu⁽⁴⁾.

5.3 Kõnealune uuring hõlmab väga olulisi küsimusi, millele komitee soovib konstruktiivselt kaasa aidata, et mõlemad läbirääkimiste pooled võtaksid arvesse, et kaubandus tuleb rakendada säästva arengu teenistusse. Alljärgnevalt esitatakse üksikasjalikumalt mõned komitee arvates väga olulised aspektid, mida EL ja Maroko peavad arvesse võtma selleks, et nende kaubandussuhete tugevdamine toimuks kooskõlas majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnaalase arenguga.

Majandusareng

5.4 Maroko ELi-suunalise kaubanduse puudujääk on viimastel aastatel suurenenud, teatud määral kaubanduse liberaliseerimise kokkulepete tagajärjel, ja põhjustanud marokolastes kahtlevat suhtumist uue lepingu „võimaluste” suhtes. Eelnevate lepingute kogemus Ameerika Ühendriikide ja Türgiga suurendab ettevaatlikkust ja hirmu liigse välisvahenditest sõltumise ees. Maroko niivõrd sümbolises sektoris nagu põllumajandus on kasvamas sõltuvus toorainete, nagu piim ja teravili, impordist, mis mõjutab negatiivselt riigi toiduga isevarustamist. Mõlema poole kaubandusstrateegia peab edendama **tootmise mitmekülsust**.

5.5 Euroopa nõuab jätkuvalt investeringute paremat kaitset, mis annaks investeringutele vajaliku **õiguskindluse**, lihtsustades otseseid välisinvesteeringuid. Viimastel aastatel tehtud edusammud peavad kajastuma Maroko õigusnormides lisamuudatuste kujul. Euroopa ettevõtted käsitlevad Marokot jätkuvalt kui riiki, kuhu üle viia tootmise teatud *offshore*-etapid. Selles valdkonnas olid esimesed sellised sektorid nagu autotööstus, lennundus ja elektroonika, kuid läbipaistev reguleerimine ja uued koostöövormid riiklike ettevõtetega võivad luua uusi võimalusi.

5.6 EL leiab, et Euroopa ettevõtetel on suurepärase võimalus kasutada ära uusi võimalusi teenuste ja finantssektoris. Maroko taotleb omakorda rohkem Euroopa vahendeid õigusnormide ühtlustamise keerulise protsessi lihtsustamiseks.

5.7 Sageli on vabakaubandusest Marokoga saadav majanduslik tulu koondunud teatud sektoritesse või riigi piirkondadesse, süvendades ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade marginaliseerumist. Mõjuhinnangud peavad esmajärjekorras analüüsima eeliseid ja ohtusid, mis kaasnevad **kohalikule või piirkondlikule tasandile**.

Sotsiaalne areng

5.8 Uus kaubanduslik impulss ei tohi viia töötajate õiguste vähenemiseni. Ametiühingute õigusi tuleb tugevdada ning rajada alus **inimväärsete ja kvaliteetsete töökohtade loomiseks kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) sätetega**. Üks tavapärasemaid nõrku kohti ELi ja Maroko kaubandussuhetes on olnud vähene töökohtade loomine.

5.9 EL ja Maroko peavad **investeerima koolitusse**, et uusi võimalusi saaksid ära kasutada madala kvalifikatsiooniga isikud, ebasoodsamate piirkondade töötajad, noored ja naised. Koolitamise uue strateegia alustalaks peab olema ettevõtlikkuse suurendamine, ühistute tugevdamine ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine. Edendada tuleb sotsiaalmajandusega seotud algatusi.

⁽³⁾ Maroko peab 2015. aastal esitama plaani õigusnormide lähendamiseks ELi õigustikule.

⁽⁴⁾ „Trade sustainability impact assessment (TSIAs) in support of negotiations of DCFTAs between the EU and the kingdom of Morocco and the Republic of Tunisia.”

5.10 ELi ja Maroko **liikuvuspartnerlus** ⁽⁵⁾ on kahe poole pingelise töö tulemus inimeste vaba liikumise ja rändevoogude juhtimise lihtsustamiseks. Komitee õnnitleb ELi ja Marokot kokkuleppe puhul anda kodanikuühiskonna organisatsioonidele suurem roll poolte kokkulepitud erinevate aspektide jälgimisel.

5.11 Kõnealune liikuvuspartnerlus peab andma tulemusi akadeemiliste vahetuste edendamisel, uurimistulemuste ülekandmisel ning kultuuri- ja turismivoogude edendamisel. Ajude äravool on selge probleem, millega tuleb tegeleda erisätete abil.

5.12 Õigusaktide ühtlustamise lihtsustamiseks antav ELi finantsabi peab soodustama **soolist võrdõiguslikkust ja inimõigusi** soosivate õigusaktide praktilist kohaldamist. Ei piisa naiste olukorra parandamisele suunatud vahendite suurendamisest, vaid kohapeal tuleb teha pidevalt edusamme ning toetada kodanikuühiskonna organisatsioonide tehtavat tööd.

Keskkonnavaline areng

5.13 **Loodusvarade kaitse ja elurikkuse austamine** ei ole vastuolus suurema kaubandusliku dünaamikaga. Kaubanduse liberaliseerimine ei tohi hoogustada tegevust, mis võib avaldada keskkonnale kahjulikku mõju. EL ja Maroko peavad pidama esmatähtsaks keskkonnavalaste õigusnormide järkjärgulist, kindlaksmääratud tähtaegadega ühtlustamist, hoolimata rahalisest kulust, mida võib kaasa tuua inim- ja taimetervise kaitset, tööstusjäätmete käitlemist või veereostust puudutavate õigusnormide lähendamine.

5.14 ELi korraldatavad mõjuhinnangud jätkusuutlikkuse kohta kaubandussuhtes Marokoga ei ole ikka veel täitnud kõnealuste lepingute ühte suurt lünka, nimelt nende keskkonnamõju **põhjalikku jälgimist** kaubanduse liberaliseerimise edasiarenemisel. On äärmiselt oluline anda ELi ja Maroko kodanikuühiskonnale vahendid, millega need saaksid toetada oma ametivõime selles raskes ülesandes, mis seisneb majanduskasvu ja kaubandusmahu suurendamises hädavajaliku keskkonnakaitset kahjustamata.

5.15 Läbirääkimised ELi ja Maroko **kalanduskokkuleppe** ⁽⁶⁾ üle näitavad, kui oluline on see, et igasugune kaubandusalgatus hõlmaks inimõiguste, keskkonnasäästlikkuse ja kohaliku elanikkonna hüvede kaitset. Sedalaadi lepingute legitiimsus on võimalik vaid siis, kui nendega kaasnevad vahendid ja näitajad, mis tagavad nende jätkusuutlikkuse.

6. Põllumajandus – oht või võimalus?

6.1 Maroko sotsiaal-majandusliku struktuuri üks oluline element on põllumajandussektor. 2012. aastal andis põllumajandus 15 % riigi SKPst ning see on jätkuvalt peamine riigi töökohtade looja, hõivates 43 % töötavatest inimestest ja enam kui 78 % maapiirkondade tööjõust. Marokos on keskmine palk 0,55–0,65 eurot tunnis, ⁽⁷⁾ hooajatöötajad ei ole saanud täielikult kasutada töötajate õigusi ning Maroko põllumajanduslikes majapidamistes kasutatakse endiselt lapstööjõudu. Maroko põllumajanduse jaoks on oluline ka loomakasvatusektor, mis moodustab 30 % põllumajanduslikust lisandväärtusest ja annab tööd 20 %-le maapiirkondade tööjõust.

6.2 Maroko majanduses on strateegiline roll ka toiduainetööstusel. See sektor koosneb enam kui 1 700 ettevõttest, kes toodavad veerandi riigi tööstuslikust kogutoodangust.

7. ELi ja Maroko põllumajanduskokkulepe

7.1 ELi ja Maroko tugev põllumajanduslik suhe sai alguse 26. veebruaril 1996. aastal Euroopa – Vahemere piirkonna assotsieerimislepingu sõlmimisest ühelt poolt Euroopa Ühenduse ning teiselt poolt Maroko vahel ning uute lepingute sõlmimisel tehtud hilisematest muudatustest. Viimane etapp lõppes 2012. aastal uue põllumajanduskokkuleppe sõlmimisega, mille Euroopa Parlamendi enamus heaks kiitis.

7.2 Kui rääkida üksnes põllumajanduskokkuleppest, siis on poolte suhe olnud keeruline, eelkõige Lõuna-Euroopa riikidega peamiselt puu- ja köögiviljade konkurentsi tõttu, mis on tekitanud probleeme seoses kvootide ületamisega ja kõnealuse kokkuleppe peamiste toodete, Maroko tomatite piirhindade mittejärgimise süüdistustega teatud ajahetkedel.

⁽⁵⁾ Eelmise aasta 3. juunil allkirjastati Brüsselis ühisavaldus, millega loodi Maroko Kuningriigi ning ELi ja selle liikmesriikide liikuvuspartnerlus.

⁽⁶⁾ 24. juulil sõlmisid Euroopa Komisjon ja Maroko Kuningriik uue kalanduskokkuleppe, mis peab lõpetama poolteist aastat kestnud Euroopa kalalaevastiku ummikseisu Maroko kalastuspiirkonnas. Euroopa Parlament peab kõnealuse lepingu heaks kiitma või tagasi lükkama, jälgides selle keskkonnasäästlikkust.

⁽⁷⁾ Allikas: Maroko põllumajandussektori riiklik liit (UMT).

7.3 Komitee leiab, et ELi ja Maroko põllumajanduskokkuleppesse tuleb lisada kriteeriume ja sätteid, mis võimaldavad hinnata kaubanduse mõlemapoolse avamise mõju, eelkõige keskkonnale ja töötajate õigustele.

8. Maroko keskkonnakava

8.1 Põllumajanduskokkulepet täiendavad kaks omavahel tihedalt seotud tulevikualgatust: Maroko keskkonnakava ja nn edasijõudnud riigi staatus.

8.2 Maroko keskkonnakava eesmärk 2020. aastaks on suurendada põllumajandusliku SKP lisandväärtust ning neljakordistada oliiviõli tootmist kuni 340 000 tonnini, tõsta tsitrusviljade toodangut 1,5 miljonilt tonnilt 3,7 miljoni tonnini ning puu- ja köögiviljade toodangut praeguselt 4,45 miljonilt tonnilt 10 miljoni tonnini. Samal ajal kahaneb teraviljakasvatuseks mõeldud maa kogupind 5,3 miljonilt hektarilt 4,2 miljoni hektarini. Maroko valitsus väidab, et soovib tootlikkust tõsta, isegi kui enamik välisinvesteeringutest läheb puu- ja köögiviljasektorisse. Maroko prioriteediks on oma kaubandusbilansi parandamine ja selle jaoks on vaja toetada ekspordi.

9. Edasijõudnud riigi staatus

9.1 17. aprillil 2013. aastal avaldas komisjon ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus edasijõudnud riigi staatusest tuleneva ELi-Maroko tegevuskava (2013–2017) rakendamise kohta, milles käsitletakse selgelt põllumajanduse esimese meetmena „põllumajandussektori ajakohastamist ja suutlikkuse suurendamist kaubavahetuse liberaliseerimise raames ning kooskõlas Maroko keskkonnakava sihtidega”.

9.2 Edasijõudnud riigi staatusega ette nähtud põllumajanduse parandamise kava saab juba ELi rahalisi vahendeid, mis lähevad otse ja ainult Maroko keskkonnakava teise samba toetusteks. Viimase kümne aasta jooksul on EL rahastanud Maroko arengufonde 1,33 miljardi euroga. Ajavahemikus 2011–2013 on lubatud eraldada veel 565 miljonit eurot, millest 70 miljonit eurot eraldatakse põllumajandussektori poliitika toetusprogrammi kaudu, millele järgneb teine programm 60 miljoni euro eraldamiseks. Neid ELi toetusi kasutatakse osaliselt Vahemere puuviljakasvatuse ning eelkõige oliiviistanduste arendamiseks.

10. Toiduga kindlustatus

10.1 Kõik need Maroko põllumajanduse arendamiseks võetavad meetmed aitavad kahtlemata saavutada Maroko keskkonnakava esimese samba eesmärki suurendada puu- ja köögiviljatoodete ning eelkõige niisutatavate alade toodete ekspordi. Asjatult ei näidanud eelmise aasta 17. oktoobril ECORYSi avaldatud mõjuhindamise mudelite tulemused puu- ja köögivilja ning töödeldud juurviljatoodete sektori võimalikku laienemist tänu põhjalikule ja laiaulatuslikule vabakaubanduspiirkonnale.

10.2 Maroko kiiduväärt jõupingutus põllumajandusliku tõhususe suurendamiseks on vastuolus haritava maa vähesusega. Põllumajanduslikult maast 65 % on teravilja, 11 % viljapuustanduste (tsitrusviljad, oliivid), 4 % tehniliste kultuuride (suhkrupeet, suhkruroog), 4 % kaunviljade ning 3 % köögiviljade (tomatid, maasikad, melonid jne) all. Maroko ekspordi juhib puu- ja köögiviljasektor.

10.3 Oluline keskkonnakava teise samba arengut takistav asjaolu on see, et ainult 12 % Maroko pinnast on põllumajanduslikult kasulik maa, millest suur osa on kuiv. Kultuurmaastikul on valdavad vähem kui viie hektari suurused põllumajanduslikud pereettevõtted (rohkem kui 70 % Maroko ettevõtetest kasutab alla kolmandiku põllumajandusmaastikust).

10.4 Maroko üleminek teraviljapõhisest põllumajandusest intensiivpõllumajandusele suurendab sooldumist, millest ei jää omakorda puutumata ka Vahemere põhjaosa ja mis mõjutab 5 % Maroko territooriumist. EL peab tegutsema selle nimel, et tagada tasakaal Maroko keskkonnakava kahe samba vahel ning edendada väiketalunikel põhinevat põllumajandust, mis hetkel on täielikult kallutatud ekspordiks mõeldud põllumajanduse suunas, jättes kõrvale suurema osa Maroko tootjatest. Ka järgmine põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa naabrusprogramm Marokos võib neile avada uusi võimalusi.

11. Kodanikuühiskonna roll

11.1 Reformid, ühinemisvabadus ja kodanikuühiskond

11.1.1 Osa kõnealuse piirkonna riikide puhul saab enam-vähem kindlast ühinemisvabadusest rääkida alates hiljutisest üleminekust demokraatialle, kuid Marokos eksisteeris juba enne praeguseid reforme töötajate, ettevõtjate ja teiste kodanikuühiskonna osade sõltumatuid ühendusi, mis nautisid poliitilise võimu piirangutest hoolimata tegutsemisvabadust.

11.1.2 Viimaste aastate jooksul ellu viidud reformid on olukorda parandanud, mistõttu Maroko poliitilist liberaliseerimist seatakse sageli teistele arabia riikidele eeskujuks. Siiski on veel parandamist vajavaid valdkondi.

11.1.3 Kodanikuühiskonna organisatsioonid kasvavad jõudsalt, kuigi paljud aktivistid kurdavad haldustõkete püsimise üle, eriti ühingute registreerimise protseduuri juures.

11.1.4 Poliitilise reformi raames vastu võetud institutsiooniliste vahendite hulgas väärib esile toomist Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu loomine 2011. aasta veebruaris, mille ülesanne on valitsuse, esindajatekoja ja ülemkoja nõustamine majanduse, keskkonna ja kutseõppe suuniste alal. Samuti on Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu ülesanne majandus- ja ühiskonnaelus osalejate vaheliste suhete edendamine ja tugevdamine.

11.1.5 Leidub ühendusi, kes ei osale Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogus, kuid kes on saavutanud hea maine naiste õiguste või üldiselt inimõiguste kaitsjana või korrupsioonivastases võitluses.

11.1.6 Muud põhiseadusega reguleeritavad nõuandeorganid on järgmised: riiklik inimõiguste nõukogu, korrupsiooni ennetamise vaatluskeskus, noorte nõukogu, välismaal elava maroko kogukonna nõukogu, konkurents nõukogu, julgeolekunõukogu. Asutamist ootavad justiitsnõukogu, perenõukogu, võrdõiguslikkuse nõukogu ning riiklik maroko keele ja kultuuri nõukogu.

11.2 Euroopa ja Maroko kodanikuühiskonna osalemine ELi ja Maroko kokkulepetes

11.2.1 Nagu varasemas Marokot käsitlevas komitee arvamuses⁽⁸⁾ märgitakse, toimusid assotsieerimislepingu läbirääkimised ilma, et majandus- ja ühiskondlike organisatsioonidega oleks eelnevalt piisavalt konsulteeritud.

11.2.2 Kehtiv assotsieerimislepingu tekst ei loo konkreetset mehhanismi kodanikuühiskonna osalemiseks lepingu järelevalves ja arendamises.

11.2.3 Kõnealuse assotsieerimislepingu artiklis 85 sätestatakse, et kõrgeim juhtorgan ehk assotsiatsiooninõukogu võtab meetmeid Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Maroko sarnase institutsiooni koostöö lihtsustamiseks.

11.2.4 Arvestades, et Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu juba tegutseb ja teeb komiteega täielikult koostööd, oleks hea, et mõlemad nõuandeorganid paluksid assotsiatsiooninõukogult ühise nõuandekomitee loomist, mis võiks esitada assotsiatsiooninõukogule ja -komiteele aruandeid ja taotlusi.

11.2.5 Ühine nõuandekomitee koosneks kuuest Maroko majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogu esindajast ning kuuest komitee esindajast. Selle koosolekud toimuksid kaks korda aastas eri asukohtades Markos ja Euroopa Liidus.

11.2.6 Lisaks oleks vaja luua teisigi mehhanisme, mis täiendaksid ELi ja Maroko suhetes osalemist, näiteks ettevõtjate ja töötajate sotsiaaldialoogi vallas.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Arvamus 264/2010, raportöör Margarita López Almedáriz.

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 496. ISTUNGJÄRK 26.–27. VEEBRUARIL 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, standardse käibedeklaratsiooni osas”

COM(2013) 721 final – 2013/0343(CNS)

(2014/C 214/04)

Raportöör: **Viliam PÁLENÍK**

8. novembril 2013. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 113 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, standardse käibedeklaratsiooni osas”

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 13. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014. aastal (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab standardse käibedeklaratsiooni kasutuselevõttu. Tegemist on uue vahendiga, mis nõuetekohase rakendamise korral võib vähendada bürokraatiat Euroopa Liidu ettevõtete jaoks ja seega parandada ühtse turu potentsiaali ärakasutamist ning tõhustada maksukogumist ja maksupettusevastast võitlust. Samuti kustub komitee komisjoni üles tegema kõiki jõupingutusi direktiivi rakendamiseks.

1.2 Komitee toetab standardse käibedeklaratsiooni esitamise viisi ja vormi maksimaalset standardimist, millega kaasneks bürokraatia vähenemine eelkõige rahvusvaheliselt tegutsevate ettevõtjate jaoks, suurendades nii nende konkurentsivõimet. Konkurentsimoonutuste vähendamine hoiab ära ka töökohtade kaotuse. Ent asjaomane ettepanek on vaid esimene arglik katse lahendada paljusid liikmesriikidevahelisi erinevusi käibemaksu eeskirjade ja formaalsuste osas. Hoolikalt tuleb arvesse võtta käibemaksu aruandlussüsteemi (ja sisemenetluste) muutmise seotud kulud ja kasu ettevõtjatele, eelkõige VKEdele.

1.3 Komitee viitab komisjoni tööprogrammis esitatud ettepanekule „Lõpliku käibemaksusüsteemi poole” ja rõhutab asjaolu, et paljud käibemaksu eeskirjade ja formaalsuste erinevused liikmesriikide vahel tulenevad käibemaksudirektiivis pakutavatest eri võimalustest. Komitee toetab esitatud ettepanekut, mis on esimene hädavajalik samm, et tõhustada võitlust maksudest kõrvalehoidumise ja maksupettuste vastu ning vähendada direktiivi elluviimisega kaasnevat bürokraatiat. Lõpliku käibemaksusüsteemi nimel tegutsemisel tuleb arvesse võtta aruandlussüsteemidele avaldatavat mõju ja muudatusi sisemenetlustes (mis põhjustavad ettevõtjatele ja ametiasutustele lisakulusid).

1.4 Komitee toetab komisjoni algatust tehniliste üksikasjade, menetluste ja määratluste ning standardse käibedeklaratsiooni elektroonilise esitamise meetodite sätestamiseks. Küll aga häirib komiteed püüde kasutada komiteemenetlust ka deklaratsioonis paranduste tegemise põhimõtete määramiseks. Seetõttu teeb komitee ettepaneku, et vastavad üksikasjad sätestataks direktiivi lõplikus versioonis.

1.5 Komitee kutsub komisjoni üles selgitama ettepaneku teatud aspekte täpsemalt. See on seotud eelkõige liikmesriikide võimalusega koguda käibemaksu vahemakseid, pikendades seejuures väiksema kui 2 000 000 euro suuruse aastakäibega mikroettevõtjate puhul käibedeklaratsiooni esitamise perioodi kvartalini, ja sellest tulenevalt vähendatud haldussuutlikkuse nõuetega liikmesriikide maksuhalduritele.

1.6 Komitee kiidab heaks põhimõtte „ainult üks kord”, millega tagatakse, et ettevõtjad esitavad sama teabe riigiasutustele ainult üks kord. Andmeid tuleks koguda nii, et riigiasutused saaksid neid kasutada nii kontrolli (et ennetada maksudest kõrvalehoidumist ja maksupettusi) kui ka statistika eesmärgil. Nii hoitaks ära ettevõtjate kahekordne kohustus täita erisuguseid vorme ja käibedeklaratsioone.

1.7 Komitee soovib liikmesriikidel paremini kohaldada neid mehhanisme, millega parandada ärikeskkonna toimimist. Selle all mõeldakse eelkõige maksukohustuse tekkimist alles pärast seda, kui ostja on arve tasunud – et vältida olukorda, kus ausad ettevõtjad annavad tegelikult riigile laenu –, ning mõistlike tähtaegade järgimist liigselt tasutud käibemaksu mahaarvatud summade tagastamisel. Nende mehhanismide kasutuselevõtt ei tohi komitee arvates halduskoormust suurendada.

1.8 Komitee peab äärmiselt oluliseks, et komisjon hakkaks otsustavamalt standardima ka kõigi käibemaksuga seotud maksete (vahemaksed, maksu tasumine, liigsete maksete tagastamine) ajakavasid ja tähtaegu ning maksudeklaratsioonide parandusi, et ettepaneku eesmärgid saavutataks täielikult.

2. Taust

2.1 Bürokratia vähendamine ennekõike väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate huvides on oluline küsimus peamiselt seetõttu, et see võimaldab ettevõtjatel keskenduda tegelikule äritegevusele. Komitee toetab direktiivi ettepanekut, mille eesmärk on suurendada ELi ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet ja parandada ühtse turu toimimist. Ettevõtja tegevusele avaldatav positiivne mõju võib seejärel kajastuda maksukogumise, avaliku sektori ja riigieelarve paranemises, sotsiaalse ühtekuuluvuse rahastamises, avalike teenuste paremas kättesaadavuses ja tõhusamas avalikus halduses. Eeldatavalt peaks üldine mõju olema positiivne nii Euroopa Liidu tavakodanikule kui ka VKEdele.

2.2 Nagu komisjoni ettepanekus öeldakse, moodustab käibemaks riigi maksutulust keskmiselt umbes 21 %, olles seega liikmesriikide eelarves suur tuluallikas. Ent komisjoni hinnangul jääb igal aastal umbes 12 % võimalikust käibemaksutulust kogumata. Seetõttu on äärmiselt tähtis, et EL ja liikmesriigid püüaksid tõhustada käibemaksu kogumist ning maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastast võitlust, toetades samal ajal kõiki algatusi töökohtade säilitamiseks.

2.3 Kui kavandatud standardse käibedeklaratsiooni direktiiv nõuetekohaselt ellu viiakse, võib see tõhustada maksukogumist ja võitlust maksupettuste vastu. Samuti võib see aidata ettevõtetel lahendada ekspordiprobleeme ELi ühtsel turul.

2.4 Praegu on käibedeklaratsioonide ühtlustatus minimaalne ja liikmesriigid võtavad deklaratsioonide sisu otsustamisel arvesse oma riigi eripärasid. Praeguses käibedeklaratsioonide süsteemis peavad rahvusvaheliselt tegutsevad ettevõtjad keerulise bürokraatia ja eri keeltes täidetavate deklaratsioonivormide tõttu kandma suuremaid kulusid. Komitee toetab käibedeklaratsioonide esitamise maksimaalset ühtlustamist.

2.5 Direktiivi ettepaneku eesmärk on võtta kasutusele standardne käibedeklaratsioon, et muuta kõigi ettevõtjate jaoks äritegevus lihtsamaks ja vähendada bürokraatiat. Ettevõtjad on ideed pooldanud ja eelkõige VKEd nõuavad, et nad ei peaks esitama deklaratsiooni nii tihti. PricewaterhouseCoopers (PwC)⁽¹⁾ hinnangul säästaks ELi 27 liikmesriiki kokku 17,2 miljardit eurot, kui vähendataks bürokraatiat ja kasutusele võetaks kõigile liikmesriikidele kohustuslik standardne käibedeklaratsioon.

⁽¹⁾ PwC, *Study on the feasibility and impact of a common EU standard VAT return*, 2013.

2.6 Kui ettevõtjate jaoks toob käibedeklaratsioonide ühtlustamine kaasa säästu, siis riigi maksuhaldurite jaoks tähendab see ühekordset lisainvesteeringut. PricewaterhouseCoopersi uuringu (2013) kohaselt oleks maksuhaldurite IT-kulutused standardse käibedeklaratsiooni rakendamiseks umbes 800 miljonit kuni 1 miljard eurot. Keskpikas ja pikas perspektiivis hüvitaks selle kulu maksukogumise tõhustamisest ning maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastasest võitlusest saadav kasu. Samas tuleb rõhutada, et ettepaneku rakendamine eeldab ka vältimatuid kulusid maksumaksjatele (raamatupidamistarkvara muutmise).

3. Üldised märkused

3.1 Komitee tervitab kavandatud nõukogu direktiivi, millega võetakse kasutusele standardne käibedeklaratsioon. See parandaks ettevõtluskeskkonda ELi ühtsel turul, vähendades bürokraatiat ja lihtsustades käibedeklaratsioonide esitamist eri riikides. Kui igas riigis oleks sama käibedeklaratsiooni vorm, lihtsustaks see maksukohustuslaste jaoks tegutsemist mitmel turul ning suurendaks ühtse turu konkurentsivõimet.

3.2 Komitee arvates on see õige samm, et püüda ära hoida konkurentsimoonutusi, säilitada töökohti ja parandada kontrollimehhanisme, kui maksuhaldurid vahetavad teavet omavahel ja ettevõtjatega. Seda on võimalik saavutada standardse käibedeklaratsiooni kasutuselevõetuga. Lisaks ettepanekus sätestatule peaks olema võimalik nõuda lisateavet ainult juhul, kui see teave on maksukontrolliks ning maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastaseks võitluseks hädavajalik.

3.3 Tuleb nentida, et esitatud muudatus on keeruline ümberkorraldus, mis mõjutab mitte ainult maksumaksjaid, vaid ka maksuhaldureid igas liikmesriigis ning nõuab nende praeguste käibedeklaratsioonide sisu ja vormi muutmist, eelkõige e-deklaratsiooni esitamisega seoses. Komitee tahab erilist tähelepanu juhtida ettepanekule „Lõpliku käibemaksusüsteemi poole” ja nõuda komisjonilt selle eesmärkide arvessevõtmist eelkõige kavandatud direktiivi elluviimisel, et standardset käibedeklaratsiooni puudutavaid aspekte ei peaks põhilikult muutma.

3.4 Komitee märgib, et mõnel juhul võib tekkida raskusi standardse käibedeklaratsiooni integreerimisel maksuhaldurite süsteemi, kui tehniliste üksikasjade määramise volitused delegeeritakse komisjonile, sest maksudeklaratsioonide kogumiseks ja menetlemiseks kasutatakse eri süsteeme. Komitee toetab komisjoni direktiivi ettepaneku artikli 255a neid osi, millega antakse komisjonile järgmised volitused: sätestada tehnilised üksikasjad (punkt a), määratlused ja menetlused (punkt b) ning turvalised elektroonilised meetodid (punkt d). Samuti juhib komitee tähelepanu võimalusele kasutada ettepaneku eesmärkide saavutamiseks muid kui seadusandlikke meetmeid, näiteks vabatahtlikku lähenemisviisi või heade tavade näiteid. Kui komisjonile antakse üle asjaomased volitused, siis komitee soovib, et temaga konsulteeritaks artikli 255a üksikasjade väljatöötamisel, et tal oleks võimalik väljendada oma seisukohta.

3.5 Standardne käibedeklaratsioon võimaldaks kiiret teabevahetust liikmesriikide vahel ja võib aidata vähendada maksupettusi. Samuti võib see tõhustada maksukogumist ja eelarve konsolideerimist.

3.6 Komitee pooldab e-deklaratsioonide esitamist, juhtides samas tähelepanu probleemidele, mis võivad mõnes liikmesriigis tekkida käibedeklaratsioonides ja kavandatud standardses käibedeklaratsioonis esitatud andmete kogumise ja menetlemise lihtsustamisel. Samuti võib see mõne ettevõtja kulusid suurendada, seega peaks ettevõtjatel oleva võimalus deklaratsiooni paber kandjal esitada, juhul kui see ei muuda maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuste ärahoidmist keerulisemaks.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Ettevõtjad, kelle aastakäive ei ületa 2 000 000 eurot (või sellega võrdväärset summat vastava liikmesriigi vääringus), võivad käibedeklaratsioonid esitada kord kvartalis. Komitee arvates on see piirmäär mõne liikmesriigi jaoks liiga kõrge ning teeb ettepaneku seda alandada, nii et liikmesriigid saaksid arvesse võtta oma ettevõtluskeskkonna eripärasid. Artiklis 206 kavandatud muudatuse tõttu võib kvartalideklaratsiooni esitamine mõjuda mõnes riigis avaliku sektori rahavoogudele negatiivselt. Seepärast soovib komitee komisjonil säilitada võimalus kasutada käibemaksu osamakseid, et hüvitada puudujääke käibemaksutulul, mis võivad tekkida maksuperioodi pikendamisel paljude maksumaksjate jaoks.

4.2 Komitee pooldab deklaratsiooni põhianndmete standardimist ja maksu mahaarvamise lahtri lisamist andmetele ja arvnäitajatele. Komitee tervitab komisjoni püüet vältida seda, et ettepaneku rakendamine tooks kaasa suurema bürokraatia, kui kohaldatakse standardse käibedeklaratsiooni ainult kohustuslikku osa (artikli 250 kohaselt). Komitee kutsub komisjoni üles nõudma liikmesriikidelt, et nad lubaksid standardse käibedeklaratsiooni täitmist ükskõik millises ELi keeles, sest see võimaldaks vähendada bürokraatiat.

4.3 Komitee väljendab toetust sellise standardse käibedeklaratsiooni kasutuselevõtule, mis järgiks igas riigis sama standardit. Seetõttu teeb komitee ettepaneku, et standardisel käibedeklaratsioonil oleks kaks osa ja liikmesriigid otsustaksid, kas kasutada ainult kohustuslikku osa vastavalt kavandatava direktiivi artiklile 250 või nõuda ka valitud andmete esitamist vastavalt artiklile 251. Samas on vajalik, et maksuhaldurid saaksid koguda lisateavet juhul, kui see teave aitaks tõhusamalt võidelda maksudest kõrvalehoidumise ja pettuste vastu. Võimalus koguda lisateavet varem kindlaksmääratud piiratud ajavahemikus põhineks avaldusel, mis esitatakse komisjoni sel eesmärgil loodud komiteele. Komitee arvates peaks see teave moodustama standardse käibedeklaratsioonis veel ühe lisaosa, nii et kohustuslikul osal (artikkel 250) ja valikulisel osal (artikkel 251) oleks standardvorm, isegi kui kohaldatakse erandit maksukohustuslastelt lisateabe küsimiseks.

4.4 Komitee väljendab heameelt ettepaneku üle jätta direktiivist välja artikkel 261 ja vähendada selle kaudu ettevõtjate jaoks bürokraatiat, kaotades nõude esitada maksuteavet kaks korda. Komitee kutsub komisjoni üles tutvustama heade tavade näiteid, et julgustada liikmesriike koguma ja vahetama teavet tõhusal viisil.

4.5 Kui standardse käibedeklaratsiooni muudetud direktiiv rakendatakse selle lõplikus vormis, tuleb maksumaksjatele anda piisavalt aega uue maksudeklaratsiooni vormi kohta teabe saamiseks ja vormiga tutvumiseks. Komitee arvates on standardne käibedeklaratsioon tähtis küsimus ja seepärast on oluline leida õige tasakaal direktiivi lõpliku vormi kvaliteedi ja selle rakendamise kiiruse vahel. Seejuures sooviks komitee näha rakendamisel julgemat tähtaega. Samal ajal kutsub komitee liikmesriikide maksuhaldureid üles toetama maksumaksjaid nii palju kui võimalik, et aidata neil tutvuda direktiivi eri osadega, näiteks pakkudes selleks veebipõhiseid ettevalmistuskursusi.

4.6 Tuleb rõhutada, et liikmesriikides kehtivad käibemaksu tagastamise kohta mitmed õigusnormid (tähtjad, eeskirjad jne), mida direktiivi ettepanekus piisavalt arvesse ei võeta. Direktiivi ettepanekus ei kajastata selgelt ka asjaolu, et liikmesriikide süsteemid riskianalüüside koostamiseks, maksukontrolli läbima pidavate ettevõtjate väljavalimiseks ja maksupettuste avastamiseks on seotud maksudeklaratsiooni struktuuriga, mis omakorda on kohandatud riigi oludele. Komitee kutsub komisjoni üles tegema liikmesriikidele selgeks, et nad igäüks peavad tegema kõik, mis on nende võimuses, et parandada teabe kogumist ja vahetamist riigi asutuste (tolliametid, statistikaametid jne) vahel.

4.7 Komitee toetab põhimõtet „ainult üks kord”, millega tagatakse, et ettevõtjad esitavad sama teabe ainult üks kord. Õigustatud üksikjuhtudel võib koguda üksikasjalikke andmeid, et teostada kontrollid, mis on hädavajalikud maksudest kõrvalehoidumise ja maksupettuste vastu võitlemiseks. Ettepanek annab võimaluse koguda teavet, mille alusel saab kontrolli teostada nii hästi, kui on võimalik. Samuti peaks see võimaldama kasutada esitatud teavet statistilistel eesmärkidel, et ettevõtjad ei peaks esitama sama teavet mitmele asutusele eri dokumentides ja vormides.

4.8 Komitee arvates aitaks ELi ühtse turu toimimisele kaasa see, kui maksuhaldurid tagastaksid käibemaksu mõistlike ajavahemike järel, jätkates samas piisaval määral võitlust maksudest kõrvalehoidumise ja maksupettuste vastu. VKEdel puhul võib saavutada sarnase tulemuse, kui tõhusamalt rakendada reeglit, mille kohaselt kuulub maks tasumisele alles siis, kui arve on tasutud. Nii hoitaks ära ebasoovitavad juhtumid, kus ettevõtjaid tüsatakse riigile laenama. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles julgustama liikmesriike seda reeglit rakendama, et aidata muuta ettevõtluskeskkonda läbipaistvamaks.

4.9 Direktiivi ettepanekus nähakse ette maksudeklaratsioonide parandamisega seotud rakendusvolituste delegeerimine komisjonile. Samal ajal antakse liikmesriikidele õigus lubada standardsesse käibedeklaratsiooni parandusi teha ja kehtestada ajavahemikud, mille jooksul selliseid parandusi teha võib. Kuna komitee arvates ei ole selge, kuidas mõjutaks konkreetseid liikmesriike komiteemenetluse kasutamine, tuleks kõik küsimused standardse käibedeklaratsiooni parandamises sätestada direktiivis endas, jättes nende hilisema kohaldamise iga liikmesriigi pädevusse. Samal ajal soovib komitee aktiivselt osaleda direktiivi rakendusaktide koostamisel.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ARVAMUS teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades”

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)

(2014/C 214/05)

Raportöör: **Jorge PEGADO LIZ**

25. septembril 2013 otsustas nõukogu ja 8. oktoobril 2013 otsustas Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 67 ja 81 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades”

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektioon võttis arvamuse vastu 10. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega konsulteerimise teemaks oleva määruse ettepaneku eesmärk on muuta määrust (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades ⁽¹⁾.

1.2 Ettepanekul on kaks eesmärki: ühelt poolt viia 19. veebruaril 2013 allkirjastatud ühtset patendikohut käsitlev leping kooskõlla 15. oktoobril 2012 muudetud Beneluxi kohtu põhikirja ⁽²⁾ ja ümbersõnastatud Brüsseli I määrusega ning teisalt käsitleda ELi välistest riikidest pärit kostjatega seotud kohtualluvuse normide puudumise probleemi.

1.3 Komitee toetab Euroopa Parlamendi ja nõukogu algatust, kuna see on vältimatu õiguskindluse tagamiseks ühtses patendikaitstes Euroopa Liidus.

1.4 Komitee väljendab eriti heameelt selle üle, et neli uut sätet, mille peaks lisama Brüsseli I määrusse, on lihtsad. Samuti peab ta neid vajalikuks, asjakohaseks, nõuetekohaselt põhjendatuks ja sobivaks.

1.5 Sellegipoolest väljendab komitee kahetsust selle üle, et temaga ei konsulteeritud õigel ajal, kui tehti määruste ettepanekud tõhustatud koostöö rakendamiseks ühtse patendikaitse loomise valdkonnas ja ühtse patendikohtu asutamiseni viinud paketi kohta, eriti, kui võtta arvesse komitees varem kõnealustel teemadel koostatud arvamusi.

1.6 Komitee tõstatab nüüd mõned kohtu ülesehituse ja toimimisega seotud küsimused, mis väärisksid tema arvates veel arutlemist, kuigi see juhtub komiteega eelnevalt konsulteerimata jätmise tõttu hilinenult. Komitee soovib iseäranis

- rõhutada, et asjakohased lõivud peaksid olema selged ja läbipaistvad ning kohaldatavad ilma, et see ohustaks ükskõik millisel moel õiguskaitse kättesaadavuse õigust,
- märkida, et artikli 14 lõige 2 tuleks kas välja jätta või seda põhjalikult muuta, ja
- toonitada, et valitud kohtunike koolitus peab olema väga professionaalne.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ Vt Beneluxi Majandusliidu ministrite komitee 8. detsembri 2011. aasta otsuse M (2011) 9 teksti protokollis vastuvõtmise kohta, millega muudetakse 31. märtsi 1965. aasta Beneluxi Kohtu asutamist ja põhikirja käsitlevat lepingut, ning kõnealuse 15. oktoobril 2012 Luxembourgis allkirjastatud protokollis tekst, Bulletin Benelux, 2012, nr 2, 15.11.2012, http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. Vt ka 31. märtsi 1965. aasta lepingu (mida on muudetud 10. juuni 1981. aasta ja 23. novembri 1984. aasta protokollidega) originaali aadressil <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Taust

2.1 Komisjoni ettepanek Euroopa Parlamendile ja nõukogule on viimane osa „ühtse mõjuga Euroopa patendi” loomise pikast saagast.

2.2 ELis ühtset õiguskaitset pakkuva patendi loomist on oodatud 1960-ndatest aastatest saadik. Seda üritati ikka ja jälle, ent kõik katsed ebaõnnestusid.

2.2.1 Sellegipoolest on sellel kannatusterikkal teel tehtud ka mõningaid edusamme, nt 5. oktoobril 1973. aastal allkirjastatud Müncheni konventsiooniga loodi Euroopa patent. Konventsiooniga kehtestati ka patentimise ühine menetlus Euroopa Patendiametis.

Ent kõnealuse Euroopa patendi suhtes kohaldatav õiguskord jaguneb nii paljudeks riigisisesteks kordadeks, kui palju riike on taotleja oma patenditaotluse kandnud. Sellest selgubki, miks riigid, institutsioonid ja kasutajad on juba nii ammu nõudnud ELis patentidele ühtset kaitset pakkuva lihtsa süsteemi kehtestamist.

2.2.2 Ja tehtigi arvukaid katseid kõigepealt ühenduse ja seejärel Euroopa Liidu patendi loomiseks, ent need kõik ebaõnnestusid. Üks näide sellest on 1975. aasta Luxembourgigi konventsioon ühenduse patendi kohta, mis kunagi ei jõustunud riikide vahelise kokkuleppe puudumise tõttu.

2.2.3 Euroopa Ülemkogu töi arutelud tulevase ühenduse patendi üle taas päevakorda alles 2000. aastal toimunud Lissaboni tippkohtumisel, kus teatati Euroopa ettevõtete konkurentsivõime suurendamisele suunatud üldkavast. Vahetult pärast kõnealust kohtumist esitas Euroopa Komisjon määruse ettepaneku, mille eesmärk oli luua uus ühtse töötusomandiõigus ehk ühenduse patent⁽³⁾.

2.2.4 2003. aastal leppisid liikmesriigid kokku ühises poliitilises lähenemisviisis, ent lõplik kokkulepe – eriti keelerežiimi osas – jäi siiski sündimata⁽⁴⁾. Pärast 2006. aastal toimunud ulatuslikku konsulteerimist avaldas komisjon 2007. aasta aprillis teatise, milles kinnitati pühendumust ühenduse patendile⁽⁵⁾ ja millele järgnes 2008. aasta juulis teatis pealkirjaga „Tööstusomandi õiguste strateegia Euroopas”,⁽⁶⁾ ning alustas taas läbirääkimisi liikmesriikidega.

2.2.5 Konsensuse puudumise tõttu ja pärast nõukogu 10. märtsi 2011. aasta otsust tegi komisjon 13. aprillil 2011⁽⁷⁾ ettepaneku luua ühtne Euroopa patent tõhustatud koostöö raames. Kõik liikmesriigid, välja arvatud Itaalia ja Hispaania, nõustusid kõnealuse lahendusega⁽⁸⁾.

2.3 Patendipakett koosneb kahest määrusest, milleks on määrus (EL) 1257/2012 tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas ja määrus (EL) 1260/2012 tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas seoses kohaldatava tõlkekorraldusega,⁽⁹⁾ ning rahvusvahelisest lepingust, millega pannakse alus ühtse patendikaitse loomisele ELis.

⁽³⁾ EÜT C 337, 28.11.2000.

⁽⁴⁾ Konkurentsivõime nõukogu oli oma 2003. aasta novembri istungil lahendamata küsimustes kokkuleppele jõudmisele väga lähedal (vt MEMO/03/245), ent siiski ei suutnud ta kokku leppida osaliste nõudmistele tõlgete esitamise tähtajas.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ Nõukogu otsus 2011/167/EL, millega antakse luba tõhustatud koostööks ühtse patendikaitse loomise valdkonnas.

⁽⁸⁾ On kohane meelde tuletada, et Hispaania ja Itaalia esitasid 22. märtsil 2013 Euroopa Kohtule hagi määruste [tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas] tühistamiseks (C-146/13 ja C-147/13). Hagid lüüti Euroopa Kohtu 16. aprilli 2013. aasta otsusega tagasi.

⁽⁹⁾ ELT L 361, 31.12.2012.

2.4 Ühtne patendikohus asutati 25 liikmesriigi (kõik peale Hispaania ja Poola) vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguga, millele kirjutati alla 19. veebruaril 2013 konkurentsivõime nõukogu istungi raames⁽¹⁰⁾ ja „väljaspool ELi institutsioonilist raamistikku”,⁽¹¹⁾ kusjuures kohus on pädev lahendama tulevaste ühtsete patentide ja praeguste tavapärase Euroopa patentidega seotud konflikte⁽¹²⁾.

2.4.1 Tegemist on konkreetseteks juhtudeks kokkukutsutava erikohtuga, millel on kohalikud ja piirkondlikud esindused üle kogu ELi. Kohtule alluvad isikud ei pea enam paralleelselt kohut käima eri riikide kohtutes, vaid nad peaksid kasu saama kiirest ja põhjalikust kõigis nendes liikmesriikides kehtivast kohtuotsusest, milles patendi kaitse kehtib.

2.4.2 Euroopa Ülemkogu otsustas oma 2012. aasta juunis toimunud kohtumisel, et esimese astme kohtu kesktalituse asukohaks on Pariis ning kesktalituse sektsioonide asukohaks on London ja München⁽¹³⁾.

2.4.3 Kõnealuse uue süsteemiga võetakse kasutusele nn ühe akna süsteem ühtsete Euroopa patentide registreerimiseks, mis hakkavad kehtima kõigis tõhustatud koostöös osalevates liikmesriikides ning asutatakse mitmesugustes, muu hulgas järgmistes küsimustes pädev kohus: patendi rikkumist käsitlevad hagid, hagid patentide rikkumise puudumise tuvastamiseks, hagi ajutiste meetmete, sealhulgas kaitsemeetmete ja ettekirjutuste rakendamiseks, hagid patentide tühistamiseks jne. Kohus on samuti pädev lahendama artikli 32 lõike 1 punktiga i seoses tõstatatud Euroopa Patendiameti otsuseid käsitlevaid küsimusi.

2.5 Komitee on alati olnud esimeste seas, kes nõuab ja toetab Euroopa patendi loomist, kas vastates tööstusomandi ja siseturu teemal talle esitatud konsulteerimistaotlustele⁽¹⁴⁾ või koostades omaalgatuslikke või ettevalmistavaid arvamusi⁽¹⁵⁾.

2.5.1 Komitee töötas konsulteerimistaotluse alusel ka välja arvamused kahe ettepaneku kohta, millest üks käsitles nõukogu otsust anda Euroopa Kohtule pädevus ühenduse patendiga seotud vaidluste lahendamiseks⁽¹⁶⁾ ning teine nõukogu otsust Euroopa Patendikohtu asutamise ja Esimese Astme Kohtule esitatavate kaebuste kohta⁽¹⁷⁾.

2.6 Seevastu jäeti komiteega konsulteerimata nn patendipaketi teemal (määruse ettepanekud, mille alusel võeti 17. detsembril 2012 vastu määrused (EL) 1257/2012 ja 1260/2012⁽¹⁸⁾) ja samuti 19. veebruaril 2013 allkirjastatud ühtset patendikohut käsitleva lepingu kavand⁽¹⁹⁾.

3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ettepanek

3.1 Ühtset patendikohut käsitleva lepingu artiklis 89 on sätestatud, et see jõustub:

a) 1. jaanuaril 2014

või

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlament oli päev varem andnud oma nõusoleku. Konkreetselt võeti Bernhard Rapkay aruanne ühtse patendi loomist käsitleva määruse kohta vastu 484 poolthäälega, vastuhääli oli 164 ja erapooltuks jäi 35 (selle teksti puhul kasutati kaasotsustamismenetlust). Raffaele Baldassarre resolutsioon tõlkekorralduse kohta võeti vastu 481 poolthäälega, vastuhääli oli 152 ja erapooltuks jäi 49 (kõnealuse teksti puhul on Euroopa Parlamendil üksnes nõuandev pädevus). Klaus-Heiner Lehne resolutsioon võeti vastu 483 poolthäälega, vastuhääli oli 161 ja erapooltuks jäi 38. Viimati nimetatud resolutsioon patendivaidluste lahendamise kohtusüsteemi kohta ei ole seadusandlik tekst.

⁽¹¹⁾ Vt nõukogu 19. veebruari 2013. aasta dokumendid 16351/12+COR 1 ja dokument 6590/13 PRESSE 61.

⁽¹²⁾ ELT C 175, 20.6.2013.

⁽¹³⁾ Ühtset patendikohut käsitleva lepingu artikkel 7.

⁽¹⁴⁾ Vt järgmised arvamused: EÜT C 155, 29.5.2001, lk 80; ELT C 61, 14.3.2003, lk 154; ELT C 256, 27.10.2007, lk 3; ELT C 306, 16.12.2009, lk 7; ELT C 18, 19.1.2011, lk 105; ELT C 376, 22.12.2011, lk 62; ELT C 68, 6.3.2012, lk 28; ELT C 234, 30.9.2003, lk 55; ELT C 234, 30.9.2003, lk 76; ELT C 255, 14.10.2005, lk 22; ELT C 93, 27.4.2007, lk 25; ELT C 204, 9.8.2008, lk 1; ELT C 77, 31.3.2009, lk 15; ELT C 132, 3.5. 2011, lk 47; ELT C 9, 11.1.2012, lk 29; ELT C 24, 28.1.2012, lk 99; ELT C 76, 14.3.2013, lk 24.

⁽¹⁵⁾ Vt järgmised arvamused: ELT C 100, 30.4.2009, lk 65; ELT C 44, 11.2.2011, lk 68; ELT C 143, 22.5.2012, lk 17; ELT C 299, 4.10.2012, lk 165; CESE3154/2013 (ELT-s seni avaldamata).

⁽¹⁶⁾ ELT C 112, 30.4.2004, lk 81.

⁽¹⁷⁾ ELT C 112, 30.4.2004, lk 76.

⁽¹⁸⁾ 13. aprilli 2011. aasta ettepanekud COM(2011) 215/3 final ja COM(2011) 216/3 final.

⁽¹⁹⁾ Ühtset Euroopa patendikohut käsitleva lepingu kavand ja põhikirja kavand – eesistujariigi muudetud lõplik tekst, 11. november 2011.

b) neljanda kuu esimesel päeval pärast kolmeteistkümnenenda ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist vastavalt artiklile 84, sealhulgas nende kolme liikmesriigi poolt, kus lepingu allkirjastamisele eelneva aasta jooksul oli jõus kõige rohkem Euroopa patente (Saksamaa, Prantsusmaa ja Ühendkuningriik)

või

c) neljanda kuu esimesel päeval pärast seda, kui on jõustunud määruse (EL) nr 1215/2012 muudatused, mis käsitlevad määruse seotust kõnealuse lepinguga,

olenevalt sellest, milline neist kuupäevadest on hilisem.

3.2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu ettepaneku eesmärk on võtta määruse (EL) nr 1215/2012 muudatused vastu selliselt, et esiteks tagatakse kooskõla ühtse patendikohtu lepingu ja kõnealuse määruse vahel ning teiseks reguleeritakse kohtualluvuse küsimust seoses ELi välistest riikidest pärit kostjatega ⁽²⁰⁾.

3.3 Samal ajal ja arvestades Beneluxi kohtu paralleelseid pädevusi mitmesugustes valdkondades, sh intellektuaalse omandi küsimustes, ja pärast seda, kui 15. oktoobril 2012 võeti vastu protokoll, millega muudeti 31. märtsil 1965. aastal sõlmitud Beneluxi Kohtu asutamist ja põhikirja käsitlevat lepingut, võetakse ettepanekus arvesse ka seda, et mainitud protokollis nõutakse ümbersõnastatud Brüsseli I määruse muutmist, et tagada esiteks kooskõla läbivaadatud lepingu ja ümbersõnastatud Brüsseli I määruse vahel ning teiseks käsitleda ELi välistest riikidest pärit kostjatega seotud kohtualluvuse ühiste normide puudumise probleemi ⁽²¹⁾.

3.4 Kõnealuses tekstis esitatud järgmised ettepanekud määruse (EL) nr 1215/2012 muutmiseks hõlmavad:

a) sätteid, mis käsitlevad ühelt poolt ühtse patendikohtu lepingu ja 1965. aasta Beneluxi lepingu protokollini ning teiselt poolt Brüsseli I määruse vahelist seost;

b) sätteid, millega täiendatakse kohtualluvust reguleerivaid ühtseid norme kolmandast riigist pärit kostjate kohta tsiviil- ja kaubandusvaidlustes ühtses patendikohtus ja Beneluxi kohtus asjade puhul, mida reguleeritakse ühtse patendikohtu lepingus või 1965. aasta Beneluxi lepingu protokollis.

3.5 Eeskätt soovitakse nende muudatusettepanekutega lisada määruses (EL) nr 1215/2012 14. põhjendusse uus lause ning neli uut sätet, st artiklid 71a–71d.

4. Märkused

4.1 Ühtse patendikohtu lepingu jõustumiseks vajaliku kolme tingimuse hulgas sõltub ELi institutsioonide tegevusest ainult üks, mis on seotud määruse (EL) nr 1215/2012 ⁽²²⁾ (millega tunnistati kehtetuks määrus (EÜ) nr 44/2001 ⁽²³⁾) muutmiselega.

4.2 Esitatud muudatusettepanekud on **vajalikud, asjakohased, nõuetekohaselt põhjendatud ja õigeaegsed**.

Nad on vajalikud järgmistel põhjustel:

a) Kõigepealt tuleb selgesõnaliselt täpsustada, et ühtset patendikohtu ja Beneluxi kohtu tuleb käsitada kohtutena määruse (EL) nr 1215/2012 tähenduses, et tagada õiguskindlus ja ettenähtavus kostjate jaoks, kelle vastu võidakse nimetatud kohtutesse hagi esitada muus liikmesriigis, kui see, mis oleks määratud kõnealuse määruse kohaselt.

b) Samuti peavad ühtne patendikohtus ja Beneluxi kohus olema pädevad lahendama asju, mille puhul kostja alaline elukoht ei ole liikmesriigis. Lisaks tuleks kõnealuse määrusega kindlaks määrata muud olukorrad, mille puhul on pädevateks kohtuteks ühtne patendikohtus ja Beneluxi kohus. Selle ettepaneku eesmärk on ilmne: võimaldada kohtusse pöördumist ja vältida olukorda, kus kohtud langetavad samas asjas erineva otsuse.

⁽²⁰⁾ Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega edastati see ettepanek 17. septembril 2013 kõigi ELi liikmesriikide riiklikele parlamentidele (SG-Greffe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Beneluxi kohus, mis loodi 31. märtsi 1965. aasta lepinguga, on Belgia, Luksemburgi ja Madalmaade ühine kohus, mille ülesanne on tagada Beneluxi liikmesriikide ühiste normide ühetaoline kohaldamine mitmesugustes valdkondades, sh intellektuaalse omandi küsimustes. 15. oktoobri 2012. aasta protokoll võimaldab anda Beneluxi kohtule lisapädevusi ja laiendada pädevust ka Brüsseli I määrusega hõlmatud valdkondadesse, kuigi selle kohtu esialgne ülesanne seisnes peamiselt eelotsuste tegemises nimetatud normide tõlgendamise kohta.

⁽²²⁾ ELT L 351, 20.12.2012, lk 1; vt EMSK arvamus ELT C 218, 23.7.2011, lk 78.

⁽²³⁾ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1; vt EMSK arvamus EÜT C 117, 26.4.2000, lk 6.

- c) Määruse (EL) nr 1215/2012 norme, mis reguleerivad samas asjas pooleliolevaid menetlusi (*ld lis pendens*) ja seotud hagnosisid, tuleks kohaldada mitte ainult juhul, kui menetlus on algatatud sellise liikmesriigi kohtus, kus kohaldatakse eelnimetatud rahvusvahelisi lepinguid, ja sellise liikmesriigi kohtus, kus neid ei kohaldata, vaid ka juhul, kui ühtset patendikohtu käsitleva lepingu artikli 83 lõikes 1 osutatud üleminekuaja jooksul algatatakse menetlus nimetatud sättes täpsustatud teavat liiki asjas, mis on seotud Euroopa patendiga, ühelt poolt ühtses patendikohtus ja teiselt poolt ühtset patendikohtu käsitlevas lepingus osaleva liikmesriigi kohtus.
- d) Ühtse patendikohtu ja Beneluxi kohtu otsuseid tuleb vastavalt määruse (EL) nr 1215/2012 sätetele tunnustada ja täita ka neis liikmesriikides, kes ei ole vastava rahvusvahelise lepingu osalisriigid.
- e) Lõpetuseks tuleb selliste liikmesriikide kohtute otsuseid, kes ei ole vastava rahvusvahelise lepingu osalisriigid, jätkuvalt tunnustada ja täita teistes liikmesriikides vastavalt määruse (EL) nr 1215/2012 sätetele.

4.3 Kavandatud muudatusettepanekud on **asjakohased järgmiste määratletud eesmärkide seisukohast:**

- a) täpsustada, et ühtne patendikohtu ja Beneluxi kohus on „kohtud” Brüsseli I määruse tähenduses;
- b) täpsustada kohtualluvust reguleerivate normide toimet ühtse patendikohtu ja Beneluxi kohtu puhul selliste kostjate osas, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, ning sätestada rahvusvahelist kohtualluvust reguleerivad ühtsed normid kolmandast riigist pärit kostjate kohta olukorras, kus ühtses patendikohtus või Beneluxi kohtus on algatatud menetlus sellise kostja suhtes ning Brüsseli I määruses ei ole nimetatud norme sätestatud, vaid on viidatud riigisisesele õigusele;
- c) täpsustada samas asjas pooleliolevaid menetlusi (*ld lis pendens*) ja seotud hagnosisid reguleerivate normide kohaldamist ühelt poolt seoses ühtse patendikohtu ja Beneluxi kohtuga ning teiselt poolt seoses selliste liikmesriikide kohtutega, kes ei ole nimetatud rahvusvaheliste lepingute osalised, ning määrata kindlaks nimetatud normide toime ühtse patendikohtu lepingu artikli 83 lõikes 1 osutatud üleminekuaja jooksul;
- d) selgitada kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist reguleerivate normide toimet suhetes nende liikmesriikide vahel, kes on nimetatud rahvusvaheliste lepingute osalised, ja nende liikmesriikide vahel, kes ei ole nende lepingute osalised.

4.4 Esitatud muudatusettepanekuid on **nõuetekohaselt põhjendatud** määruse ettepanekule eelnevas ja seda tutvustavas seletuskirjas.

4.4.1 Samuti on muutmise ettepanek esitatud **õigel ajal**, sest määrust (EL) nr 1215/2012 kohaldatakse alates 10. jaanuarist 2015, ühtse patendikohtu leping ei jõustu enne neljanda kuu esimest päeva pärast seda, kui on jõustunud määruse (EL) nr 1215/2012 muudatused, mis peavad jõustuma samal päeval, st 10. jaanuaril 2015 (ettepaneku artikkel 2).

4.5 **Seega pooldab ja toetab komitee kõnealust ettepanekut** ning leiab, et see on asjakohane ja hädavajalik, et tagada ühtse patendikohtu lepingu, Beneluxi kohtu pädevuste laiendamist käsitleva protokolliga ja ümbersõnastatud Brüsseli I määruse omavahel kokkusobiv ja ühtne kohaldamine.

4.6 **Komitee väljendab siiski kahetsust selle pärast, et temaga ei konsulteeritud** enne patendipaketi (määrused (EL) nr 1257/2012 ja (EL) nr 1260/2012) ega ühtse patendikaitse loomisele ELis aluse pannud rahvusvahelise lepingu eelnõu vastuvõtmist.

4.6.1 Sellest hoolimata soovib komitee kasutada juhust ja avaldada heameelt paindlikkuse üle, mis võimaldab Euroopa patendil ja ühtse mõjuga patendil kõrvuti eksisteerida, sest see süsteem võimaldab valida sobivama võimaluse: kas Euroopa patendi, mis kehtib mõnes osalevas liikmesriigis, või ühtse mõjuga Euroopa patendi, mis kehtib kõigis 25 liikmesriigis, kes osalevad tõhustatud koostöös.

4.6.2 Siiski tekitab patendipaketiga taotletud lihtsustamine mõningaid küsimusi, sest töö süsteemi ellurakendamiseks on alles käimas.

Lepingule lisatud deklaratsioonis nähakse tõepoolest ette liikmesriikide esindajatest koosnev komitee, kes peab paika panema kogu praktilise korralduse ühtse patendikohtu nõuetekohaseks toimimiseks. Kõnealuse komitee ülesanne on koostada ühtse patendikohtu kodukord ja korraldada kohtunike koolitust⁽²⁴⁾.

4.6.2.1 Küsimusi tekitab ka vahekohtul põhineva vaidluste lahendamise süsteemi⁽²⁵⁾ ja ühtse patendikohtu poole pöördumise võimaluse kõrvuti eksisteerimine, sest seitsme aasta pikkusel üleminekuperioodil ühtse patendikohtu pädevused varieeruvad.

4.6.2.2 Patendipaketi jõustumine on ka õiguslikult väga keerukas, sest see sõltub ühtse patendikohtu lepingu jõustumisest punktis 3.1 osutatud asjaoludel.

4.6.2.3 Juba ainuüksi ühtse patendikohtu struktuur on raskesti mõistetav. Esimese astme kohtu kesktalitus on jagatud kolme linna vahel: Pariis on pädev tööstustehnoloogia, transpordi, tekstiili, paberi, püsikonstruktsioonide, füüsika ja elektrienergia valdkonnas, London keemia, metallurgia ja inimvajaduste, iseäranis farmaatsiatoodete valdkonnas ning München masinatööstuse, valgustuse, kütmise, relvade ja lõhkamise valdkonnas. Liikmesriigis võidakse luua ühtse patendikohtu kohalikud talitused ja vähemalt kahe riigi puhul võidakse luua piirkondlik talitus. Ning apellatsioonikohtu asukoht on Luxembourg.

4.6.2.4 Asjaolu, et makstavate kohtulõivude kogusumma ei ole ette teada, võib takistada kostjat oma õiguste kaitseks ühtsesse patendikohtusse hagi esitamast. See võib kahjustada kostja õigusi õiguskaitse kättesaadavusele.

4.6.2.5 Ühtse patendikohtu kavandatava kodukorra⁽²⁶⁾ artikli 14 lõiget 2 on keeruline viia kooskõlla lepinguosaliste liikmesriikide vahel ühtse patendikohtu loomiseks sõlmitava rahvusvahelise lepingu artikliga 49, iseäranis seal, kus kohtuasja menetleva talituse pädevus põhineb artikli 33 lõike 1 punktil a. Eriti keeruline on aru saada, millist keelt kasutatakse. Lepingu artikli 49 lõikes 3 antakse pooltele õigus menetluskeeles kokku leppida, tingimusel et pädev kolleegium selle heaks kiidab, sellal kui artikli 14 lõikes 2 märgitakse, et hagiavaldus koostatakse keeles, milles kostja oma lepinguosalisel liikmesriigis äritehinguid sõlmib. Valetõlgenduste vältimiseks soovitab komitee artikli 14 lõike 2 kas välja jätta või seda põhjalikult muuta.

4.6.2.6 Ühtse patendikohtu edukus sõltub suurel määral valitud kohtunike pädevusest. Kuigi kohtunikud on pärit eri liikmesriikidest ja nende kogemus varieerub suuresti, sest liikmesriikide menetlussüsteemide vahel on palju erinevusi, peavad nad järgima uue ühtse patendikohtu menetlusi. Seega on ühtse patendikohtu edukaks osutumiseks väga oluline, et nimetatud kohtunike koolitus oleks kvaliteetne ja põhjalik nii kohaldatava uue kodukorra kui ka kohtu jaoks väga olulise keeleoskuse seisukohast.

4.7 Seda keerukust arvesse võttes tuleb tunda heameelt selle üle, kui lihtsad on neli uut sätet, mis tuleks hõlmata Brüsseli I määrusesse.

Brüssel, 26. veebruar 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org/>.

⁽²⁵⁾ Ühtse patendikohtu lepingu artikkel 35.

⁽²⁶⁾ Ühtne patendikohus (*Unified Patent Court*).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Avatud haridusruum: innovaatilised õpetamis- ja õppemeetodid kõigi jaoks uue tehnoloogia ja avatud õppematerjalide kaudu””

COM(2013) 654 final

(2014/C 214/06)

Raportöör: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Kaasraportöör: **Pavel TRANTINA**

25. septembril 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Avatud haridusruum: innovaatilised õpetamis- ja õppemeetodid kõigi jaoks uue tehnoloogia ja avatud õppematerjalide kaudu””

COM(2013) 654 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 6. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari 2014 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 226, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendeid kasutatakse üha enam kõigi inimeste igapäevaelus. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et haridussüsteemis aitab digitaalne lähenemisviis parandada kogukonnas antava hariduse kvaliteeti ja suurendada loovust, eriti kui seda arukalt teha.

1.2 Komitee on veendunud, et õpetajate roll on avatud haridusruumi algatuse õnnestumiseks keske tähtsusega. Nende osalemine algatuse väljakujundamisel ja elluviimisel koos asjakohase koolitusega on väga tähtis avatud haridusruumi loomisel innovaatsiliselt, kasutades uut tehnoloogiat ja avatud õppematerjale sellises õpetamis- ja õpikeskkonnas, mis vastab kõigi vajadustele.

1.3 Komitee rõhutab, et algatuse edu ja praktiliste tulemuste seisukohalt on hädavajalik kõigi sidusrühmade kaasamine ja ühiskonnas selliste õppepartnerluste loomise toetamine, mis kaasavad õppekavade väljatöötamise ja elluviimisse koole, ettevõtteid, linnavolikogusid, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonna organisatsioone, noorte valitsusväliseid organisatsioone, noorsootöötajaid ja teisi omavalitustöötajaid, lapsevanemaid ja kooliõpilasi. See toob haridusse tervitatava paradigmuutuse.

1.4 Komitee juhib tähelepanu vajadusele kasutada tõhusalt olemasolevaid ELi ja eelkõige riiklike rahastamisprogramme, et toetada uue tehnoloogia ja avatud õppematerjalide optimaalset ja õppekavadega kohandatud kasutust. Tuleb uurida, levitada ja innustada teatud liikmesriikides kasutatavaid häid tavasid näiteks seoses stiimulitega, mida võiks pakkuda ettevõtetele, kes soovivad varustada koole uue IKT-ga.

1.5 Komitee peab ülioluliseks, et IKT kaudu omandatud oskuste tunnustamise vahendid oleksid tervele kogukonnale selgelt teada ning et nende kohaldamist korrapäraselt hinnataks. Praegu loodav Euroopa oskuste ja kvalifikatsioonide ala peaks kaasa aitama püüdlustele saavutada oskuste läbipaistvus ja tõendamine. See on väga oluline tagamaks olukorra, kus süsteemil on terve kogukonna poolehoid.

1.6 Komitee on veendumusel, et meetmete rakendamiseks on vaja hästikavandatud kõikehõlmavat lähenemisviisi, et edendada uue tehnoloogia kasutamist õppeprotsessis nii laialt avatud e-õppe (MOOC) kui ka avatud õppematerjalidega (OER) seoses. Õpetajatel on kindlasti ka edaspidi kogu õppeprotsessis oluline osa, pakkudes asjakohast õpet ja stiimuleid. Tehnoloogiapõhine õpe on toonud Euroopale uusi väljakutseid. Tehnoloogia ilma õpetajateta kaotab oma haridusliku väärtuse, samal ajal kui digipädevusega õpetajad jäävad olulisteks osalejateks, kes muudavad hariduse õppijatele atraktiivseks.

1.7 Komitee rõhutab, et IKT vahendeid kasutades on vaja rohkem kaasata eelkõige ebasoodsatest oludest pärit kooliõpilasi, kellel ei ole võimalik muretseda endale vajalikke seadmeid, saada korralikku internetiühendust või osta infosisu. Euroopas on mitmeid heade tavade näiteid, kuidas neist takistustest üle saada ja varustada noori vajalike vahenditega. Neid häid tavasid tuleb levitada ja innustada.

1.8 Komitee leiab samuti, et uus internetipõhine tehnoloogia aitab kaasa piiriülesele teadmussiirdele, soodustades nii hariduse ühtlustumist liikmesriikides. See on oluline tulevaste töötajate ja tööandjate liikuvuse seisukohast ELi ühendatud turgudel, tuues ELile seeläbi kasu.

1.9 Komitee leiab, et Euroopa Komisjon peaks tagama vajalikud tugi- ja kooskõlastusmehhanismid käesolevas dokumendis arutatud ettepanekute kiireks ja tõhusaks elluviimiseks, edusammude mõõtmiseks ja heade tavade levitamise soodustamiseks ELi tasandil. Komitee leiab, et ettepanekute asjakohane elluviimine aitab saavutada ka strateegia „Euroopa 2020” üldeesmärke.

2. Taust

2.1 Euroopa Komisjon lõi algatuse „Avatud haridusruum” kui tegevuskava, mille eesmärk on lahendada IKT ebapiisava või ebatõhusa kasutuse probleem hariduses ja muud digivaldkonnaga seotud probleemid, mis takistavad õppeasutustel anda kvaliteetset haridust ja õpetada digioskusi, mida 2020. aastaks on vaja vähemalt 90 % töökohtadest.

2.2 Seda ühisalgatust juhivad Euroopa hariduse, kultuuri, mitmekeelsuse ja noorsoo volinik Androulla Vassiliou ning komisjoni asepresident Neelie Kroes, kelle vastutusalasse kuulub digitaalarengu tegevuskava. Algatusel on kolm peamist eesmärki:

- luua õppeasutustele, õpetajatele ja õpilastele võimalus uuendustegevuseks;
- laiendada avatud õppematerjalide kasutamist, tagamaks, et riikliku rahastamise toel loodud õppematerjalid on kõigile kättesaadavad;
- tagada koolides parem IKT taristu ja juurdepääs internetile.

2.3 Algatusega „Avatud haridusruum” seotud ettevõtmisi rahastatakse ELi uuest haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogrammist Erasmus+, uuest teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist Horisont 2020 ning ELi struktuurifondidest. Näiteks programmi Erasmus+ raames toetatakse õppeasutusi, et nad suudaksid tehnoloogiamuutustega kaasas käia, ja õpetajate täiendkoolitust avatud internetikursuste kaudu. Kõik Erasmus+ toetusega loodud õppematerjalid tehakse avatud litsentside alusel tasuta kättesaadavaks.

2.4 Algatuse „Avatud haridusruum” mõju suurendamiseks on kavas avaldada järgmisel suvel kõrghariduse ajakohastamise kõrgetasemelise töörühma soovitusel. Töörühm, mille kutsus kokku volinik Androulla Vassiliou ja mida eesistujana juhib Iirimaa endine president Mary McAleese, koostab praegu hinnangut, kuidas uusi õpetamis- ja õppimisvõimalusi kõrghariduses paremini kasutada.

2.5 Selle algatusega on seotud ka sidusrühmade platvorm „Digitaaltöökohtade edendamise suur koalitsioon”, mille eesmärk on toetada IKT-alaste oskuste omandamist ja täita kuni 900 000 IKT-ga seotud vaba töökohta.

3. Üldised märkused

3.1 „Haridus on ühiskondlik protsess” (John Dewey) ning jääb selleks ka ulatusliku IKT-kasutuse juures. Selle roll ei ole mitte ainult teadmiste edasiandmine, vaid ka kodanike kujundamine.

3.2 Komitee tervitab komisjoni teatist „Avatud haridusruum”, mis aitab edendada tänapäevast haridussüsteemi, mis toetab õpilaste, õpetajate ja kogu ühiskonna suutlikkuse arendamist, soodustades seeläbi uute digioskuste ja uute IKT-lahenduste kasutamist ning tagades teadmiste tõhusa edasiandmise.

3.3 Haridus on üks tänapäeva ühiskonna alustala ja inimõigus. Ükski riik ei saa püsima jääda ega edasi areneda ilma hea haridussüsteemita. Tänapäeval on edu võti IKT kasutamine teadmiste edasiandmisel, kombineerides modernseid ja traditsioonilisi meetodeid. Haridus peab järgima õiget lähenemisviisi, keskendudes iga inimese integreeritud arengule ning vastates samal ajal ka tegelikele turuvajadustele oskuste järele. Jätmata unarusse kasumit tootvate turgude vajadusi, peab ELi haridussüsteem täitma ka kasumit mittetaotlevate turgude vajadusi, nagu teatud uurimisvaldkonnad, teadus ja kunst.

3.4 Koolid on alati olnud innovatsiooni esirinnas. Seepärast on komitee arvates eduka hariduse alus tasakaal nn traditsiooniliste õpetamismeetodite ja uue tehnoloogia kasutuse vahel. Lisaks leiab komitee, et haridussüsteemid peavad olema kohandatud üleilmsete ühiskondlike muutuste ja uute väljakutsetega.

3.5 Varasematelgi aastatel on komitee käsitlenud uuenduslike lähenemisviiside küsimust hariduses⁽¹⁾. Näiteks hiljutises komitee arvamuses „Hariduse ümbermõtestamine” märgiti, et haridussüsteemides tuleb jätkuvalt pöörata erilist tähelepanu STEM-õppeainete (loodusteadused, tehnoloogia, inseneriteadused ja matemaatika) õpetamisele, sest need on keskse tähtsusega meie tehnoloogilise ühiskonna arengu jaoks, kus suur nõudmine märkimisväärsete teaduslike ja tehniliste teadmistega töötajate järele kasvab veelgi. Siiski on väga oluline õpetada neid aineid õpilastele loovamalt ja köitvamalt, alustades juba lasteaiast. Selline varane õpetamine on andnud häid tulemusi ja sellist head tava võib leida mitmeski liikmesriigis.

3.6 Digitaalne ja veebipõhine lähenemine haridusele on mõlemad olulised. Kuid komitee on seisukohal, et uute materjalide, formaatide ja oskuste kasutamisel teadmiste edasiandmiseks on oluline täiustada sisu, suurendada õppimise tõhusust ja parandada õpitulemusi.

3.7 Komitee leiab, et avatud haridusruumi tõhusa loomise jaoks on oluline õpetajaskonna ja selle huve esindavate sotsiaalpartnerite kaasamine. Sellega seoses tervitab komitee mõtet edendada vabatahtlike õpetajate võrgustikke, et jagada häid tavasid ja käivitada uusi algatusi.

3.8 Ettevõtluse perspektiivist mõistab komitee, et uus digitaalne lähenemisviis ja keskkond pakuvad tohutult suuri võimalusi. Siiski leiab komitee, et on vaja olla ettevaatlik, eelkõige nn avatud allikate kasutamisel. Kuigi komitee on seisukohal, et avatud kursustel ja materjalidel on protsessis oma osa, vajab turg teatud (vabatahtlikku) klassifitseerimist ja standardimist, mis võtab arvesse sertifitseerimisprotsessi ja intellektuaalomandi õigusi⁽²⁾. Oluline ja soovitatav on ka kriitiliselt analüüsida õppematerjalide kvaliteeti.

3.9 Komitee tunnustab nn avatud õppematerjalide tööstuse eeliseid, eeldusel et need on õppeprotsessi jaoks asjakohased ning edendavad keeleõpet. Alati ja kõigile avatud juurdepääsust kvaliteetsele avatud õppesisule ei ole mingit kasu, kui teatud kogukond ei saa seda sisu lugeda, sest see on esitatud keeles, mida enamik selle kogukonna liikmeid ei mõista.

3.10 Komitee jaoks on selge, et ehkki teatistes soovitatakse ELi tasandi meetmeid, sõltub lahenduste tegelik elluviimine sellest, kuidas iga liikmesriik oma poliitikat kujundab. Seepärast kutsub komitee liikmesriikide poliitikuid üles võtma endale selge kohustuse tagada soovitatud lahenduste elluviimine Euroopa tasandil, sõltumata liikmesriikide erinevast liikumiskiirusest selles valdkonnas.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 143–149; ELT C 68, 6.3.2012, lk 11–14 ja ELT C 68, 6.3.2012, lk 1–10.

⁽²⁾ ELT C 191, 29.6.2012 – peatükk 4.

3.11 Sarnaselt kõigi teiste suurte muutustega on ka selle nn revolutsiooni jaoks vaja, et poliitikud võtaksid igas liikmesriigis juhirolli. Selles valguses kutsub komitee üles kasutama asjakohaselt ELi ja eelkõige riiklikke rahastamisprogramme, et toetada soovitatud nn revolutsiooni hariduses. Kuigi Erasmus+ programm ja mõned programmi „Horisont 2020” meetmed ei paku tänuväärsest eelarvevahendite suurendamisest hoolimata lahendusi kõige jaoks, annab riigi eelarvevahendite ja nende programmide õige kombinatsioon haridussüsteemidele vajaliku tuge. Sellise lähenemisviisi jaoks on igas liikmesriigis vaja õigeid strateegiaid ja poliitilisi otsuseid, pidades meeles, et ei ole olemas kõigile sobivat ühtset lahendust.

3.12 Hoolimata sellest, mida räägitakse digitehnoloogia olulisusest, peab haridus avanema ka muude õppevormide jaoks (nt kooliväline mitteformaalne haridus). Siinjuures tuleb märkida sedagi, et meedial (kui informaalet õppevahendil) on õppeprotsessis veel suhteliselt vähe kaalu, hoolimata selle märkimisväärtest võimalustest täiendada formaalõpet ja aidata mõista digitaalset infosisu.

3.13 Uue tehnoloogia edendamine peab tuginema kogu õpilaskonnale tagatud juurdepääsu ja sotsiaalse kaasamise põhimõtetele, pöörates erilist tähelepanu õpilaste erinevale sotsiaalsele taustale ja sellest taustast tulenevatele erinevatele kontaktidele digikeskkonnaga.

3.14 Komitee kordab, et mitte ainult õpilaskond, vaid ühiskond laiemalt on vaja kaasata selliste heade tavade ja lähenemisviiside kindlaksmääramisse, mis annavad otsustava panuse õpitulemuste parandamisse.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Avatud õpikeskkonnad

4.1.1 Vaja on rohkem ja paremini investeerida hariduse ja koolituse kvaliteeti, et parandada ELi liikmesriikides oskusi ja tööalast konkurentsivõimet. Prioriteedid peavad olema selged tervele kogukonnale, eelkõige teatud liikmesriikides. Ei ole mõtet investeerida taristusse, kui samal ajal investeeritakse liiga vähe õpetajate koolitusse. Investeeringud peavad täitma kahte eesmärki: i) koolide logistikavõimaluste ja tugistruktuuride tõhustamine ning ii) teadmiste aspekti parandamine õppeprotsessis. See on väga oluline, et tagada mitmete ELi ja riiklike rahastamisprogrammide pakutavate võimaluste täielik ärakasutamine.

4.1.2 Laiaulatuslikult tuleb levitada häid tavasid. Kuigi liikmesriikide vahel esineb erinevusi (mitte ainult struktuurilisi, vaid ka kultuurilisi), saab ideesid, protsesse ja käsitlusviise kohandada konkreetse riigi kohaliku tasandi oludega. Komitee tervitab komisjoni kavatsust luua Euroopa tasandi võrgustik, et selliseid häid tavasid edendada ja muuta need kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele.

4.1.3 Õpilased võivad küll digimaailmas hästi orienteeruda, kuid neid tuleb õppeprotsessis siiski juhendada, kuidas uut tehnoloogiat hariduslikel eesmärkidel kasutada, nii et digiõpe oleks edukas. Samuti on vaja muuta teatud tehnoloogilisi harjumusi. Nad peavad harjuma täitma ülesandeid tehnoloogia abil, mis võib alguses olla küll keeruline, kuid tasub end pikemas perspektiivis ära. Õpilased peavad paljuski muutuma sama palju kui nende õpetajad – see peab olema nende ühine jõupingutus.

4.1.4 Tehnoloogiat tuleb käsitleda vahendina, mitte eesmärgina omaette. Kui õpetajaid ja õpilasi ei koolitata, siis kasutavad nad uusi vahendeid vanamoodi. Koolidirektorid ja muud haridusametnikud peavad tagama, et vanemaid teavitatakse uutest õppemeetoditest, kui me tahame, et need kinnistuksid. Haridussektoril on vaja visiooniga juhte.

4.1.5 Õpetajad on õppeprotsessis olulisemad kui klassiruumi suurus, õppetundide arv, tehnoloogia olemasolu või puudumine ning kooli- ja klassikorraldus. Asjaolu, et tehnoloogia on tungimas klassiruumi, võib käsitleda võimalusena õpetajate seisundit parandada, mis tähendab nende kaaluka rolli tunnustamist ja edendamist ühiskonnas. Uute õppeprotsesside ja õppetehnoloogiate kasutuselevõtt klassiruumides ei ole lihtne ülesanne ja see nõuab kvalifitseeritud õpetajaid, kes muutusteprotsessi juhiksid.

4.1.6 Poliitiliste otsuste tegijad peavad seetõttu tagama, et tehnoloogiat ei surutaks hariduses peale õpetajate professionaalsust ja pühendatust ohustades. Tehnoloogia peab teenima õppeprotsessi, mida juhivad õpetajad, ja mitte vastupidi.

4.1.7 Õpetajate koolituse tuleks üldiselt investeerida rohkem kui tehnoloogiasse endasse.

4.1.8 Tehnoloogia kipub olema kõige kasulikum neile õpilastele, kel on abi kõige vähem vaja. Statistika järgi läbivad laialt avatud e-õppe tõenäolisemalt üliõpilased ja ülikooliõpetajad. Laialt avatud e-õppest ei piisa kõige pakilisemate haridusprobleemide lahendamiseks, kuid oleks hea, kui neid hakataks kesk- ja kutsehariduses kasutama.

4.1.9 Väga oluline on läbipaistvus ja IKT abil (koolis ja väljaspool kooli) saadud oskuste tunnustamine, samuti tunnustamisprotsesside kvaliteedi tagamine. Tunnustamisprotsessi kujundamisse tuleb kaasata nii õpilased, õpetajad kui ka tööandjad ning see peab neid motiveerima.

4.2 Avatud õppematerjalid

4.2.1 Digimaterjalide ja infosisu kasutamise ergutamiseks tuleb muidugi parandada võõrkeelte (eelkõige inglise keele) oskust, ja seda mitte ainult õpilaste, vaid ka õpetajate seas.

4.2.2 Digitaalsete klassiruumide loomiseks peavad nende korraldajatel olema vajalikud pedagoogilised ja organisatoorsed oskused. Klassiruumid saavad digiõpet edendada, kui nad on kujundatud õpilaskesksete aktiivse õppimise ruumidena ja kui seal on vahendeid, mis vastavad igat tüüpi õpilaste õppevajadustele.

4.2.3 Komitee jagab seisukohta, et Euroopa avatud haridusruumi veebileht on suur samm edasi, mis võimaldab ühiskonnal selle protsessiga sammu pidada. Ta usub, et selle veebilehe kasutust tuleks õigesti edendada ning selle sisu pidevalt jälgida ja hinnata. Eritähelepanu tuleb kasutamise hõlbustamiseks pöörata sellele, et materjalid oleksid mitmes keeles.

4.3 Ühenduvus ja innovatsioon

4.3.1 Komitee on teadlik sellest, et IKT-taristu suutlikkus on liikmesriigiti erinev ning see on oluline fakt, mida tuleb ettepanekute elluviimisel meeles pidada. Vähemalt tuleks prioriteediks seada/jätta lairibataristu arendamine, eriti kaugemates piirkondades.

4.3.2 On oluline, et ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele tagataks ulatuslikum juurdepääs IKT-le, võimaldades neil ühiskonda integreeruda. Internetiühendust ja e-õppele juurdepääsu pakuvad kohalikud teenusepakujad ja keskused, nagu ka e-raamatukogud pakuvad tohutuid võimalusi.

4.4 Ühised jõupingutused, et haarata kinni digirevolutsiooni pakutavatest võimalustest

4.4.1 Komitee arvates on selliste poliitikameetmete mõju tingimata vaja mõõta. Nagu eespool mainiti, on kogukond õppeprotsessi eri moodi ja eri tasemel kaasatud. Digirevolutsiooni peab saama mõõta, kasutades selliseid tulemuslikkuse põhinäitajad, mis ei hõlma üksnes praktilisi küsimusi (haridussüsteemis olevate õpilaste protsent, avatud materjalide uuskasutajate arv, arvutite ja e-raamatute arv klassiruumis jne), vaid ka uute digitaalsete meetodite mõju koolidele, õpilastele ja õpetajatele, sh nende keeleoskuse parandamise vaatevinklist.

4.4.2 Vajadust kaasata protsessi kogu kogukonda ei saa üle hinnata. Õpetajaid ja nende keskset rolli on juba teenitult rõhutatud, kuid perekondade ja ühiskonna rolli tuleb samuti tunnustada. Uuendusliku ja kaasava hariduspoliitika rakendamisel jääb perekondadele alati otsustav roll, kuna nemad aitavad õpilastel uute digiõppe vahenditega kohaneda. Seega on oluline, et perekonnad saaksid muutuste protsessis aktiivselt osaleda. Komitee avaldab samuti tunnustust noorsootöötajate ja teiste omavalitsustöötajate erilisele panusele, sest oma ametiülesannetest tulenevalt innustavad ja motiveerivad nad igas vanuses inimesi mitmesuguseid haridusalgatusi kasutama.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu soovitus praktika kvaliteediraamistiku kohta”

COM(2013) 857 final

(2014/C 214/07)

Raportöör: **Indrė VAREIKYTė**

Euroopa Komisjon otsustas 4. detsembril 2013 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu soovitus praktika kvaliteediraamistiku kohta”

COM(2013) 857 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 6. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (27 veebruari 2014. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 196, vastu hääletas 7, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Viimase kahe kümnendi jooksul on praktika muutunud noorte jaoks oluliseks kanaliks, mille kaudu pääseda tööturule. Kuigi praktika kasutamine on meie tööturgude jaoks üha tavapärasem ning paljud ettevõtted on hakanud sellesse protsessi aktiivselt panustama, kaasneb praktika kasutamise laiema levikuga kasvav mure ettenähtud õppesisu ja töötingimuste pärast. Selleks et praktika hõlbustaks juurdepääs töökohtadele, peab see pakkuma kvaliteetset õppesisu ja korralikke töötingimusi. Praktikast ei tohiks kujuneda tavatöö asendus või töölevõtmise eeltingimus.

1.2 Praktika on oluline vahend, et tulla toime tööpuuduse ja oskuste mittevastavusega ning tagada üleminek hariduse omandamiselt tööturule, ent praktikat ei tohiks vaadelda ainsa vahendina selle saavutamiseks. Kõnealuste probleemide edukaks lahendamiseks on vaja terviklikke ja omavahel seotud strateegiaid nii Euroopa kui riiklikul tasandil. Iseäranis riigi tasandil võetavad asjakohased meetmed võivad suurendada noorte praktikavõimalusi.

1.3 Koos tekstis sisalduvate konkreetsete soovitustega on paremate ja kättesaadavamate praktikakavade võtmetingimused järgmised:

1.3.1 Soovitus peaks hõlmama haridusprogrammidega seotud praktikat ja aktiivsete tööturumeetmetega (loodud töötute noorte jaoks, kellel oskused puuduvad või on need väga madala tasemega) seotud praktikat, sest need on Euroopa Liidu kõige tõhusamad praktika vormid.

1.3.2 Rohkem tuleks toetada praktika kaasamist õppekavadesse ja võimaluse korral peaks praktika toimuma kursuse ajal ja mitte pärast kooli lõpetamist.

1.3.3 Nii Euroopa kui riiklikul tasandil tuleb teha kooskõlastatud jõupingutusi, et suurendada praktikavõimalusi, iseäranis VKEdes.

1.3.4 Avatud turu tingimustes toimuva praktika korral tuleks tagada esmane sotsiaalkindlustuse pakett (tervise- ja õnnetusjuhtumikindlustus ning haiguspuhkus).

1.3.5 Praktikantidele tuleb pakkuda vajalikku finantstoetust.

1.3.6 Vaja on täiendavaid suuniseid, mis aitaksid liikmesriikidel ja praktikante vastuvõtvatel ettevõtetel/organisatsioonidel mõista võimalusi, kuidas toetada praktikakavasid juba olemasolevatest ELi ja riiklikest rahastamisvahenditest ning luua jagatud finantsvastutusega paindlikke praktikasüsteeme.

1.3.7 Selleks et suurendada noorte liikuvust ELi piires, tuleb pakkuda rohkem piiriülese praktika võimalusi. EURESi teenuste laiendamine praktikale on tervitatav, kuid tuleb kavandada edasisi samme, et innustada avatud ja läbipaistva pakkumismenetluste kasutamist praktikantide võtmisel.

1.3.8 Vaja on põhjalikumalt teavet iga tüüpi praktikakavade kohta ja nende hindamist nii riiklikul kui Euroopa tasandil. See hõlmab nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid andmeid, mida võib kasutada praktikavõimaluste kvantiteedi, kvaliteedi, mõju ja tõhususe hindamiseks.

1.3.9 Äärmiselt tähtis on tagada puuetega isikutele võimalus osaleda praktikakavades, võttes asjakohaseid meetmeid teadlikkuse ja ligipääsetavuse suurendamiseks.

1.3.10 Oluline on kaasata kõik asjaomased osalejad (sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja eelkõige noorteorganisatsioonid) suuniste väljatöötamise ja raamistiku rakendamise järelevalvesse ja hindamisse.

2. Üldised märkused

2.1 2012. aasta detsembris käivitas Euroopa Komisjon noorte tööhõive paketi, mis hõlmas kolme võtmetähtsusega ettepanekut – noortegarantiiid, praktika kvaliteediraamistikku ja Euroopa Õpipoisiõppe Liitu – ning laiendas EURESt. Komitee jälgib aktiivselt kõigi nende instrumentide rakendusprotsessi.

2.2 Komitee tervitab nõukogu soovitud praktika kvaliteediraamistiku kohta kui meetet kvaliteetse õppesisu ja korralike töötingimuste tagamiseks praktika ajal ning kui vahendit, mille abil vältida praktika kasutamist tavatöö aseainena või töölevõtmise eeltingimusena.

2.3 Komitee tunnustab, et kvaliteetsetel praktikakohtadel on keskne tähtsus, et rakendada edukalt ellu noortegarantii (¹) (mille eesmärk on tagada, „et kuni 25 aasta vanused noored saaksid kvaliteetse töö-, õpingute jätkamise, õpipoisiõppe või praktikapakkumise nelja kuu jooksul alates töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest.“) ja täita strateegia „Euroopa 2020“ põhieesmärk saavutada 2020. aastaks 20-64aastaste vanuserühmas 75 %-line tööhõive. Tuleb märkida, et praktikakavade asjakohane rakendamine võib kaasa aidata oskuste mittevastavuse probleemi lahendamisele, olles ühenduslülilik üleminekul hariduse omandamiselt tööturule.

2.4 Vaatamata tervitatavale arengule paljudes liikmesriikides toetab komitee järeldust, et peamised takistused, mis praegu mõjutavad praktikat ELis, on ebapiisav õppesisu ja ebaasjakohased töötingimused. Seda seisukohta toetab ka äsja läbiviidud Eurobaromeetri uuring, (²) mille kohaselt arvab enam kui 28 % praktikantidest, et nende kogemusest ei olnud või ei ole kasu töökoha leidmisel.

2.5 Komitee leiab, et praktika on vaid üks vahend, mida võib kasutada töötuse ja oskuste mittevastavuse probleemi käsitlemisel. Nende probleemide lahendamiseks tuleks rakendada terviklikke ja omavahel seotud strateegiaid nii Euroopa kui riiklikul tasandil.

2.6 Lisaks sellele märgib komitee, et soovitus hõlmab üksnes nn avatud turu tingimustes läbiviidavat ja piiriülest praktikat, kuid soovitus ei pöörata erilist tähelepanu teistele tavapärasematele ja tõhusamatele praktikavormidele Euroopa Liidus (³), st haridusprogrammi raames läbiviidavale praktikale ja aktiivsete tööturumeetmetega seonduvale praktikale, mis on mõeldud töötutele noortele, kellel oskused puuduvad või kelle oskustase on madal.

2.7 Raamistik peaks olema piisavalt paindlik, et kajastada liikmesriikide erinevat lähtepunkti ja nende riiklikke õigusnorme ja tavasid, järgides seejuures subsidiaarsuse põhimõtet.

2.8 Praktika kvaliteediraamistikuga seonduva haridusprogrammi raames läbiviidava praktika ulatuslikum kaasamine võimaldaks rakendada süstemaatilisemat lähenemisviisi nn avatud turu tingimustes toimuva praktika valdkonnas, arvestades eelkõige haridusvaldkonnas olemasolevaid kvaliteedi tagamise meetodeid, mis võiksid olla kõigi praktikakavade tõhusa kvaliteedikontrolli mehhanismi mudeliks. – Ühtse kvaliteedi tagamise vahendi loomine kõigi praktikatiüpide jaoks parandaks arusaamist kvaliteedi eeldustest ja nende läbipaistvust ning aitaks siduda praktika õppimistulemustega. Oluline on tagada, et selline vahend ei oleks vastuolus kõnealuse liikmesriigi asjaomaste õigusaktidega.

⁽¹⁾ Nõukogu soovitus noortegarantii loomise kohta, ELT C 120, 26.4.2013, lk 1.

⁽²⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

⁽³⁾ Study on a comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States, Euroopa Komisjon (2012).

2.9 Komitee rõhutab siiski, et õigusliku ja reguleeriva raamistiku rakendamine ei saa vaikumisi tagada praktika kvaliteeti. Eeskirjade rakendamisel ja kogu protsessi asjakohasel järelevalvel on võtmeroll kvaliteetse praktika tagamisel. Liikmesriikidel peab olema võimalus ise otsustada, milline lähenemisviis praktikale valida, pidades silmas kvaliteedi tagamist ja kuritarvituste ärahoidmist.

2.10 Selleks et suurendada noorte liikuvust ELi piires, tuleb pakkuda rohkem piiriülese praktika võimalusi. EURESi teenuste laiendamine praktikale on väga teretulnud, arvestades eelkõige piiriülese praktika edendamise lisaväärtust (praegu läheb välismaale praktikale üksnes 9 % praktikantidest²). Siiski tuleks astuda täiendavaid samme, et edendada teabe- ja institutsiooniliste vahendite kaudu praktikakohtade pakkumise avatud ja läbipaistvat menetlust. Võimalikele vastuvõtivatele organisatsioonidele koostatud suunistes võiksid olla määratletud avatud ja läbipaistva töölevõtmise põhimõtted ning praktika kvaliteedikriteeriumid. Lisaks sellele tuleks sihtrühma paremini teavitada olemasolevatest praktikaprogrammidest ja -võimalustest, eelkõige sotsiaalmeedia ja interneti kaudu.

3. Praktikasse investeerimise roll

3.1 Komitee on veendunud, et praktikandid võivad töökohal panustada ettevõtete ja majanduse kui terviku tulemuslikkusesse, omandades samal ajal neile vajalikke kogemusi, eeldusel et õppekeskkond töökohal on selleks piisavalt hästi korraldatud.

3.2 Kuigi praktika on õppimisvõimalus, on oluline teadvustada, millist kasu see pakub kõigile asjaomastele osapooltele: praktikantidele, tööandjatele, majandusele tervikuna ja seega kogu ühiskonnale. Seepärast peaks kvaliteetse, ligipääsetava praktikasüsteemi tagamine olema jagatud vastutus.

3.3 Komitee usub, et soovitusel tuleks aktiivsemalt propageerida praktikasse investeerimist. Suurt tähelepanu tuleks pöörata VKEdele, sest neil puuduvad sageli vajalikud vahendid praktikantide töölevõtmiseks, kui neile ei anta asjakohast toetust.

3.4 Põhjused, miks väiksemad ettevõtted ei investeeri piisavalt praktikasse, peituvad VKEde iseärasustes: tegutsemine lühiajalises perspektiivis, võimetus suurendada lühikeses perspektiivis praktikantide tegevuse abil tulu ning praktikaga seonduvate kulude ja tulude erinevus. Praktika on investering, mille puhul ettevõtte ei saa tulu kohe. Veel üks probleem väikeste ettevõtete jaoks, kes kaaluvad praktikantide võtmist, seisneb selles, et praktikant ei pruugi jääda ettevõttesse piisavalt kauaks, et teenida tagasi praktikaga seonduvad kulutused.

3.5 Komitee on seisukohal, et kvalifitseeritud ja koolitatud tööjõu olemasolu tagab konkurentsieelised, mis ületavad üksikutele töötajatele ja ettevõtetele osakssaavaid eeliseid. Seepärast on õigustatud riigi sekkumine turule, et täiendada erasektori pakkumist. Kuna VKEd on olulised töökohtade ja majanduskasvu loojad, võib väikeettevõtete praktikakohtadesse tehtavat investeringut õigustada selliste turutõrgete korrigeerimisega, mis tulenevad välistest asjaoludest ja avalikest hüvedest (nt haridusest tulenev oskuste mittevastavus): nii võivad väikeettevõtted panustada enam kogu majanduskasvu ja ühiskonna kui terviku heaolusse⁽⁴⁾.

3.6 Seepärast soovitab komitee töötada nii liikmesriikide kui praktikante vastuvõtivate ettevõtete/organisatsioonide jaoks välja täiendavad suunised võimaluste kohta toetada praktikakavasid olemasolevate Euroopa ja riiklike rahastamisvahendite kaudu. Need juhised peavad sisaldama ka näiteid heade tavade kohta, kuidas rakendada koolitussüsteeme ettevõtetes ja organisatsioonides.

3.7 Komitee on seisukohal, et tööandjad peavad teadma, mida neil on praktikakohtade pakkumisest kokkuvõttes oodata. Näidates tegelikku majanduslikku kasu, võib kõigi kulude ja tulude analüüs innustada tööandjaid praktikante võtma. Samas tuleb suurendada teadlikkust sellest asjaolust, et ettevõtted peavad looma kvaliteetseid praktikakohti.

4. Hüvitis ja sotsiaalkindlustus

4.1 Arvestades, et ainult 62 %⁽⁵⁾ puhul praktikakogemusega noortest oli nende praktika aluseks kirjalik praktikaleping või leping vastuvõtva organisatsiooni või äriühinguga, toetab komitee nõudmist, et kirjalik praktikaleping oleks kohustuslik. Vaja on määratleda praktikalepingute ühised õigusnormid. Tuleb märkida, et õiguslikud kirjalikud lepingud toovad kasu nii praktikakoha pakkujale kui ka praktikandile, sest need suurendavad mõlema poole kohustusi ja õigusi.

⁽⁴⁾ Management Training in SMEs, OECD, 2002.

⁽⁵⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

4.2 Komitee soovib, et nn avatud turu tingimustes toimuva praktika korral peaks praktikandi vastuvõtja tagama esmase sotsiaalkindlustuse paketi (tervise- ja õnnetusjuhtumikindlustus ning haiguspuhkus) ja see peaks vaikumisi sisalduma praktikalepingus. Kui kooskõlas riigi õigusnormide ja tavadega käsitatakse praktikat töösuhtena, tuleb kohaldada kõiki liikmesriigis kehtivaid tööõiguse, sotsiaalõiguse ja kollektiivlepingute sätteid (sh palganõuded). Komitee soovib, et vaidluse tekkimisel käsitataks praktikante nõrgema poolena ja osutataks neile vajalikku toetust.

4.3 Liikmesriikides rahastatakse eri tüüpi praktikat tavaliselt Euroopa ja riiklike/piirkondlike fondide vahenditest, institutsioonilisest toetusest (nt ülikoolide stipendiumid), omafinantseerimise teel ja ettevõtte vahenditest. Käsituses olevad avaliku sektori vahendid hõlmavad sageli märkimisväärset toetust Euroopa fondidest, iseäranis Euroopa Sotsiaalfondist. Avatud turu tingimustes toimuva praktika puhul on aga iseäranis tavapärane omafinantseerimine, paljudel juhtudel ei saa praktikandid hüvitist või siis on hüvitis ebapiisav. On tõsiasi, et 59 %⁵ kõigist praktikantidest ei saa mingit rahalist hüvitist ja sõltub muudest rahastamisallikatest, nt oma säästudest ja perekonna toetusest.

4.4 Komitee toonitab, et sellal kui praktikandid valmistavad ette oma tulevast karjääri, parandades oma tööalast konkurentsivõimet, ei tohi nad sattuda vaesuseohtu. Praktikale peab kõigil olema võrdne juurdepääs, seega piirab puuduv rahaline hüvitis juurdepääsu praktikale (vaid 46 % vastanute üle kogu ELi oli praktika lõpetanud⁵). See tähendab teatud kategooriasse kuuluvate noorte diskrimineerimist nende rahalise tausta alusel.

4.5 Ühise vastutuse lähenemisviisi arvestades ergutab komitee liikmesriike otsima paindlikku lahendust praktikantide hüvitise küsimuses. Selline lähenemisviis peaks tagama praktikakohtade hea kvaliteedi ja asjakohased tingimused, võtmata ettevõtetele soovi praktikakohti pakkuda. Praktika hüvitist ei tohiks käsitada mitte lihtsalt sissetulekuna, vaid ka meetmena, millega tagada kõigile noortele võrdsed võimalused praktikakavades osalemiseks.

4.6 Selleks et hüvitamise koorem ei jääks ainuüksi praktikante vastuvõtivate ettevõtete ja organisatsioonide kanda, soovib komitee koos sotsiaalpartneritega üle vaadata ja läbi arutada kõik valikuvõimalused: maksusoodustused vastuvõtivatele ettevõtetele, Euroopa ja riiklike fondide kasutamine, soodustariifid sotsiaalkindlustuse pakettides jne.

4.7 Komitee ergutab Euroopa Komisjoni koostama liikmesriikide ja ettevõtete jaoks võimalikult kiiresti suunised parimate tavade kohta.

4.8 Nõukogu soovitusel ametipraktika kvaliteediraamistiku kohta esitad praktika häid tavasid tuleks kohaldada mitte ainult nn avatud turu tingimustes, vaid ka avalikus sektoris ja ELi institutsioonides toimuva praktika korral.

5. Muud aspektid

5.1 Komitee toetab soovitusi piirata praktika kestus maksimaalselt kuuele kuule ja seada piirang praktikaperioodide kordumisele tagamaks, et praktikandid ei hakka töötajaid asendama ja praktikat ei kuritarvitata alalise töösuhte aseainena. Piiriülese praktika korral võib asjakohaseks osutada praktikandi päritoluriigis toimuva praktika kestusest pikem kestus.

5.2 Komitee leiab, et äärmiselt tähtis on tagada puuetega inimestele võrdne võimalus osaleda praktikakavades, ning soovib võtta asjakohaseid meetmeid ligipääsetavuse parandamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks sellest teemast.

5.3 Komitee kutsub sotsiaalpartnereid üles jätkama tööd praktika jooksul ja mujal (nt vabatahtliku tegevuse käigus) omandatud oskuste ja pädevuste tunnustamise alal. Selles seoses võib hiljuti arutusel olnud Euroopa oskuste ja kvalifikatsioonide ala suurendada läbipaistvust.

5.4 Komitee ärgitab andma välja praktikatumnistusi, ent soovib tagada, et need vastaksid ühisele standardile, ning teeb ettepaneku kaaluda võimalusi nende sidumiseks noortepassi ja Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga, eesmärgiga saavutada praktikatumnistuste laialdane tunnustamine ning muuta need noorte ja nende tulevaste tööandjate jaoks kasulikuks.

5.5 Komitee kutsub üles pidama nii ELi kui riikide tasandil dialoogi, et kaasata kõik asjakohased osalejad (sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja eelkõige noorteorganisatsioonid) suuniste väljatöötamise ja raamistiku rakendamise järelevalvesse ja hindamisse.

Brüssel, 27. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist”

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)

(2014/C 214/08)

Raportöör: **Seamus Boland**

Nõukogu otsustas 15. novembril 2013 ja Euroopa Parlament 18. novembril 2013 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 3 ja artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist”

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 12. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 227, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut muuta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist. Siiski juhib komitee tähelepanu ka laialt levinud skeptilisusele selle suhtes, kas direktiiv suudab täita oma eesmärgi vähendada lähitulevikus plastkottide kasutamist.

1.2 Komitee nõustub, et õhukeste plastkandekottide edasine kasutamine põhjustab äärmiselt suurt keskkonnakahju mereelule ning et sellistel kahjustustel on tõsised tagajärjed paljudele mereliikidele ja inimestevisele.

1.3 Komitee on teadlik, kui keerukad on paljud plastkottide kasutuse kontrollimisega seotud õiguslikud aspektid, ent soovib siiski tungivalt tagada kavandatud direktiivis, et kõik liikmesriigid pühenduvad täielikult selliste jäätmete likvideerimisele alaliseks.

1.4 Komitee on mures, et ettepanekuga ei pruugita saavutada peamisi vähendamiseesmärke, sest ELi tasandil puudub selge jäätmetekke vältimise eesmärk, mis võiks anda võrdlusaluse liikmesriikide meetmete tõhususe hindamiseks ja mida saaks sanktsioonide abil õiguslikult jõustada.

1.5 Sellega seoses esitab komitee järgmised soovitused:

— EL peaks kehtestama õhukeste plastkandekottide tarbimise vähendamise kvantitatiivse eesmärgi. Eesmärgi kehtestamiseks tuleks aluseks võtta kogemused, mis on omandatud laiemas selliste liikmesriikide rühmas, kus õhukesti plastkotte kasutatakse vähe;

— kõnealuse eesmärgi täitmata jäämisega peavad kaasnema kindlaksmääratud santsioonid.

1.6 On küll arusaadav, et eri meetmed plastkandekottide kasutuse kontrollimiseks annavad eri liikmesriikides erinevaid tulemusi, ent komitee soovib igal liikmesriigil ise analüüsida, kuidas parimal moel täita direktiivi nõudeid, ning seejärel liikuda edasi valikuvõimalusega, mis vastab kõige paremini liikmesriigi vajadustele ja on realistlik ELi üldeesmärgi saavutamise kohustuse täitmise seisukohast.

1.7 Komitee soovib liikmesriikidel oma rakenduspoliitikat välja töötades hoolikalt kaaluda selle mõju tarbijatele, jaemüügisektorile ja keskkonnale.

1.8 Komitee tunneb heameelt keskkonna peadirektoraadi 2011. aasta mõjuhinnangu järelduse üle, et plastkottide tarbimise vähendamise mõju tööhõivele on vähemalt neutraalne ja see võib aidata suurendada töökohtade hulka, mis on seotud alternatiivsete korduskasutatavate kottidega, mis põhjustavad vähem keskkonnaprobleeme.

1.9 Kooskõlas oma varasema arvamusega „Plastijäätmeid käsitlev Euroopa strateegia (roheline raamat)” (NAT/600) soovib komitee tunnustada selgelt kodanikuühiskonna rolli käitumismustrite paremaks muutumisel.

2. Üldteave seadusandlike algatuste kohta

2.1 ELi õiguslikus käsitletakse plastkandekotte pakendina vastavalt pakendite ja pakendijäätmete direktiivile (direktiiv 94/62/EÜ). Siiski ei ole ühtegi ELi õigusakti või poliitikameedet, mis käsitleks konkreetselt plastkandekotte. Mõnes liikmesriigis on nende kasutuse vähendamiseks välja töötatud väga edukad poliitilised strateegiad. Ent paljudes liikmesriikides pole seda tehtud.

2.2 Ettepanekuga soovitakse vähendada õhemate kui 50 mikroni (0,05 millimeetri) paksuste plastkandekottide tarbimist Euroopa Liidus. Ülevaatlilikult võib öelda, et direktiiv käsitleb õhukesest materjalist kergeid plastkotte, mida jagatakse kassas ja kasutatakse kaupade supermarketitest ja teistest kauplustest kaasa viimiseks.

2.3 Õiguslikud raskused, mis tekkisid kogu ELi hõlmava ja kõigis liikmesriikides kohaldatava vähendamiseesmärgi kavandamisel ja rakendamisel, on probleemi olulisel süvendanud. Seepärast eelistatakse ELi sellise ühise eesmärgi kehtestamise asemel, mis vähendaks olulisel määral ringlevate plastkottide hulka, sätestada direktiivis 94/62/EÜ kõigi liikmesriikide kohustus vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist, jättes neile võimaluse kehtestada oma riigisisesed vähendamiseesmärgid ja valida meetmed, mida nende eesmärkide saavutamiseks võtta. Need meetmed ei tohiks viia muude pakendite tootmise üldise suurenemiseni.

2.4 ELis on saavutatud vaid väikest edu poliitika sünkroniseerimisel, mis võiks pakkuda ühise lahenduse prahiks muutunud plastkottidest põhjustatud probleemidele. Näiteks Itaalias soovitakse plastkotid keelustada. Austrias vaidlustati see ettepanek juriidilistel põhjustel. Teistes riikides, nt Taanis, Iirimaa ja Bulgaarias, on sisse viidud plastkottide maks. Ühendkuningriigis viiakse 2015. aastal sisse piiratud ulatusega maks, mis puudutab rohkem kui 250 töötajaga jaemüügipunkte. Prantsusmaa, Saksamaa, Portugali, Ungari ja Madalmaade jaemüüjad on hakanud plastkottide eest tasu küsima.

3. Komisjoni ettepaneku taust ja põhisisu

3.1 Euroopa Parlament ja nõukogu soovivad vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 3 ja artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ettepaneku osas muuta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist.

3.2 Komisjon teostas oma seadusandliku ettepaneku ettevalmistamiseks mõjuhinnangu⁽¹⁾. Mõjuhinnangu kohaselt kasutas iga ELi kodanik 2010. aastal hinnanguliselt 198 plastkandekotti, neist umbes 90 % olid õhukesed plastkotid, mida korduskasutatakse harvem ning visatakse sagedamini ära.

3.3 Samas aruandes märgitakse, et 2010. aastal visati ELis ära üle 8 miljardi plastkandekoti. Sellisel plastkottide prahistumisel on terav mõju merekeskkonnale ning selle tulemusel tekivad meie meredes ulatuslikud kuhjumid. Isegi rannajoonega riikides kannavad jõed plastkotid ookeanidesse. Kuna plastkandekoti eluiga võib küündida sadade aastateni, kujutab see endast tohutut globaalset probleemi nii reostuse tekitamise kui ka ookeanide ökosüsteemidele mõju avaldamise aspektist.

3.4 Komisjon analüüsib, et plastkottide kasutuses on suuri erinevusi, see ulatub keskmiselt neljast kotist elaniku kohta aastas Soomes ja Taanis 466ni Poolas, Portugalis ja Slovakkias.

4. Üldised ja konkreetsed märkused

4.1 Josef Zbořili koostatud arvamuses „Plastijäätmeid käsitlev Euroopa strateegia (roheline raamat)” (NAT/600)⁽²⁾ tõi komitee esile plastijäätmete põhjustatud tõsised probleemid üldiselt ja soovitas mitut olulist meedet kogu plastist tuleneva reostusega ümberkäimiseks.

⁽¹⁾ Mõjuhinnang dokumendile „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta), et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist”, COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

⁽²⁾ Arvamus teemal „Plastijäätmeid käsitlev Euroopa strateegia (roheline raamat)”. ELT C 341, 21.11.2013, lk 59–66.

4.2 Kooskõlas ELi elurikkuse strateegiaga, mille eesmärk on peatada ELis 2020. aastaks oluliselt elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste vähenemine, annab plastkandekottide hulga oluline vähendamine panuse elurikkuse ja iseäranis merekeskkonnale avalduva surve vähenemisse.

4.3 Teadaolevalt kannatab vähemalt 267 eri liiki seetõttu, et jääb plastkandekottidest tekkivasse mereprahti kinni või neelab seda alla. Põhjameres sisaldub 94 % lindude magudes plasti. Kotte on leitud ka mitmesse ohustatud mereliiki kuuluvate loomade ja lindude magudest.

4.4 Probleemi süvendavad järgmised puudujäägid:

- turutõrked ja üldsuse vähenenud teadlikkus;
- puudujäägid kehtiva pakendeid ja pakendijäätmeid käsitleva õigusraamistiku rakendamisel ja jõustamisel;
- suutmatust seada tõelised eesmärgid, mis vähendaksid oluliselt kergete plastkottide kasutust;
- paljude liikmesriikide puudulik poliitiline tahe lahendada probleem mõttekate eesmärkide abil.

4.5 Teisest küljest näitab tohutu erinevus eri liikmesriikides elaniku kohta keskmiselt kasutatavate õhukeste plastkottide arvus, et selliste plastkottide kasutust on võimalik suhteliselt lühikese aja jooksul radikaalselt vähendada, kui leidub poliitilist taht võtta meetmeid. Näiteks Iirimaa puhul suudeti plastkottide kasutust vähendada 80 % tasemele, hakates neid müügikohas maksustama.

4.6 Kui tõhusaid meetmeid ei võeta, prognoositakse 27liikmelises ELis turule lastud plastkandekottide arvu suurenemist 99 miljardilt 2010. aastal 111 miljardile 2020. aastal⁽³⁾. Kui ei suudeta võtta koheseid ja jõulisi meetmeid plastkottide kasutuse ja sellega seonduva äraviskamise probleemi vähendamiseks, avaldab see mõju keskkonnale ja inimestele nii ELis kui väljaspool ELi, samuti plasti ringlussevõtjatele, avaliku sektori asutustele, kalandussektorile, turismile ja kohalikele ettevõtetele.

4.7 Paljude keskkonnarühmituste jaoks on selge, et komisjoni ettepanek on nõrk, sest selle artikli 1 lõikes 2 sedastatakse, et „[l]iikmesriigid võtavad kahe aasta jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist meetmeid, et vähendada õhukeste plastkandekottide tarbimist oma territooriumil”, ilma et kehtestataks selge jäätmetekke vältimise eesmärk.

4.8 Samuti on selge, et direktiivid, mis on jäetud ainult liikmesriigi vastutusele, ilma et nende rakendamata jätmisega kaasneksid selged kokkulepitud sanktsioonid, on märksa vähem edukad.

4.9 Õhukeste plastkandekottide kasutuse vähendamise kvantitatiivse eesmärgi kehtestamisega määratakse liikmesriikide jaoks selge eesmärk ja võrdlusalus, mida saaks jälgida ja mille võiks vajaduse korral sätestada õigusaktides. Teisest küljest jätaks see liikmesriikidele ruumi paindlikkuseks vahendite osas, mida eesmärgi saavutamiseks kasutada. Need vahendid võiksid hõlmata majanduslikke stiimuleid, nt maksud või lõivud, tarbijate teadlikkuse suurendamise kampaaniaid või regulatiivseid vahendeid või nende vahendite kombinatsiooni sõltuvalt iga liikmesriigi konkreetsest olukorrast. Mõjuhinnaangus kaaluti võimalust kehtestada jäätmetekke vältimise eesmärgiks 35 kotti inimese kohta aastas. See eesmärk lähtuks õhukeste plastkottide keskmisest tarbimisest 25 % liikmesriikidest, kus 2010. aastal saavutati parimaid tulemusi, ja seega võiks seda pidada teiste liikmesriikide jaoks mõistlikuks ja teostatavaks võrdlusaluseks. Kui seada see kogu ELi hõlmavaks jäätmetekke vältimise eesmärgiks, väheneks ühekordseks kasutamiseks mõeldud plastkottide tarbimine ELis 80 %, mis peaks olema miinimumeesmärk.

4.10 Komisjoni mõjuhinnaangust järeldub, et ühekordseks kasutamiseks mõeldud plastkottide kasutuse vähendamise meetmed ei tooks kaasa vastuvõetamatuid tagajärgi ei majanduses ega tööhõives.

Selles jõutakse järgmistele järeldustele:

- väheneb **ühekordseks kasutamiseks mõeldud plastkottide** tootmises hõivatud inimeste hulk;
- tõenäoliselt suureneb aga **korduskasutatavate plastkandekottide, paberkottide ja prügikastikottide** tootmises hõivatud inimeste hulk;
- mõjuhinnaangus viidatud Procomi 2011. aasta aruandes märgitakse, et 2006. aastal imporditi üks kolmandik õhukeste plastkandekotte peamiselt Aasia riikidest. Samuti märgitakse seal, et pärast seda on märkimisväärne osa tootmisest viidud üle Aasiasse. Näitena märgitakse, et Ühendkuningriigis imporditakse ligikaudu 98 % sellistest kottidest Kaug-Idast;

⁽³⁾ Procomi (Eurostati andmebaas, mis sisaldab statistilisi andmeid tööstuskaupade valmistamise kohta) andmed (komisjoni mõjuhinnaang, punkt 2.4).

-
- mõjuhinnangus tuuakse välja, et ELi riikides kaldutakse tootma veidi paksemaid kotte;
 - mõjuhinnangus aruandes märgitakse, et kõnealustel meetmetel puudub muu mõju tööhõivele (lk 86). Samuti tuuakse välja, et enamik tootjaid valmistab eri suuruses plastkotte ning et meetmed õhukeste kottide kasutuse vähendamiseks võivad suurendada korduskasutatavate kottide nõudlust ja seega luua töökohti.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 seoses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga tehnilise rakendamise kohta”

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD)

(2014/C 214/09)

Raportöör: **Richard Adams**

18. novembril 2013. aastal otsustas Euroopa Parlament ja 10. detsembril 2013. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõikele 1 ja artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 seoses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga tehnilise rakendamise kohta”

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 12. veebruaril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014. aastal (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 226, vastu hääletas 5, erapooletuks jäi 12.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Ettepanekuga lihtsustatakse ja võimaldatakse Kyoto protokolliga seotud olemasolevate kokkulepete tehnilist rakendamist. Komitee toetab ettepanekut esitatud kujul.

2. Üldine sissejuhatus

2.1 Kyoto protokoll, 1997. aastal sõlmitud riikidevaheline kokkulepe iga riigi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, jõustus 2005. aastal. Tööstusriigid andsid lubaduse vähendada 2012. aastaks oma süsinikdioksiidi heitkoguseid aastas (möödetuna kuue kasvuhoonegaasina) eri määrade kohaselt keskmiselt 5,2 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega. Kuigi ülemaailmselt on kasvuhoonegaaside heitkogused suurenenud 40 % võrra alates 1990. aastast, vaadeldakse Kyoto protokolliga siiski väikse, aga olulise esimese sammuna rahvusvahelises tegevuses.

2.2 Kyoto protokolliga raames võtsid 15 ELi liikmesriiki kohustuse vähendada aastateks 2008–2012 heitkoguseid kokku 8 % võrra ja see eesmärk on tõenäoliselt ületatud. Alates 2004. aastast ELiga ühinenud riikidel on samuti Kyoto protokolliga raames heitkoguste vähendamise eesmärgid (5 %, 6 % või 8 %), milleni nad on jõudmas või mida ületamas. EL on võtnud ühepoolse kohustuse vähendada 2020. aastaks oma 28 liikmesriigi kasvuhoonegaaside heitkoguseid kokku 20 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega.

2.3 Kui ELi SKP kasvas 1990.–2011. aastal 45 % võrra, siis praeguse 28 liikmesriigi kasvuhoonegaaside heitkogused kokku, sh rahvusvahelise lennunduse heitkogused, mis kuuluvad ELi ühepoolse kohustuse alla, olid 2011. aastal 16,9 % võrra väiksemad 1990. aasta määraast ning 2012. aastal hinnanguliselt 18 % väiksemad 1990. aasta määraast. Liikmesriikide viimased prognoosid näitavad, et 2020. aastal on heitkoguste, sh rahvusvahelise lennunduse heitkoguste määr kokku 21 % madalam 1990. aasta määraast.

2.4 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga Doha muudatusega kehtestati Kyoto protokolliga teine kohustusperiood, mis algas 1. jaanuaril 2013 ja lõpeb 31. detsembril 2020.

2.5 Kyoto protokolliga teisel kohustusperioodil jätkatakse olemasoleva põhjaliku heitkoguste arvestamise süsteemi kasutamist ja täiustatakse seda, et tagada iga osalise saavutuste läbipaistvus ja kohustuse täitmine.

2.6 Kyoto protokoll rakendamiseks pärast 2012. aastat tuleb Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ja Islandi jaoks koostada tehnilised rakenduseeskirjad. Hiljutises seiremehhanismi määrmises ei ole õiguslikku alust, mis võimaldaks komisjonil võtta vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade kohaldamise kohta teisel kohustusperioodil. Seetõttu tuleb nõutud õigusliku aluse tagamiseks määrust (EÜ) nr 525/2013 muuta.

3. Kokkuvõtte määrmise muutmise ettepanekust

3.1 Kavandatav määrus on alus, mis võimaldab mitmeid tehnilisi aspekte õigusaktide vastuvõtmise kaudu rakendada. See kehtib eelkõige järgmiste punktide kohta:

- ühikute haldamise protsessid, nt tehingud Kyoto ühikutega (väljaandmine, ülekandmine, omandamine, tühistamine, kasutuselt kõrvaldamine, järgmise kohustusperioodi ülekandmine, asendamine või kehtivusaja muutmine) Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ja Islandi riiklikes registrites ja nende vahel;
- esimesest kohustusperioodist teise üleminekuga seotud arvestusprotsessid, sh ülejäänud arvestusühikute ülekandmine esimesest kohustusperioodist teise;
- eelmise perioodi ülejäägi reservi ja kohustusperioodi reservi loomine ja haldamine kohustuste ühise täitmise lepingu iga osalise poolt;
- maksu maksmine tulult, mida saadakse heitkoguste vähendamise ühikute (HVÜde) väljaandmisest ja lubatud koguse ühikute (LKÜde) esimesest rahvusvahelisest üleandmisest teisel kohustusperioodil.

4. Üldised märkused

4.1 Kokkuvõttes aitaks ettepanek ELil ellu viia Kyoto protokoll teise kohustusperioodi eesmärgid, võimaldades Kyoto arvestusühikute väljaandmist, ülekandmist ja järgmise kohustusperioodi ülekandmist. Samuti annaks see komisjonile võimaluse otsustada delegeeritud aktide üle. Ettepanekuga lihtsustatakse ja võimaldatakse olemasolevate kokkulepete tehnilist rakendamist. Komitee toetab ettepanekut esitatud kujul.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Komisjoni teatis „2014. aasta majanduskasvu analüüs””

COM(2013) 800 final

(2014/C 214/10)

Pearaportöör: **Evelyne Pichenot**

13. novembril 2013. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis „2014. aasta majanduskasvu analüüs””

COM(2013) 800 final.

Komitee juhatus tegi 18. novembril 2013. aastal käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks strateegia „Euroopa 2020” juhtkomiteele.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014 (26. veebruari 2014. aasta istungil) pearaportööriks Evelyne PICHENOT. Poolt hääletas 187, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitused**1.1 Euroopa poolaasta kinnistamine ja kodanikuühiskonna osalemise parandamine**

1.1.1 Euroopa poolaasta olulise aspekti – **riikide vastutuse ja demokraatliku legitiimsuse** – parandamiseks soovivad komitee kodanikuühiskonna osalised paremini kaasata ning tunnustada samas riikide tavade mitmekesisust. Seega teeb ta järgmised soovitused:

- majanduslikele ja sotsiaalsetele sidusrühmadele ning riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi valitud esindajatele suunatud Euroopa poolaasta vahendite kohta tuleks koostada **praktiline juhend**;
- ELi institutsioonid ning eelkõige komisjon peaksid looma rohkem kontakte ja pidama rohkem arutelusid **riikide parlamentidega**, kellel on eelarve ja reformide vallas täielik demokraatlik legitiimsus;
- kodanikuühiskonnaga tuleks jätkata arutelu struktuurireformide ajakava ja samal ajal liikmesriikides elluviidud poliitika vastastikuse mõju üle;
- liikmesriike tuleks kutsuda rohkem üles kaasama **sotsiaalpartnereid** ja **nõuandvaid organeid** riigipõhistest soovitustest tulenevate reformide kujundamisse ning riiklike reformikavade koostamisse ja jälgimisse;
- sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond tuleks kaasata avaliku **poliitika hindamisse**, mis eelneb kõigile ratsionaliseerimis- või ajakohastamismeetetele;
- Euroopa Ülemkogule tuleks jätkuvalt saata **liikmesriikide majandus- ja sotsiaalnõukogude** ning samalaadsete institutsioonide **integreeritud aastaaruanded**⁽¹⁾: sellega seoses tuleks riikide nõuandvaid organeid kutsuda rohkem üles integreeritud aruande koostamisel osalema;
- liikmesriikide kodanikuühiskond peaks nõukogult ja komisjonilt saama oma kirjalike panuste kohta **ametliku vastuse**. See näitaks, et konsulteerimist võetakse tõsiselt ja et sellega arvestatakse arutelu riigipõhiste soovituste üle;
- tuleks töötada välja meetod kodanikuühiskonna organisatsioonide **osalemise** ja liikmesriikides peetava sotsiaaldialoogi **kvaliteedistandardite** saavutamiseks, tuginedes komitee strateegia „Euroopa 2020” juhtkomitee tellitud 2014. aastal ilmuvale uuringule.

⁽¹⁾ Vt CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.fr.home>.

1.1.2 2014. aasta majanduskasvu analüüsis, mida on täiendatud lisatud aruannetega ⁽²⁾, tutvustab komisjon Euroopa Liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika visiooni, pannes rõhku Euroopa poliitika ja liikmesriikide tegevuse kooskõlastamisele. Analüüs, mille prioriteedid on samad kui eelmistel aastatel, avab Euroopa poolaasta.

Varem loodud makromajanduse ja eelarve järelevalvemenetlus jätkab 2014. aastal edasi arenemist ja tugineb tekstidele, mis juhivad **kooskõlastatud distsipliini, järelevalve ja karistuste loogikast**. See põhineb **hoiatusmehhanismil**, mille eesmärk on ära hoida makromajanduslikke tasakaalunihkeid, **riiklikel reformikavadel** ja iga liikmesriigiga eraldi konsulteerides koostatud **riigipõhistel soovitusel**. Lisaks on Euroopa poolaasta tihedalt seotud strateegiaga „Euroopa 2020” ja selle arvuliste eesmärkidega.

1.1.3 Euroopas püsiv finantskriis ja sellele järgnenud majanduskriis tõid esile majandus- ja rahaliidu juhtimissüsteemi puudused, mis tuleb nii pea kui võimalik kõrvaldada, kui me ei soovi seada ohtu euroraha püsimist. Komitee tunnistab, et **majanduslikus juhtimises** on tehtud **märkimisväärseid edusamme**, kuid kinnitab taas pakilist vajadust tagada **demokraatlik legitiimsus** ja **vastutus riigi tasandil**. Komitee 2014. aasta arvamus on **jätakuks varasematele iga-aastase majanduskasvu analüüsi kohta koostatud arvamustele**, mis on kokku võetud käesoleva arvamuse punktis 2.1 esitatud soovitusel. See täiendab ja ajakohastab neid, avab 2015. aastaks perspektiive ja põhineb mitmete hiljutiste arvamuste kokkuvõtetel.

1.1.4 2014. aasta majanduskasvu analüüs on selle menetluse esimene etapp, mida **strateegia „Euroopa 2020” juhtkomitee** jälgib terve aasta jooksul. Samal ajal jälgivad riikide majandus- ja sotsiaalnõukogud ning samalaadsed institutsioonid reformide ja poliitika elluviimist riigi tasandil. Komitee tunneb heameelt, et **kevadise kolmepoolse sotsiaaltippkohtumise** ja Euroopa poolaasta vahel on loodud selge seos. Lisaks kutsub ta üles avaldama Euroopa sotsiaalpartnerite seisukohti Euroopa poolaasta dokumentide lisas. Samuti soovib ta, et majanduskasvu analüüsile lisataks aruanne strateegia „Euroopa 2020” osas tehtud edusammude kohta. See on vajalik selleks, et valmistada ette vahendamisest.

1.1.5 Komitee on veendunud, et kriis ei ole veel ületatud ja kutsub seetõttu ELi institutsioone ja liikmesriike üles ühildama kõigis 28 liikmesriigis kohandatud eelarve konsolideerimise püüded **majanduskasvu, tööhõivet ja konkurentsivõimet toetava resolutsse ja visa tegevusega**. Ta kutsub järgmist komisjoni üles rakendama ambitsioonikat **investeeringuprogrammi**, mis võimaldaks väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel rahastamisele paremini ligi pääseda. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega tuleb toetada strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamist ja neid võiks vajadusel kasutada riigipõhistes soovitusel kindlaksmääratud reformide toetamiseks. Samal ajal kutsub komitee komisjoni üles esitama tegevuskava sotsiaalsete investeeringute paketi konkreetseks elluviimiseks.

1.2 Sidusam juhtimine tõelise majandus- ja rahaliidu nimel

1.2.1 Aruande „Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas” ⁽³⁾ jätkuna on komiteel hea meel tõdeda, et Euroopa poolaasta abil on tehtud **järgjärgulisi edusamme, et liikuda kooskõlastamiselt** liikmesriikide sidusama majandusjuhtimise suunas. Ta märgib eelkõige seda, et majanduskasvu analüüsi kohandatakse uutele juhtimise eeskirjadele, eelkõige euroalal, esitades **eelarveprojektid oktoobri keskel**, et komisjon saaks hinnata, kas liikmesriigid võtavad Euroopa tasandil sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid. Seejärel viimistletakse eelarveid riigi tasandil. Selle menetluse käigus tuleb täielikult kinni pidada riikide parlamentide demokraatlikust legitiimsusest, kes saavad ainsana eelarvet muuta ja vastu võtta.

1.2.2 Komitee tunnistab, et 2013. aasta detsembris Euroopa Ülemkogul jõutud kokkulepe makseraskustesse sattunud pankade järelevalve ja kriisilahenduse uute ühiste eeskirjade üle on osaliselt samm edasi. Ta nendib, et pangaliidu aluseid tuleb veel edasi arendada. Lähitulevikus tuleb tegeleda veel paljude väljakutsetega, eelkõige seoses finantssektori konsolideerimise ja ühtse kriisilahenduse mehhanismi loomise tähtsajaga. Komitee väljendab oma sügavat hämmeldust ohtude osas, mis kaasnevad **lõpuleviimata pangaliidu** ja valitsustevahelise protsessi kasutamisega ⁽⁴⁾.

1.2.3 Komitee kahetseb, et **mitmeaastase finantsraamistiku** 2014–2020 summasid on vähendatud. Siiski tunneb komitee heameelt üle 400 miljardi euro suuruse investeerimissuutlikkuse üle, mida saab kiiresti kasutada selleks, et edendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu riigi ja piirkonna tasandil majanduskasvu ja tööhõivet, aidates sellega saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid. Komitee peab positiivseks, et esimest korda on **poliitiline otsus seotud rahalise kohustuse võtmisega**, mis koos on oluline majanduskasvu toetav tegur.

⁽²⁾ Vt majanduskasvu analüüs COM(2013) 800 final + lisad.

⁽³⁾ Van Rompuy „Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas”, Brüssel, 12. oktoober 2012, Euroopa Ülemkogu.

⁽⁴⁾ Euroopa Ülemkogu järeldused, detsember 2013.

1.2.4 Majanduskasvu analüüsis püüab komisjon luua Euroopa raamistikku majanduskasvu edendamiseks Euroopas, kombineerides selleks **majandusjuhtimise**, mitmeaastase **finantsraamistiku** ja poliitika, mille eesmärk on täiendada **siseturu ja kaubanduspoliitika** eri aspekte. Komitee toetab komisjoni üleskutset liikmesriikidele võtta **seda Euroopa raamistikku** oma riigi poliitika kujundamisel arvesse. Komitee märgib, et majanduskasvu analüüsis on nüüd seatud prioriteediks majanduskasv ja konkurentsivõime. Ta rõhutab, et konkurentsivõimet tuleb käsitleda laiemalt toodete ja teenuste kvaliteedi ning turuseisundi, mitte ainult hinna seisukohast.

1.2.5 Euroopa sotsiaalse ühtekuuluvuse mudeli hoidmiseks, nagu soovitatakse ka aruandes „Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas”, ja kooskõlas aluslepingu horisontaalse sotsiaalklausliga kutsub komitee Euroopa Ülemkogu üles radikaalsele muutusele, et anda majandus- ja rahandusliidule sotsiaalne mõõde. Selleks tuleb Euroopa poolaastasse lisada ennetavalt **sotsiaalsete näitajate tulemustabel** ⁽⁵⁾, mis oleks makromajanduslike ja eelarvenäitajatega võrdselt esindatud. Selle sotsiaalse mõõtmee eesmärk peab olema sotsiaalsete tasakaalunihete ärahoidmine ja stabiliseerimismehhanismide toetamine, võttes eeskju eelkõige noortegarantii ja struktuurifondide mudelilt, mis on muu hulgas mõeldud koolituseks või ümberõppeks.

Komitee kutsub üles võtma kõigis neis vahendites arvesse ka ELi **soolist mõõdet**.

1.2.6 Euroopat muserdav sügav kriis ja võlakooormuse probleemidega võitlemiseks võetavad poliitikameetmed võivad ohustada mitmeid strateegia „Euroopa 2020” eesmärke. Komitee kutsub üles käivitama **VKEde algatuse** viivitamata juba 2014. aasta alguses. Ta suhtub positiivselt uude volitusse, mille Euroopa Investeerimispank on andnud Euroopa Investeerimisfondile (neli miljardit eurot, mis on mõeldud VKEdele ja mikrokrediidi andmiseks) ja fondi tugevdamisse tänu lisakapitalile.

1.2.7 Komitee rõhutab, et ELil on **väga palju trumpe**, mis võiksid aidata tal kriisist väljuda, seda nii taristu, teenuste kvaliteedi kui ka ühtse turu seisukohast. Neid trumpe tuleks ära kasutada, et kiirendada üleminekut keskkonnahoidlikumale majandusele, innovatsiooni, VKEde juurdepääsu laenule ning kõigi ettevõtete konkurentsivõimet jätkusuutliku, rohelise ja kaasava majanduskasvu perspektiivis.

1.3 *Strateegia „Euroopa 2020” läbivaatamise dünaamiline ja jätkusuutlik perspektiiv*

1.3.1 Käesolev arvamus on suunatud 2014. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu järeldesteks ning selle eesmärk on anda ka panus **strateegia „Euroopa 2020” vahhindamisse**. See on oluline küsimus järgmisele komisjoni koosseisule, mis alustab tööd Itaalia eesistumisperioodil. EL peab kodanikele tõestama, et tal on integratsiooni süvendamiseks poliitiline tahe ja konkreetne visioon, et saavutada „parem Euroopa”, mis tähendab mõnes poliitikavaldkonnas „rohkem Euroopat”. Strateegia „Euroopa 2020” vahhindamiseks valmistumiseks soovitatakse **vahhindamist kooskõlastada Euroopa poolaasta vahenditega**, et saavutada vastutuse ja solidaarsuse vahel uus tasakaal. Komitee soovib lisada Euroopa poolaastasse keskkonnanäitajate tulemustabeli.

1.3.2 Komitee avaldab heameelt, et 2014. aasta majanduskasvu analüüsis julgustatakse liikmesriike hoolimata pingelisest eelarveolukorrast vastama XXI sajandi väljakutsetele ja edendada investeringuid pikaajalistesse eesmärkidesse, nt kliimasse. Euroopa poolaasta eesmärgid, meetodid ja vahendid peaksid jätkuvalt hõlmama eri sektorites kasutatavate tööstusprotsesside ja kogu majanduse keskkonnahoidlikumaks muutmist, et väljuda kriisist jätkusuutlikuma arengu mudeli abil. Komisjon mainib majanduskasvu analüüsis majanduskasvu ja konkurentsivõime prioriteetidest rääkides ressurside tõhusa kasutuse edendamist ning jätmete ja veehalduse parandamist, ringlussevõttu ja energiatõhusust.

Strateegia läbivaatamiseks tuleks hõlmata uued **esile kerkivad teemad ja tavad** nagu ringmajandus, kaasav ja koostöömajandus, ökodisain, ökotõhusus, ökomobiilsus või hoonete renoveerimine ja säästev linnastumine kui säästva arengu hoovad.

1.3.3 Uue Euroopa strateegia aluseks peaks olema ELi institutsioonide ja liikmesriikide ühine hindamine ning see peaks olema kooskõlas **ÜRO 2015. aasta järgsete** säästva arengu eesmärkidega (tulevased säästva arengu eesmärgid). Euroopa Liit on andnud suure panuse nende tulevaste säästva arengu eesmärkide **üldise kohaldatavuse** määratlemisse. Läbivaatamisega soovitakse tagada kõigi poliitikameetmete vahel **sidusus** – põhimõte, mis on Euroopa tasandi arengupoliitikas saavutatud. Need tulevased **ühised eesmärgid** tuleks **Euroopa säästva arengu dünaamikas** edasi kanda kogu planeedile. Selleks pooldab komitee seda, et vahhindamine lisataks tihedas koostöös liikmesriikidega säästva arengu eesmärkidesse kuni 2030. aastani.

(5) Viis näitajat: töötuse määr, noored, kes ei õpi ega tööta, tööeas elanikkonna vaesuse oht, ebavõrdsus, kodumajapidamiste tegelikult kasutada olev kogutulu.

1.3.4 Komitee võtab endale kohuseks keskkonnahoidlikule majandusele ülemineku tagamise protsessis täiel määral osaleda ja jälgib vajadust kõrgeleulise kliima- ja energiapoliitika järele. Samuti tuleks arvesse võtta 13.–14. veebruaril 2014. aastal toimuva konverentsi „Uus globaalne partnerlus: Euroopa kodanikuühiskonna seisukohad 2015. aasta järgses raamistikus”⁽⁶⁾ tulemusi. Komiteel on sellel konverentsil oluline ülesanne.

2. 2014. aasta majanduskasvu analüüsi järjepidevus ja süvendamine

2.1 Käesolev arvamus 2014. aasta majanduskasvu analüüsi kohta on **jatk** komitee varasemates arvamustes sõnastatud tähelepanekutele Euroopa poolaasta kohta, mida on täiendatud liikmesriikide majandus- ja sotsiaalnõukogude ning samalaadsete nõuandeorganite panusega. Komitee tuletab meelde **järgmiseid järeldusi, mis on asjakohased** ka 2014. aastal:

- kiiresti tuleks käivitada **Euroopa poolaasta** arenev, kuid keerukas tihedama kooskõlastamise protsess, et vastata Euroopa ajaloo kõige raskemale mitmemõõtmelisele kriisile, mis tõi esile lõpetamata majandus- ja rahandusliidu olemuslikud puudujärgid;
- majanduskasv tuleks **strateegia „Euroopa 2020”** eesmärkides kinnistada, rõhutades eelkõige hariduse, koolituse, elukestva õppe, tööturu aktiivsete meetmete, ettevõtlikkuse, FIEde, sotsiaalse kaasatuse poliitika ja energiatõhususe olulisust;
- tuleks minna üle keskkonnahoidlikule majandusele ning **säästvate tootmis- ja tarbimismudelile**, kuna see on kriisist väljumiseks vältimatult vajalik;
- teravnemas on liikmesriikide ja piirkondade ning kesk- ja äärepoolsemate alade vahelised **erinevused**, mistõttu on hädavajalik ühtekuuluvuspoliitika, et EL asuks taas lähenemise teele;
- ELi institutsioonid ja liikmesriigid peavad reforme tõhusalt ellu viima;
- panganduskriisi tõttu on **riigivõlg suurenenud**;
- **eelarve konsolideerimist tuleks diferentseerida**, nii et see oleks kooskõlas majanduskasvu elavdamisega. Riigi rahanduse konsolideerimise poliitika puhul tuleb lähtuda pikemaajalisest perspektiivist ning püüda tagada tulude ja kulude, pakkumise ja nõudluse vahel mõistlik tasakaal;
- samal ajal on **kiiresti vaja algatust majanduskasvu, tööhõive ja konkurentsivõime taastamiseks**, viia vajadusel toodete, teenuste ja tööturul tõhusalt ellu reforme ning toetada investeeringuid ja solidaarsuspoliitikat, samuti täielikku **pangandusliitu**;
- kriisist väljumiseks ellu viidud poliitikal on tõsised sotsiaalsed tagajärjed; struktuurireformide kulude ja tulude arvestamisel tuleb arvesse võtta **sotsiaalset võrdsust ja õiglust**. Samuti on vaja analüüsida nende reformide sotsiaalset mõju;
- tuleb austada sotsiaalpartnerite sõltumatust ja kollektiivlepinguid, teha **sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga** tihedat koostööd ja küsida korrapäraselt nende arvamust, tugevdada Euroopa poolaasta demokraatlikku legitiimsust ning sotsiaaldialoogi, eelkõige tööturu reformide teemal.

2.2 Majanduskasvu analüüsi asjakohased vahendid

2.2.1 Komitee märgib, et Euroopa poolaasta protsessi abil on hakatud kooskõlastamiselt järkjärguliselt üle minema liikmesriikide jaoks siduvama majandusjuhtimise suunas. 2013. aasta lõpus väljendus see riigipõhises soovitusel, mis võetakse aluseks järgmistele 2014. aasta **kevadistele soovitustele** ja nende väljendamisele riiklikes reformikavades. Euroopa poolaasta eri vahendid, mida kasutatakse majanduspoliitika tihedama kooskõlastamise analüüsiks, on nagu täpne kellavärk, mida mõistavad kahjuks **väga vähesed Euroopa ja riigi tasandi eksperdid**.

⁽⁶⁾ „Uus globaalne partnerlus: kodanikuühiskonna seisukohad 2015. aasta järgses tegevusraamistikus”.

2.2.2 Komisjon hindas 2013. aasta sügisel esimest korda euroala **riikide eelarveprojekte** enne, kui need nende riikide parlamentides arutlusele ja vastuvõtmisele tulid. Komisjon ei palunud ühegi 13 euroala riigi eelarveprojekti muuta, mistõttu ei teki legitiimsuse konflikti küsimust. Kuid häiremehhanismi aruandes, kus analüüsitakse kümnekonda makromajanduslikku näitajat⁽⁷⁾, tuuakse välja, et **käesoleval aastal uuritakse põhjalikumalt 16 riiki**, eesmärgiga teha kindlaks, kas esineb tasakaalunihkeid ning kas need on liigsed või mitte.

2.2.3 Komisjoni analüüsi kohaselt on praegune olukord **pöördepunkt**, kus on võimalik **üldine taastumine (1,1 % euroala ja 1,4 % 28-liikmelise ELi puhul)**. Seda tendentsi tuleks tugevdada. Komitee peab murettekitaavaks, et seda veel nõrka majanduse elavnemist ei ole kõigis liikmesriikides tunda. Ta tunnistab sellegipoolest, et praeguses majanduskasvu analüüsis on tehtud edusamme, asetades **kõige tähtsamaks prioriteediks majanduskasvu ja konkurentsivõime**. Komitee jälgib selle prioriteedi elluviimist tagamaks, et 400 miljardit eurot suunatakse projektidele, millega püütakse seda prioriteeti saavutada. Ta jälgib, et tulevane ühtekuuluvuse ja konkurentsivahend aitaks raskustes olevaid riike nende reformide läbiviimise kiiruse ja kvaliteedi osas.

2.3 Kas ebakindlus jääb püsima?

2.3.1 Majanduskasvu analüüsis rõhutatakse **algusjärgus, praegu veel tagasihoidlikku majanduse elavnemist**. Komitee on mures mitme ebakindla aspekti pärast, mida komisjoni dokumendis rõhutatakse, nagu seos makseraskustesse sattunud pankade ja riigivõla vahel, kiiresti areneva majandusega riikide vähenev nõudlus, finantsüsteemi killustatus, kõrge töötuse tase, mis ohustavad perspektiive ja on majanduskasvu takistuseks.

2.3.2 Komitee täheldab, et 2014. aasta majanduskasvu üldine toon on optimistlikum kui IMFi ja OECD prognoosides, mille kohaselt on ülemaailmse majanduse elavnemise tempo 2013. aasta mais teatatust aeglasem, eelkõige kiiresti arenevate majanduste perspektiivide halvenemise tõttu⁽⁸⁾. Viimastel aastatel on komisjon tihti peale optimistlikult kuulutanud majanduse elavnemist, mida ei ole toimunud. Komitee kutsub järgmist komisjoni vaatama **majanduse prognoosid üle ja vajadusel kursi muutma**. Igal juhul rõhutab ta, et stagnatsioon või liiga aeglane majanduse elavnemine ohustab sotsiaalkaitseüsteeme, eelkõige riikides, kus sellised süsteemid on veel nõrgad.

2.3.3 Kriisi tõttu halvenenud tööturu seis ei taastu majanduse stabiliseerumisel samaväärselt. Majanduskasvu analüüsis mainitakse ainult ajalist nihet majanduse elavnemise ja tööhõive paranemise vahel. Kui see nihe jääb püsima, siis tekib **pikaajalise struktuurilise töötuse** oht. Seetõttu **tuleb tööturul osalemist ergutada** mitmesugusel viisil: kvalifikatsioonide, elukestva õppe, sotsiaalpartnerite osalemise, kuid ka töökohti loovate avaliku ja erasektori investeerimisprogrammidega.

2.3.4 Praegu on veel vara öelda, et me oleme euroala kriisi ületanud. Varitseb veel ohte, sealhulgas liiga madala (alla 1 %) inflatsiooni oht, mis võib pikema aja jooksul viia **deflatsioonini**, mis võib omakorda olla majanduse elavnemise perspektiivide jaoks katastroofiline. **Euroopa Keskpanga rahapoliitika** on selles küsimuses otsustav. Teistest ohtudest toob komitee esile selle, et mitmed pangad võivad osutada oma kohustuste täitmiseks veel liiga nõrgaks. Järgmine Euroopa Keskpanga järelevalve all toimuv stressitest on oluline finantssektori seis näitaja.

2.3.5 Majanduskasvu analüüsis tunnistatakse, et **perspektiivid ei ole kerged ettevõtete jaoks**, kelle kasvuprognoosid on mõnes riigis nõrgad. Samuti on raskusi juurdepääsuga laenudele, mis paneb paljud VKEd raskustesse, tuues kaasa isegi pankrotte.

2.3.6 Komitee tunnistab, et **majanduslikud ja sotsiaalsed erinevused** muudavad kogu Euroopa Liidule ühtsete prioriteetide määramise raskeks. Asjakohaste riigipõhiste soovitude tegemiseks soovib komitee võtta konkreetseid meetmeid, et tagada **komisjoni** ja kodanikuühiskonna **dialoog** ning tugevdada **sotsiaaldialoogi**.

⁽⁷⁾ Tulemustabeli näitajad makromajanduslike tasakaalunihete ärahoidmiseks ja parandamiseks: jooksevkonto positsioon protsendina SKPst, rahvusvaheline netoinvesteeringupositsioon protsendina SKPst, reaalne tegelik vahetuskurss, ekspordi turuosa, nominaalse tööjõu ühikukulu, deflateeritud eluasemehinnad, erasektori krediidivoog, kolme aasta keskmine töötuse määr, erasektori võlg, valitsemissektori võlg; finantssektori kogukohustus.

⁽⁸⁾ OECD, majandusperspektiivid, analüüsid ja prognoosid. Euroala: kokkuvõte majandusprognoosidest (november 2013), <http://www.oecd.org/eco/outlook/euroareaeconomicforecastssummary.htm>.

2.3.7 Komitee on jätkuvalt mures kriisiga kaasnenud probleemide pärast. Ta leiab, et pankade varade kvaliteedi hindamise ja 2014. aasta jooksul tehtavate stressitestide võimalikud ohud on murettekitavad. Järelevalve peab olema küll usaldusväärne, kuid pangandusliit ei paku koheseid lahendusi.

2.3.8 Komitee tervitab kokkulepet hoiuste tagamise skeeme käsitleva direktiivi ning pankade maksevõime taastamise ja solveerimise direktiivi üle. **Pangandusliidu elluviimine on seoses järelevalve ja solveerimisega** majanduse elavdamiseks ja usalduse taastamiseks väga oluline. Seetõttu kutsub komitee võtma kiiresti vastu **ühtse kriisilahendusmehhanismi**, mis on oluline tulevaste panganduskriiside haldamise vahend. Komitee on äärmiselt pettunud, et hiljutisel ülemkogul ei suudetud jõuda kokkuleppele täieliku pangandusliidu loomises ja otsustati kasutada valitsustevahelist protsessi.

3. Stabiliseerumine, kuid samas ka killustumine

3.1 Majanduskasvu analüüsis tunnistatakse, et Euroopa osa maailma kaubandussuhetes aitab oluliselt kaasa ELi jõukusele, ning et taastumine on suunatud **majanduskasvule, mis tuleneb pigem suuremast ekspordist** kiiresti areneva majandusega riikidesse ja kus mõnedes riikides kasutatakse riigisest devalveerimist.

Tugeva rahvusvahelise konkurentsi kontekstis on ELil maailma kaubanduses hoolimata **väärtusvoogude ja -ahela suurest muutusest** jätkuvalt väga tugev positsioon. Samuti püüab EL tagada investeringute alal võimalikult suure avatuse. Sellele arengule reageerides on EL alustanud kahepoolseid läbirääkimisi nii kaubanduse kui ka investeringute üle ning alustanud kahepoolsete lepingute elluviimist. Komitee pöörab endiselt tähelepanu eeskirjade, standardite ja väärtuste jõustamisele kõigis lepingutes, kasutab WTOs vajadusel ettevaatus- või vaidluste lahendamise abinõusid ning osaleb nende lepingute järelevalvemehhanismides.

3.2 Esimestes majanduskasvu analüüsidest karmile ja üldisele kokkuhoiupoliitikale seatud prioriteet on nüüd asendatud eelarve konsolideerimise täpsemalt diferentseeritud eesmärkidega poliitikaga. Komitee toetab liikmesriikidele esitatud üleskutset koostada paremaid konsolideerimisprogramme ja pöörata rohkem tähelepanu nende **kvaliteedile, sisule ja intensiivsusele**. Komitee võtab teadmiseks, et komisjon on selgesõnaliselt rõhutanud eelarvepoliitika mõju majanduskasvule, avaliku sektori tõhususele ja sotsiaalsele õiglusele ning kritiseerinud keskkonnakahjulikke toetusi.

3.3 Nii nagu komitee rõhutas oma arvamuses majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtme kohta, on ta majandusliku ja sotsiaalse olukorra pärast mures. Majanduse elavnemise ja sotsiaalse ebavõrdsuse **areng on** riigiti ja riikide rühmiti väga **erinev**, ohustades perspektiivi, et kõigis liikmesriikides võiks valitseda heaolu. ELi ülesanne on hoida ära järjest suurem **majanduslik ja sotsiaalne killustatus** mitte ainult euroalal, vaid ka ühtsel turul. Komitee kordab oma üleskutset võtta vastu raamdirektiiv, mille eesmärk on võidelda vaesusega tänu tööturule sisenemise lihtsustamisele.

3.4 EL peab ka tervikuna võtma reforme, mis võimaldaksid tal muutuva majandusolukorraga paremini kohaneda. Nii nagu komitee rõhutas oma varasemas arvamuses 2013. aasta majanduskasvu analüüsi kohta, tuleb nende struktuurireformide kulud ja tulud kõigi osaliste (töötajad, kodumajapidamised/tarbijad ja ettevõtted) vahel õiglaselt jagada.

3.5 Komitee leiab, et 2014. aasta majanduskasvu analüüsi prioriteetidid ei peegelda piisavalt seost **strateegiaga „Euroopa 2020” ega selle arvuliste eesmärkidega**. Ta rõhutab taas oma muret selle pärast, et strateegia eesmärkide saavutamisel **ei ole tehtud edusamme**. Ta küsib, miks ei ole analüüsitud edusammude puudumise põhjuseid ja ootab huviga strateegia vahelhindamist. Ta tunneb muret ELi majandustegevuse, tööhõive, töötuse ja ebakindlate töösuhete tendentside süvenemise pärast. Mõnes valdkonnas on strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisest järjest kaugemale mindud. Tundub, et töötuse tase on Euroopa Liidus stabiliseerunud 10,9 %-le (12,1 % euroalal) ehk kõige kõrgemale tasemele alates majandus- ja rahandusliidu loomisest.

3.6 Kui ELi institutsioonid on alates 2011. aastast kutsunud üles majandus- ja rahandusliidu sotsiaalset mõõdet tugevdama, peab komitee kahetsusega tõdema, et selle prioriteedi oma päevakavasse lisanud 2013. aasta detsembri Euroopa Ülemkogu tulemused olid pettumust valmistavad. Ometigi sooviks komitee meelde tuletada, et **tööhõive aruandes oli analüüsi jaoks tõhusaid vahendeid**. Ta märgib, et Euroopa poolaasta on lisanud tööhõive aruandesse sotsiaalnäitajate tulemustabeli ning kutsus üles lisama selle ühtsesse järelevalveraamistikku, milles on majanduslik ja sotsiaalne mõõde võrdselt esindatud. Riigivõlga ja riigieelarve puudujääki käsitlevate eesmärkide kõrval on vaja **mõõdetavaid tööhõive ja sotsiaalsete tulemuste eesmarke**. Sotsiaalse ebavõrdsuse korvamiseks ja sotsiaalsete investeringute edendamiseks tuleb kasutada sarnaseid kohandus- ja solidaarsusmehhanisme. Komitee on juba aastaid rõhutanud **tohutut vajadust investeringute, sh sotsiaalsete investeringute järele**, mis looksid töökohti, vähendaksid vaesust ja võitleksid sotsiaalse tõrjutuse vastu. See nõuab nii avaliku kui ka erasektori investeringuid ning vajadusel **struktuurireformide** elluviimist.

3.7 Komitee rõhutab ka seda, et liikmesriikide struktuuriliste probleemidega tuleb tegeleda nende tekkimiskohas. **Struktuuriline konkurentsivõime, majanduskasv ja tugev sotsiaalne mõõde** on põhitegurid Euroopa kriisist välja aitamiseks. Hiljuti välja pakutud sotsiaalsete näitajate tulemustabelit tuleb kasutada selleks, et tõhustada muutusi lühikeses ja keskpikas perspektiivis, tehes tihedat koostööd sotsiaalpartneritega ja küsides korrapäraselt nende arvamust.

3.8 Samuti on esmatähtis lisada uude majandusjuhtimisse **sooline mõõde**. Komitee kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles võtma reformides arvesse soolist mõõdet, määratlema kõigis vahendites soospetsiifilised andmed ja tegema (eelkõige riiklikes reformikavades ja riigipõhistes soovitusetes) kindlaks, milline on soolise ebavõrdsuse mõju majanduskasvule.

3.9 Kui **riikide poliitikat ei kooskõlastata piisavalt**, siis võib ühe liikmesriigi poliitika avaldada negatiivset mõju mõnele teisele liikmesriigile. Majanduskasvu analüüsis küll mainitakse seda, kuid teatises algatatud arutelu suurte majandusreformiprojektide üle tuleb süvendada, toetades **sidusat struktuurireformide ajakava**. Arutelu peaks hõlmama ka seda, et **maksu- ja sotsiaalne konkurents, energiaallikate kombinatsiooni või rändepoliitika valikud** võivad avaldada negatiivset mõju teistele liikmesriikidele.

3.10 Praegu on kõige suurem proovikivi **majanduse elavnemise toetamine**. Selleks tuleb korralikult ellu viia peamised majandusreformid, tugevdada **struktuurilist konkurentsivõimet**, s.t. uuendusvõimet, parandada teenuste ja toodete kvaliteeti, vaadata üle töö- ja juhtimiskorraldus, arendada teadustegevust ja selle rakendusi, seda koos **muude hinnapõhise konkurentsivõime teguritega**, nagu näiteks tootmiskapitali ja tööjõukulu, kuid ka vahetuskurs, mida peetakse euro puhul pigem kõrgeks.

4. Säätva majanduskasvuni viivad pikaajalised investeeringud

4.1 Komitee avaldab kahetsust, et investeerimisküsimusele ja **sisenõudluse** elavdamisele ei ole piisavalt rõhku pandud. Euroopal on vaja majanduskasvu ja töökohti, seetõttu ongi vaja **uut Euroopa investeerimisprogrammi**. Komitee kordab oma ettepanekut luua investeerimiskava, mis hõlmaks kvaliteetsete töökohtade loomist, eelkõige noortele, ning samuti säästvat arengut, uuenduslikke tulevikuprojekte ja ka haridust, teadustegevust, taristuid ja ökotõhusust. Selle programmi põhikriteerium peab olema töökohtade loomine ja tänu sellele vaesuse vähendamine ning riigielarvele avaldatava surve vähendamine tänu suuremale osalusele tööturul.

4.2 Investeerimiskava peab täiendama ja tugevdama püüdlusi parandada **ettevõtete konkurentsivõimet** ja toetada majanduse elavdamist, et muuta EL rahvusvahelisel areenil majanduslikult tulemuslikumaks ning tagada talle edukas, kaasav ja ressursitõhus tulevik. Solidaarsus ja lojaalsus – nii riigisisene kui ka üleeuroopaline – on esmatähtsad tagamaks, et tehtud püüdlused on poliitiliselt ja sotsiaalselt vastuvõetavad ning kõigi huvides.

4.3 Komitee avaldab rahulolu, et 2014. aasta majanduskasvu analüüsi prioriteetides on majanduskasvu ja konkurentsivõime tagamist silmas pidades viidatud **loodusvarade** tõhusale kasutusele ja **energiapoliitika** elluviimisele. Komitee arvates on järgmistel aastatel põhiväljakutse **roheline ja kaasav majandus** ning see **mobiliseerib Euroopat kriisist väljuma**. Majanduskasvu ja töökohtade ergutamiseks võetavad meetmed peavad olema suunatud sellele, et 2050. aastaks mindaks üle keskkonnahoidlikule majandusele, kus tekitatakse vähe CO₂-heidet ja ressursse kasutatakse keskkonna seisukohast tõhusalt. EL peab seda protsessi kiirendama.

4.4 Arvestades et eelarvekärped üksi ei saa majanduskasvu soodustada, siis kutsub komitee komisjoni üles arendama edasi oma ideid erasektori investeerimispoliitika, VKEde laenuvõimaluste, tarbimise elavdamise ja maksupoliitika struktuurireformide kohta. Nendes kolmes valdkonnas (**investeeringud, tarbimine, maksundus**) riigi tasandil võetud meetmed on tõhusad ainult siis, kui määratletakse selge, kooskõlastatud ning säästva arengu ja ühise heaolu perspektiividele suunatud **Euroopa raamistik**.

4.5 Komitee kordab oma soovitusi Euroopa tasandi **investeermise** kohta, eelkõige **Euroopa Keskpanga** või Rahvusvahelise Valuutafondi **võlakirjade emiteerimise** kaudu, et rahastada majanduskasvu, meelitada ligi kogu maailma säästuüle jääke, jätta mõned tulevikku suunatud struktuurilised investeeringud riigivõla määratlusest välja ja pöörata rohkem tähelepanu tööstuspoliitikale.

4.6 Selleks, et aidata elavdada **sisenõudlust** Euroopas, on vaja parandada tööturul osalemist, avalikke tööhõiveteenuseid ja tööturu aktiivseid meetmeid. Hoolimata liiga vähesest rahastamisest on **noorte garantii** siinkohal eriti kasulik. Kuid töövõtjatele ja töötajatele tuleb tagada ka **stabiilsed töö- ja palgaperspektiivid**, ilma milleta ei ole võimalik usaldust ega tarbimist taastada.

4.7 Siseturu elavdamise soodustamiseks peaks tööturu suuremale **paindlikkusele** suunatud töölepinguteemaliste õigusaktide ajakohastamisel võtma üldtasakaalu nimel arvesse ka **tööturu kindluse mõõdet**. Eurostati hinnangul oli 2011. aastal ELis vaeste töötajate määr juba 8,7 %⁽⁹⁾ ja ebakindla töösuhte fenomen on majanduskriisiga vaid süvenenud.

4.8 Samamoodi tuleb komisjoni üleskutset paremini toimiva sotsiaalkaitse järele, mille eesmärk on toetada sotsiaalseid muutusi ja vähendada järk-järgult **ebavõrdsust ja vaesust**, tõlgendada kui nõuet tagada kvaliteetsed teenused kõige haavatavamatele rühmadele. Eurostati hinnangul⁽¹⁰⁾ elas 2012. aastal üks neljandik ELi elanikkonnast ehk peaaegu 125 miljonit inimest vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus. See arv on alates 2008. aastast ainult suurenenud ja seda ei saa kanda sotsiaalkaitse süsteemide puuduliku halduse süüks, vaid see tuleneb majanduskriisist ja poliitikast, kus ei pööratud tähelepanu võrdsuse ja sotsiaalse õigluse küsimustele.

4.9 Seetõttu rõhutab komitee, et struktuurireformide kulud ja tulud tuleb kõigi osaliste vahel õiglaselt jagada, mis tähendab eelkõige seda, et juba praegu tuleks mõelda **tulevase jätkusuutliku majanduse elavnemise loodetud viljade jagamise** üle. Komitee kutsub komisjoni taaskord üles selgelt väljendama oma seisukohta palkade, inflatsiooni ja tootlikkuse teemal.

5. Juhtimine on paranenud, ent ikka piiratud ja ebavõrdne

5.1 Komitee leiab, et Euroopa uue majandusjuhtimise hindamisel tuleks **protsesse lihtsustada**. Nagu komitee arvamustes on juba rõhutatud, on Euroopa poolaasta ajakava tihedalt vahendeid täis: stabiilsuse ja kasvu pakt, majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise leping, majanduse juhtimise pakett, teine majanduse juhtimise pakett jne. Komitee täheldab, et hoolimata juhtimise arengu keerukusest ei ole see turge veennud ELi ja liikmesriikide soovis **majandus- ja rahandusliidu probleemidele** vastata. Edaspidi tuleks usaldusväärsus, arusaadavus ja legitiimsus ühendada.

5.2 Mis puutub **sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna** osalemisse, siis tundub, et majanduskasvu analüüsis pannakse eelkõige rõhku riikide vastutusele ja mitte piisavalt nende tegelikule osalemisele suuniste määratlemises ja poliitika elluviimises. Reformide usaldusväärsus ja sotsiaalne vastuvõetavus sõltuvad sotsiaalpartneritega tehtavast tihedast koostööst ja kooskõlastamisest, sest ilma selleta ei saa reforme edukalt ellu viia.

5.3 Euroopa kodanikud ootavad Euroopalt ja selle liikmesriikidelt, et uus juhtimistava vastaks ka **teistele probleemidele**, millega nad silmitsi seisavad: võitlus kliima soojenemise vastu, energiapoliitika, tööstuspoliitika, ressursside hoolika ja tõhusa kasutuse edendamine jne. Siinkohal avaldab komitee heameelt prioriteetide üle, mille komisjon on seadnud energia valdkonnas.

5.4 Ühtse jälgimismenetlusega majandusliku ja sotsiaalse juhtimise raames võiks luua stimuleerimiskava, et pakkuda **toetust riikide reformidele ühtekuuluvust ja konkurentsivõimet** silmas pidades. 2014. aasta majanduskasvu analüüsis viidatakse elavale arutelule uue ühtekuuluvus- ja konkurentsivahendi üle, millega kaasnevad **lepingulised kokkulepped** või konkurentsivõime lepingud, millega liikmesriigid võtaksid endale kohustuse viia läbi reforme, saades vastutasuks rahalist toetust reformide elluviimise lihtsustamiseks. Komitee leiab, et on vaja täpsustusi rahastamisviisi (lisaväärtus võrreldes olemasolevate struktuurifondidega, toetatavate reformide liigid, rahastamisvahendi suurus, rahastamisallikas) ja lepinguliste kokkulepete vormi kohta. Sellealane **arutelu peaks jääma avatuks ja vältida tuleks rutakaid otsuseid**. Ühtekuuluvus- ja konkurentsivahendi aluseks olev lepinguline käsitlus võiks pakkuda riigi tasandil rohkem tegevusruumi kodanikuühiskonna paremaks kaasamiseks. Samuti tundub, et see käsitlus on valdkondades, kus ELi pädevus on praegu piiratud, kesktee vabatahtliku kooskõlastamise ja kohustuslikkuse vahel. Liikmesriigid käsitlevad seda ideed taas 2014. aasta oktoobri ülemkogul.

5.5 Mis puutub **maksustamise** liikumisse töölt nt tarbimisse, siis kardab komitee, et see võib praeguses kontekstis sisenõudlust vähendada. Samuti on ta mures ohu pärast, et kui liikmesriigid konkureerivad üksteisega madalama palga pärast, siis võib see nõudlust veelgi vähendada.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/EN/3-05122013-AP-EN.PDF.

5.6 **Keskkonnamaksude** osas märgib komitee huviga, et komisjon on seadnud prioriteediks vaadata maksundus üle, kandes tööga seotud maksukoormuse üle teistele valdkondadele, nt saastele. Tuleks võtta meetmeid keskkonnamaksureformide edendamiseks liikmesriikides, sest need reformid võivad aidata eelarvet konsolideerida ning samal ajal aidata vähendada loodusvarade ja imporditud fossiilkütuste tarbimist. See ei avaldaks nii negatiivset mõju majanduskasvule, töökohtadele ja kaudsetele maksudele.

5.7 **Omandi maksustamist** mainitakse majanduskasvu analüüsis vaid töö maksustamise järjekordse alternatiivse allikana. Komitee kutsub komisjoni üles oma ideid selgitama ja pakkuma järgmises majanduskasvu analüüsis rohkem üksikasju.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henry MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega nähakse ette eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord”

(kodifitseeritud tekst)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD)

(2014/C 214/11)

13. jaanuaril 2014. aastal otsustas Euroopa Parlament ja 21. veebruaril 2014. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 43, 114 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega nähakse ette eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord” (kodifitseeritud tekst)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD).

Kuna komitee nõustub ettepaneku sisuga ning on oma seisukohti kõnealusel teemal juba väljendanud varasemas arvamuses CESE 966/2010, mis võeti vastu 14. juulil 2010 (*), otsustas komitee täiskogu 496. istungjärgul 26.–27. veebruaril 2014. aastal (26. veebruari istungil) esitada kõnealust ettepanekut pooldava arvamuse. Poolt hääletas 224, vastu hääletas 4 ja erapooletuks jäi 13.

Brüssel, 26. veebruar 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

(*) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord”, ELT C 44, 11.2.2011, lk 142.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET